

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

ความเป็นไปได้และแนวทางการป้องกันอาชญากรรมโดยการใช้เทคโนโลยี:
ศึกษากรณีการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย

อาจารย์ ดร.กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์

ผู้วิจัย

ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต

พฤษภาคม 2566

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ความเป็นไปได้และแนวทางการป้องกันอาชญากรรมโดยการใช้เทคโนโลยี: ศึกษากรณีการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย ไม่อาจที่จะสำเร็จลงได้โดยปราศจากความช่วยเหลือ และสนับสนุนจากบุคคลผู้มีความสำคัญกับผู้วิจัย โดยผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้ที่จุดประกาย และชักชวนให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเรื่องของการทุจริตคอร์รัปชันโดยนำเอาเรื่องและเทคโนโลยีที่ผู้วิจัยมีความสนใจอยู่เป็นทุนเดิม รวมถึงขอขอบคุณสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ของผู้วิจัยด้วย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นพิเศษแด่มารดาผู้ที่เป็นกำลังใจสำคัญที่สุด คอยให้ความเป็นห่วง ให้กำลังใจ และให้ความสนับสนุนแก่ผู้วิจัยในทุก ๆ ด้าน ขอขอบคุณน้องชายที่ช่วยเหลือทางด้านข้อมูลกฎหมาย และการตรวจพิสูจน์อักษร และท้ายสุดขอขอบคุณพันตรีหญิงบงกชรัตน์ รัตนโสภณ ผู้ที่เป็นกำลังใจ และเป็นความสบายใจให้กับผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่สังคมไทยในการบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพสมตามเจตนารมณ์ในการศึกษาครั้งนี้ต่อไป

กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์

พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

งานศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงความเป็นไปได้รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตในประเทศไทย ตลอดจนการเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในกรณีที่จะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาการทุจริต โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร และการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีแนวโน้มสูงในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นโดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในระดับประชาชนทั่วไป และในระดับประเทศ นอกจากนี้ยังพบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ 1) ความไม่ทันสมัยของกฎหมายโดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี 2) การทำงานที่ยังไม่บูรณาการกันในระหว่างหน่วยงานด้านการป้องกันหรือปราบปรามการทุจริต และ 3) การขาดความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงทัศนคติในด้านลบของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับแนวทางที่เหมาะสมกับประเทศไทยในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาการทุจริต ได้แก่ 1) การสร้างการมีส่วนร่วมให้แก่ภาคประชาชนในการตรวจสอบการทุจริต 2) การให้ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ ตลอดจนประชาชนให้มีความเหมาะสม 3) การออกแบบระบบเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตเพื่อให้ยากต่อการถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือจากการถูกเจาะระบบ และ 4) การมีแนวทางที่เหมาะสม รวมถึงมีความโปร่งใสในการกำกับดูแลรวมถึงบำรุงรักษาระบบเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตต่อไป

คำสำคัญ : ความเป็นไปได้, ทุจริต, เทคโนโลยี, การป้องกัน

Abstract

The objective of this study is to study the possibilities, problems, and obstacles of using technology to prevent corruption in Thailand. As well as suggesting guidelines appropriate to the Thai context in cases where technology will be used to solve corruption problems. In this study, the researcher chose to use qualitative research methods by collecting document data and using in-depth interviews as an important tool for data collection.

The results of the study found that Thailand has a high tendency to use technology to prevent and solve corruption problems that occur, which can be divided into two levels: using technology at the general public level and at the national level. In addition, important problems and obstacles were found, including: 1) the lack of up-to-date laws, especially changes in technology; 2) work that is not yet integrated among agencies in the area of preventing or suppressing corruption; and 3) the lack of knowledge, understanding, and negative attitude of the officials involved.

As for the guidelines that are appropriate for Thailand in using technology to solve corruption problems, they include: 1) creating participation for the public sector in investigating corruption. 2) Providing knowledge about technology to officials as well as the public as appropriate. 3) Design the technology system that will be used to detect corruption so that it is difficult to alter or be hacked; and 4) have appropriate guidelines and transparency in supervising and maintaining the technology system that will be used to prevent corruption in the future.

Keywords: Possibility, Corrupt, Technology, Prevention

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1	
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตในการศึกษา.....	3
1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.6 นิยามศัพท์ปฏิบัติการที่ใช้ในการศึกษา.....	4
บทที่ 2	
ทบทวนวรรณกรรม.....	6
2.1 ความหมาย และลักษณะของการทุจริต.....	6
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต.....	9
2.2.1 ทฤษฎีสสมัยนิยม (Modernization Theory).....	10
2.2.2 ทฤษฎีการยับยั้งอาชญากรรม (Deterrence Theory).....	10
2.3 แนวทางในการป้องกันการทุจริตของประเทศไทย.....	13
2.3.1 ประมวลกฎหมายอาญา.....	13
2.3.2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561.....	14
2.3.3 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559.....	15
2.3.4 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2559.....	16
2.3.5 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.....	18
2.3.6 องค์กรที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริตอื่น ๆ.....	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 แนวทางในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตใน ต่างประเทศ.....	21
2.4.1 แนวทางการใช้เทคโนโลยีเพื่อป้องกันการทุจริตโดยภาคประชาชน....	22
2.4.2 แนวทางการใช้เทคโนโลยีเพื่อป้องกันการทุจริตในภาครัฐ และ ภาคเอกชน.....	23
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	29
3.1 วิธีวิจัยแบบผสมผสาน.....	29
3.2 การออกแบบระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ.....	31
3.3 การออกแบบระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ.....	34
3.4 การบูรณาการข้อมูลในเชิงปริมาณ และข้อมูลในเชิงคุณภาพ.....	36
บทที่ 4 ผลการศึกษาและการอภิปรายผล.....	37
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	37
4.2 สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย.....	38
4.3 ความเป็นไปได้และแนวทางในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันใน ประเทศไทยโดยใช้เทคโนโลยี.....	42
4.4 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ.....	45
4.5 อภิปรายผล.....	82
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	95
5.1 ภาพรวมของการศึกษาในครั้งนี้.....	95
5.2 สรุป.....	97
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	103

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ในบรรดาอาชญากรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นทั่วโลกนั้นอาจกล่าวได้ว่าอาชญากรรมคอปกขาว (White-collar crime) ถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอีกประเภทหนึ่งที่มีความยากต่อการติดตาม ตรวจสอบ เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด (Gottschalk & Gunnesdal, 2018) โดยมีสาเหตุสำคัญอันเนื่องมาจากผู้ที่ก่ออาชญากรรมในลักษณะเช่นนี้ได้ นั้น โดยทั่วไปแล้วจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีความน่าเชื่อถือ รวมถึงในผู้กระทำผิดบางรายอาจจะเป็นผู้ที่มีตำแหน่งระดับสูง หรืออาจเป็นผู้ที่มีสถานะทางสังคม (Girila & Rub, 2015) ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลให้อาชญากรรมลักษณะดังกล่าวมีความซับซ้อน ยากต่อการแสวงหาพยานหลักฐานมาเพื่อเอาผิดกับผู้กระทำทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศที่การตรวจสอบอำนาจรัฐมีความอ่อนแอ รวมถึงมีโครงสร้างทางสังคมในระบบอุปถัมภ์ก็จะเป็นการเอื้อต่อการเกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน (กิติพัฒน์ นนทพิทมะดุลย์, 2558) ให้ง่ายขึ้นตามไปด้วย

สำหรับในประเทศไทยนั้นเป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ คอยทำหน้าที่ในการสอดส่อง ตรวจสอบ และติดตามปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันกลับไม่ได้มีที่ท่าว่าจะลดน้อยลงแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามกลับทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากดัชนีชี้วัดการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ประจำปี 2021 ที่จัดทำขึ้นโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้มีการจัดลำดับให้ประเทศไทยตกอยู่ในลำดับที่ 110 ของประเทศที่มีความโปร่งใสจากประเทศทั้งหมดจำนวน 180 ประเทศทั่วโลกโดยได้คะแนนรวมไปเพียง 35 คะแนนเท่านั้น (Transparency International, 2021) แม้ว่าตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 จะได้มีบัญญัติไว้ในมาตรา 63 ที่กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมถึงในหมวดที่ 6 ว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 78 กำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมี

ผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน รวมถึงการกำหนดบทลงโทษสูงสุดคือให้ประหารชีวิตแก่เจ้าหน้าที่รัฐผู้กระทำความผิดฐานทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมาตรา 148 และมาตรา 149 และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามมาตรา 201 และ มาตรา 202 ก็ตาม แต่สถานการณ์ของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยก็ยังไม่มีความโน้มที่จะลดลงซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของกระบวนการในการตรวจสอบการทุจริตรวมถึงการติดตาม สืบสวน สอบสวน และจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันส่งผลให้ในช่วงระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา มีความพยายามขององค์กรต่างประเทศ อาทิเช่น U4 Anti-Corruption Resource Centre, Asian Development Bank หรือ UNODC เป็นต้น ในการศึกษาถึงแนวทางในการสร้างความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (information and communication technology: ICT) และนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น ช่องทางในการตรวจสอบทุจริตโดยอาสาสมัครไซเบอร์ (crowdsourcing platforms) ช่องทางในการแจ้งการกระทำที่ผิดปกติหรือส่อไปในทางทุจริตภายในองค์กร (whistleblowing platform) ช่องทางในการตรวจสอบองค์กรหรือบุคคลเพื่อความโปร่งใส (transparency platform) รวมถึงการนำเอาเทคโนโลยีบล็อกเชน (blockchain) และ เทคโนโลยีจัดเก็บข้อมูลแบบกระจายศูนย์ (distributed ledger technology) (Kossow & Dykes, 2018) มาใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลรวมถึงการประสานงานระหว่างผู้เป็นสมาชิกได้โดยไม่ต้องผ่านตัวกลาง ตลอดจนมีการพัฒนาแอปพลิเคชันต่าง ๆ ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Chene, 2011; Kukutschka, 2016) เป็นต้น โดยประเทศไทยถือได้ว่าเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีจำนวนประชากรใช้สื่อออนไลน์ผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ มากเป็นอันดับโลก (We are social, 2021) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้และแนวทางในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการใช้เทคโนโลยีอันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการนำไปพัฒนาแนวทางในการป้องกันการทุจริตของประเทศไทยได้อย่างเหมาะสมและทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย
- 1.2.2 เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย
- 1.2.3 เพื่อศึกษาถึงแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

1.3 ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mix method) โดยแบ่งตามลักษณะของกลุ่มประชากรที่ต้องการทำการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

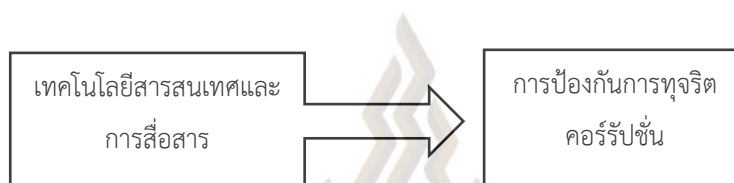
กลุ่มประชากรที่ผู้ศึกษาเลือกทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากงานศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มประชากรทั่วไปทั้งประเทศจากข้อมูลจำนวนประชากรไทยที่มีอยู่ในปี พ.ศ. 2564 ตามที่ปรากฏในประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 20-50 ปี ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 จำนวนรวมทั้งสิ้น 29,678,877 คน เมื่ออาศัยฐานการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมรับได้เท่ากับร้อยละ 5 คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในการศึกษาครั้งนี้รวม 400 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามทางออนไลน์ที่ได้รับการออกแบบข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรม และจัดให้มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในข้อคำถามแต่ละข้อโดยการหาค่า IOC (Index of item-objective congruence) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้ศึกษาใช้สถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.3.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการใช้ข้อคำถามแบบกึ่งโครงสร้างจำนวน 21 คน โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นนักวิชาการผู้ที่มีความรู้และ/หรือความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ทางด้านกฎหมาย และทางด้านอาชีววิทยารวมถึงผู้แทนจากสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนจากกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และ ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยผู้ศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการใช้ข้อคำถามแบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และการตีความนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาโดยการทบทวนวรรณกรรมถึงงานศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้เพื่อป้องกันอาชญากรรมประเภทที่เป็นการทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้สามารถนำมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงความเป็นไปได้และแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมโดยใช้เทคโนโลยีศึกษาเฉพาะกรณีการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย ดังแสดงในกรอบแนวคิดด้านล่างนี้

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย
- 1.5.2 ทำให้ทราบถึงความเป็นไปได้รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย
- 1.5.3 สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหการทุจริตคอร์รัปชัน

1.6 นิยามศัพท์ปฏิบัติการที่ใช้ในการศึกษา

ความเป็นไปได้ หมายถึง ปัจจัยแทรกแซงต่าง ๆ (interventions) ที่สามารถนำมาใช้ช่วยเสริมพลังเพื่อให้นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรม โดยเฉพาะในเรื่องของการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยสามารถเกิดผลได้จริง และมีประสิทธิภาพ

ทุจริต หมายถึง การกระทำความผิดเป็นการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยผลประโยชน์เช่นนั้นอาจจะอยู่ในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน หรือผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นที่มีใช้ตัวเงินก็ได้ โดยสามารถสามารถเกิดขึ้นได้ในหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น การให้สินบน การฉ้อโกง การข่มขู่ กรรโชก การยักยอก และการเล่นพรรคเล่นพวก เป็นต้น

เทคโนโลยี หมายถึง เครื่องมือ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สิ่งประดิษฐ์ รวมถึงการใช้ช่องทางทางออนไลน์ ตลอดจนแอปพลิเคชันต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการป้องกัน หรือตรวจสอบปัญหาการทุจริต เพื่อช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

เทคโนโลยีบล็อกเชน หมายถึง เทคโนโลยีที่อาศัยการทำงานโดยใช้ฐานข้อมูลขั้นสูงที่เปิดรับการแบ่งปันข้อมูลดิจิทัลที่มีความโปร่งใสภายในเครือข่ายธุรกิจ หรือหน่วยงานภาครัฐ โดยฐานข้อมูลดังกล่าวจะมีการจัดเก็บข้อมูลไว้ในบล็อกที่มีความเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ โดยข้อมูลดังกล่าวจะมีความสอดคล้องกันตามลำดับเวลาโดยที่ผู้ใช้เทคโนโลยีไม่สามารถ ลบ แก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลลูกโซ่เหล่านี้ได้หากไม่ได้รับฉันทามติจากผู้ใช้คนอื่นในเครือข่าย

แอปพลิเคชัน หมายถึง โปรแกรมที่ถูกออกแบบสำหรับใช้ขยายขอบเขต หรือศักยภาพในการทำงานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ อาทิเช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ รวมถึงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แบบพกพาอื่น ๆ เพื่อให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เหล่านั้นสามารถทำงานได้อย่างมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาถึงแนวทางในการนำเอาระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตอันถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมที่สำคัญอีกประเภทหนึ่ง โดยเป็นการศึกษาทั้งจากแนวทางของประเทศไทย และต่างประเทศ ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังหัวข้อที่จะทำการศึกษาต่อไปนี้

2.1 ความหมายของคำว่า การทุจริต

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

2.3 แนวทางในการป้องกันการทุจริตของประเทศไทยในปัจจุบัน

2.4 แนวทางในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตในต่างประเทศ

2.1 ความหมาย และลักษณะของการทุจริต

คำว่า ทุจริต (corruption) นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายว่า การประพฤติชั่ว ประพฤติไม่ดี ไม่ซื่อตรง โกง คดโกง ฉ้อโกง โดยใช้อุบายหรือเล่ห์เหลี่ยมหลอกลวงเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ อันเป็นการให้ความหมายของการทุจริตไว้อย่างกว้าง ๆ ในลักษณะของการมีพฤติกรรมอันไม่เป็นที่พึงประสงค์ และเป็น การเอาเปรียบผู้อื่น สำหรับในมุมมองทางด้านนิติศาสตร์นั้นก็ได้มีการกล่าวถึงคำว่า ทุจริต ไว้ในกฎหมายหลายฉบับ เช่นกันโดยฉบับแรก คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 63 โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐ ในการต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริต และประพฤติมิชอบทั้งใน ภาครัฐ และภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการ และกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกัน และขจัดการทุจริต และ ประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการ รณรงค์ให้ความรู้ ต่อด่าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ จากบทบัญญัติ ดังกล่าวของรัฐธรรมนูญจะเห็นได้ว่าเป็นการกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐในการจัดการ แก้ไข รวมถึงป้องกัน ปัญหาการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน รวมถึงต้องรณรงค์ให้ประชาชนเห็นถึงโทษภัย และ ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการทุจริตเหล่านั้น

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการกล่าว หรืออธิบายถึงความหมายตลอดจนลักษณะ ของการทุจริตเอาไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษากฎหมายฉบับอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการทุจริต โดยกฎหมายฉบับแรก ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายหลักฉบับหนึ่งของประเทศไทย ได้มี การให้คำนิยามคำว่า การทุจริตไว้ในมาตรา 1 ว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับ ตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบตามที่ประมวลกฎหมายอาญาได้ให้คำจำกัดความไว้

ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นประโยชน์ในลักษณะใด ดังนั้นจึงอาจจะเป็นผลประโยชน์ในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน และผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นที่มีใช้ตัวเงินด้วยก็ได้ นอกจากนี้ประมวลกฎหมายอาญายังถือได้ว่าเป็นกฎหมายทั่วไป (jus commune) ดังนั้น นิยามความหมายของคำว่าทุจริตดังกล่าว จึงสามารถนำมาใช้ให้คำจำกัดความได้ทั้งการกระทำที่เป็นการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนปัจเจกบุคคลอีกด้วย นอกจากนี้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2560/2544 ยังได้มีการอธิบายความถึงการทุจริตไว้ว่า “คำว่า โดยทุจริตนี้มีความหมายว่าเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น แม้จะไม่มีรายละเอียดว่าทุจริตอย่างไร ก็เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจได้ว่าโจทก์ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น” ซึ่งจากคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ศาลฎีกาของประเทศไทย ก็ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าการทุจริตคืออะไร หรือมีลักษณะของการกระทำเป็นอย่างไร เพียงแต่ถ้า วิทยุชน (reasonable person) ซึ่งหมายถึงประชาชนทั่วไปสามารถเข้าใจ หรือคาดเห็นได้ว่าการกระทำของผู้หนึ่งผู้ใดที่ไม่เป็นไปตามหน้าที่ และผลแห่งการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่นั้นสามารถก่อให้เกิดช่องทางการแสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่นแล้ว การกระทำนั้นก็ถือได้ว่าเป็นการทุจริตตามความหมายที่ได้มีการกล่าวไว้ในประมวลกฎหมายอาญาแล้วนั่นเอง

กฎหมายอีกฉบับหนึ่งของประเทศไทยที่ได้มีการกล่าวถึงความหมายของการทุจริต คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า ทุจริต ต่อหน้าที่ ไว้ในมาตรา 4 โดยหมายถึงการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่ง หรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่ง หรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา หรือตามกฎหมายอื่น โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ถือได้ว่าเป็นกฎหมายเฉพาะ (jus speciale) ที่มีวัตถุประสงค์ในการกำหนดอำนาจ และหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ อันเป็นองค์กรอิสระที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ และเพื่อช่วยให้บรรลุตามหลักการแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลในทางปฏิบัติจริง

สำหรับมุมมองในเรื่องของความหมาย และลักษณะของการทุจริตในต่างประเทศนั้น จากการศึกษา พบว่า Chêne (2014) ได้อธิบายว่า การทุจริตถือเป็นพฤติกรรมที่เป็นบ่อนทำลายความมั่นคงของสังคมรวมถึงหลักนิติธรรม (the rule of law) ทั้งยังเป็นการทำลายความน่าเชื่อถือของรัฐบาล รวมถึงหน่วยงานราชการอื่น ๆ อันเนื่องมาจากการยกยอกนำเงินงบประมาณอันมาจากภาษีของประชาชนที่ควรจะนำไปใช้ในการสร้าง หรือจัดทำสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว นอกจากนี้ปัญหาการทุจริตยังถือว่าเป็นอีกสาเหตุสำคัญในการก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้นในสังคม นอกจากนี้ Elbahnasawy (2014)

ยังอธิบายว่า การทุจริตสามารถเกิดขึ้นได้ในหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น การให้สินบน การฉ้อโกง การข่มขู่ กรรโชก การยักยอก และการเล่นพรรคเล่นพวก เป็นต้น หรือที่ Rose-Ackerman (1978, cited in Adam & Fazekas, 2021) ได้ให้คำนิยามของการทุจริตไว้ว่าเป็นการนำทรัพยากรที่มีไว้เพื่อใช้เป็นประโยชน์สาธารณะไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งจากการศึกษาถึงความหมายของการทุจริตแล้วจะเห็นได้ว่ามักจะเป็นการกล่าวถึงการทุจริตที่เกิดขึ้นในภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น แนวคิดหรือยุทธศาสตร์ในการป้องกันการทุจริตในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นไปที่ความพยายามในการลดอำนาจ หรือบทบาทของหน่วยงานภาครัฐลง (Adam & Fazekas, 2021) และนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเพื่อใช้ในการกำกับดูแล โปร่งใส และสามารถตรวจสอบการทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้ง่าย อาทิเช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน และเงินตราสกุลดิจิทัล (cryptocurrency) เป็นต้น (Volpicelli, 2021)

นอกจากนี้ ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการทุจริตคือ ไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยการกระทำของใครคนใดคนหนึ่งแต่เพียงคนเดียว โดยเฉพาะในองค์กรภาครัฐ หรือภาคเอกชนขนาดใหญ่ที่มีความเกี่ยวข้องกับเม็ดเงินจำนวนมาก ซึ่งการทุจริตในลักษณะดังกล่าวมักจะเป็นการร่วมมือกันระหว่างบุคคล หรือองค์กรตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไป (collective action) เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบร่วมกัน และนำผลประโยชน์ที่ได้มาเหล่านั้นมาแบ่งสรรปันส่วนกันในระหว่างผู้ร่วมทุจริต ด้วยลักษณะดังกล่าวจึงทำให้การป้องกันรวมถึงการตรวจสอบการทุจริตไม่อาจเกิดขึ้นได้อย่างง่ายดายตายนัก นอกจากนี้ในบางสังคมที่หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับประชากรแต่ละกลุ่มของตนเองอย่างไม่เท่าเทียมกัน โดยที่ประชากรกลุ่มใดที่มีสถานะภาพทางสังคมที่สูงกว่าก็มักที่จะได้รับการบริการในด้านต่าง ๆ ที่ดีมากกว่าประชากรที่อยู่ในกลุ่มที่มีสถานะภาพทางสังคมที่ต่ำ หรือด้อยกว่า ซึ่งโครงสร้างทางสังคมในลักษณะดังกล่าวนี้ นอกจากจะเป็นการเอื้อต่อการทุจริตแล้วยังคงนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำ หรือความไม่เท่าเทียมกันในสังคม (Mungiu-Pippidi, 2006) อันเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญที่หลายประเทศทั่วโลกกำลังให้ความสนใจหาทางแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะการทุจริตในระดับมหภาค (Grand corruption) ที่บุคคลที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตในลักษณะดังกล่าวที่มักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือเป็นบุคคล หรือองค์กรระดับบนที่มีอำนาจ หรือมีบารมีในสังคม ซึ่งการจะตรวจสอบ หรือติดตามเส้นทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบการทุจริตในคนกลุ่มนี้จึงทำได้ยาก ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบโดยใช้ระบบการตรวจสอบที่มีอยู่เดิม หรือการคิดค้นแนวทาง หรือเครื่องมือในการตรวจสอบการทุจริตใหม่ ๆ โดยเฉพาะแนวทางการนำเทคโนโลยีมาใช้ ทั้งนี้เนื่องจากอำนาจในการออกกฎหมาย หรือการกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบการทุจริตต่าง ๆ ก็มักจะอยู่ในมือของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรเหล่านี้แทบทั้งสิ้น ดังนั้น ในการกำหนดนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ในการต่อต้านการทุจริตที่มีลักษณะปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมเช่นนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคมในการต่อต้านการทุจริต รวมถึงการสร้างบรรทัดฐาน หรือค่านิยมในการปฏิเสธการทุจริตในทุกรูปแบบเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดขึ้นในทุกระดับของสังคมเสียก่อนเป็นอันดับแรก

ดังนั้นจึงอาจสรุปในเบื้องต้นได้ว่า การที่จะให้ความหมายหรือคำจำกัดความคำว่า การทุจริต อย่างชัดเจน อาจจะไม่สามารถทำได้โดยง่าย อย่างไรก็ตามเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการกระทำใดจะถูกถือว่าเป็นการทุจริตได้นั้น จะพิจารณาว่าการกระทำนั้น ๆ ถือเป็น การแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นแล้วหรือไม่ โดยพิจารณาจากความเข้าใจ หรือความรู้สึกนึกคิดของวิญญูชน หรือคนทั่ว ๆ ไปในสังคม ซึ่งโดยทั่วไปก็มักจะได้แก่พฤติกรรม การให้สินบน การฉ้อฉล การฉ้อโกง การยักยอก หรือการเล่นพรรคเล่นพวก เหล่านี้ เป็นต้น และเมื่อก้าวถึงการทุจริตแล้ว ส่วนใหญ่มักจะนึกถึงการทุจริตที่เกิดขึ้นในภาครัฐ ทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุมาจากหน่วยงานภาครัฐมีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดในการบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดินซึ่งเป็นเงินจำนวนมหาศาล ตลอดจนมีช่องทางในการที่จะกระทำการทุจริตได้ง่ายกว่าในภาคเอกชน แต่ทั้งนี้ก็มิได้หมายความว่าในหน่วยงานภาคเอกชนไม่ได้มีปัญหาการทุจริตเสียเลยทีเดียว เพียงแต่หน่วยงานภาคเอกชนจะมีขนาดขององค์กรที่เล็กกว่า รวมถึงมีความเข้มแข็งในเรื่องของระบบการตรวจสอบการทุจริตที่มากกว่าเมื่อเทียบกับหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ในปัจจุบันยังได้เริ่มมีแนวคิดในการนำเอาเทคโนโลยีลักษณะต่าง ๆ มาใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามตรวจสอบ ตลอดจนป้องกันปัญหาการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังที่จะได้กล่าวถึงต่อไป

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

การทุจริตนั้น ถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากอาชญากรรมประเภทอื่น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นอาชญากรรมที่สังเกตเห็นได้ยาก แต่กลับสามารถสร้างผลกระทบต่อสังคมได้ในระดับรุนแรง (พชรนัย วัชรธนพัฒนธาดา, 2562) โดยที่ผู้ก่ออาชญากรรมประเภทนี้ได้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ หรือมีความเชี่ยวชาญในระดับสูง หรือเป็นผู้ที่มีสถานะทางสังคมบางอย่างที่มีใช้ประชากรกลุ่มชนชั้นแรงงาน หรือชนชั้นรากหญ้า จึงอาจจะเรียกอาชญากรรมลักษณะดังกล่าวได้ในอีกชื่อหนึ่งว่า “อาชญากรรมคอปขาว” (White-collar crime) (วีระพงษ์ บุญญภาส และ สุพัตรา แผนวิชิต, 2557) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการทุจริตเชิงนโยบาย รวมถึงการทุจริตที่มีลักษณะเป็นการทับซ้อนกันทางผลประโยชน์ หรือที่เรียกว่า “การคอร์รัปชันสีเทา” (Grey corruption) ที่จัดได้ว่าเป็นการทุจริตที่ตรวจพบ หรือแสวงหาพยานหลักฐานในการเอาผิดแก่ผู้กระทำได้ค่อนข้างยากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับการทุจริตในลักษณะอื่น ทั้งนี้เนื่องจากการทุจริตเชิงนโยบายในลักษณะเช่นนี้มักจะอยู่ในรูปแบบของการกำหนดนโยบายภาครัฐโดยอ้างว่าเพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชน หากแต่ในความเป็นจริงแล้ว กลับเป็นการกำหนดนโยบายเพื่อเอื้อต่อผลประโยชน์ส่วนตนของผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายเหล่านั้นนั่นเอง (วิชา มหาคุณ, 2562) ซึ่งยิ่งการทุจริตมีความซับซ้อน และมีความเกี่ยวพันกับบุคคล หรือองค์กรหลายองค์กร ก็ยิ่งเป็นการยากต่อการปราบปรามมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการบ่อนเซาะทำลายความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีเรื่องของเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งยิ่งเป็นการทำให้อาชญากรรมดังกล่าวมีความซับซ้อนมาก

ยิ่งขึ้น โดยทฤษฎีที่น่าสนใจในการนำมาศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อช่วยป้องกัน หรือลดปัญหาการทุจริต ได้แก่ ทฤษฎีสสมัยนิยม และทฤษฎีการยับยั้งอาชญากรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ทฤษฎีสสมัยนิยม (Modernization theory)

โดยหนึ่งในทฤษฎีที่น่าสนใจในการนำมาใช้เป็นรากฐานในการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันปัญหาการทุจริต ได้แก่ ทฤษฎีสสมัยนิยม (Modernization theory) อันเป็นทฤษฎีที่มักจะนำมาใช้ในการอธิบายถึงกระบวนการ หรือปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องเป็นพลวัตร โดยที่ทฤษฎีดังกล่าวมุ่งเน้นในประเด็นทางสังคมระดับมหภาค (macro-environmental) อันได้แก่ ประเด็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยี ปัจจุบันนี้ที่มีคุณลักษณะสำคัญในการข้ามประเทศ (across societies) ส่งผลให้การกำหนดนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ในการต่อต้านการทุจริตในปัจจุบัน จำต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ ศักยภาพทางการเมือง ศักยภาพในทางเศรษฐกิจ แนวคิดในเรื่องของรัฐบาลดิจิทัล (e-government) ในฐานะที่แสดงถึงความก้าวหน้าในทางเทคโนโลยี และ แนวทางในการควบคุมการทุจริตที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการในแต่ละสังคม

แนวคิดสำคัญของทฤษฎีสสมัยนิยม คือ การอธิบายถึงความพยายาม หรือแนวทางของสังคมสมัยใหม่ในการนำเอาเทคโนโลยีที่ได้รับการคิดค้น และพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในด้านต่าง ๆ แก่สังคม รวมถึงเพื่อเป็นการแข่งขันกับสังคมอื่นที่มีพัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ช้าหรือด้อยกว่า ซึ่งแนวทางในการต่อต้านการทุจริตโดยการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพร้อมใช้เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าว นั้น ถือได้ว่าเป็นผลผลิตหนึ่งที่เกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดในการต่อต้านการทุจริตโดยอาศัยพื้นฐานจากทฤษฎีสสมัยนิยมนี้ไม่อาจจะเกิดขึ้นได้เลยหากขาดปัจจัยที่เป็นตัวขับเคลื่อนสังคมที่สำคัญซึ่งก็คือทรัพยากรมนุษย์ (human resources) นั่นเอง (Nam, 2018) ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์จะทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพในทางการเมือง ศักยภาพในทางเศรษฐกิจ รัฐบาลดิจิทัล และความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยี ซึ่งปัจจัยที่เป็นประเด็นทางสังคมในระดับมหภาคเหล่านี้ ก็ล้วนแล้วแต่ถูกกำหนดขึ้นจากบริบทของในแต่ละสังคมทั้งสิ้น

2.2.2 ทฤษฎีการยับยั้งอาชญากรรม (Deterrence Theory)

ทฤษฎีการยับยั้งอาชญากรรม เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งได้รับการเสนอแนวคิดโดย Cesare Beccaria นักทฤษฎีทางด้านอาชญาวิทยาสำนักคลาสสิก

(Classical school of criminology) (Tibbetts, 2015) กล่าวคือ Beccaria เห็นว่า การที่จะยับยั้ง หรือควบคุม การเกิดอาชญากรรมโดยอาศัยกลไกในทางกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์ที่สำคัญ 3 ประการ โดยประการแรก คือ การกำหนดโทษตามกฎหมายจะต้องมีความรุนแรง (Severity) อันหมายถึง โทษที่จะลงแก่ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายนั้นจะต้องมีความรุนแรงจนถึงระดับที่ผู้กระทำความผิดจะรู้สึกสำนึก หลาบจำ และไม่กล้าที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งนอกจากจะเป็นการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดแล้วในอีกด้านหนึ่งนั้น การลงโทษยังต้องสามารถช่วยป้องปรามไม่ให้ผู้อื่นคิดที่จะกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันนั้นอีกประการหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงของโทษนั้นจะต้องได้สัดส่วน และเหมาะสมกับลักษณะความร้ายแรงของการกระทำในระดับเพียงพอที่จะยับยั้งมิให้เกิดการกระทำความผิดอีกเท่านั้นซึ่งอาจจะไม่ได้หมายความถึงโทษประหารชีวิตแต่อย่างใด

ประการต่อมา คือ การลงโทษตามกฎหมายนั้นจะต้องมีความรวดเร็ว (Swiftness) อันหมายถึงความรวดเร็วที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ และการพิจารณาคดีในชั้นศาล โดยหากกระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้าจนเกินไปก็อาจจะส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์ถูกต้องของพยานหลักฐานที่อาจจะสูญหาย หรือเสียหายไปตามกาลเวลา และอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมตลอดจนความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมได้ ดังภาษิตกฎหมายที่ว่า “ความยุติธรรมที่ล่าช้าก็เปรียบได้กับความอยุติธรรม” (Justice delayed is justice denied) และประการสุดท้าย คือ กระบวนการยุติธรรมจะต้องมีความแน่นอน (Certainty) อันหมายถึงความถึง ทั้งกระบวนการในการติดตาม จับกุม การพิจารณาคดี ตลอดจนการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด จะต้องสามารถให้ความเชื่อมั่นแก่สังคมได้ว่าผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการลงโทษอย่างแน่นอน และไม่เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดผิดคน ซึ่งหากองค์ประกอบในการยับยั้งการกระทำความผิดทั้งสามประการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ก็ย่อมที่จะส่งผลให้เกิดอาชญากรรมในสังคมลดน้อยลงได้

โดยที่สาเหตุในการก่ออาชญากรรมที่เป็นการทุจริตนั้นอาจเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัย อย่างไรก็ตามมีงานศึกษาของ Engdahl (2015) ที่ได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชญากรรมคอปกขาวในกลุ่มประชากรวัยผู้ใหญ่ที่เพิ่งเคยกระทำความผิดเป็นครั้งแรก พบว่า สาเหตุในการตัดสินใจกระทำอันเป็นการทุจริตในกลุ่มผู้กระทำความผิดครั้งแรกบางรายมีสาเหตุมาจากเหตุการณ์เลวร้ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต (negative life events) และส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่แต่เดิมเคยเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยยับยั้งมิให้ผู้นั้นกระทำความผิด หรือคิดที่จะก่ออาชญากรรมมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงิน หรือการประกอบอาชีพการงานของผู้นั้น ซึ่งผลจากการล้มเหลวของกลไกดังกล่าวจึงเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิตให้เป็นไปในทิศทางด้านลบ (negative turning points) ที่สำคัญ เป็นผลให้ผู้นั้นรู้สึกหมดหวัง หรือมองไม่เห็นทิศทางในอนาคตของตนเอง จึงนำไปสู่การตัดสินใจในการกระทำอันทุจริตดังกล่าว ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าว Engdahl ได้อภิปรายว่า ความรู้สึกไม่มั่นใจในการที่จะดำเนินชีวิตต่อไป

ประกอบกับความคิดที่จะต้องดำเนินชีวิตของตนเองต่อไปโดยที่ปราศจากการได้รับความช่วยเหลือจากสังคมไม่ว่าจะในทางใด อันเนื่องมาจากการประสบความล้มเหลวทางด้านความน่าเชื่อถือ ชื่อเสียง ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อคนผู้นั้น ตลอดจนการสูญเสียสถานภาพทางสังคมบางอย่าง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยผลักดันให้ผู้ที่ตกอยู่ในสภาวะเช่นนี้มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดโดยเฉพาะการทุจริตได้โดยง่าย แม้ว่าแต่เดิมผู้นั้นไม่เคยคิดที่จะประกอบอาชญากรรม หรือกระทำผิดกฎหมายมาก่อนแต่อย่างใด ดังนี้ งานศึกษาดังกล่าวจึงถือได้ว่ามีความสนใจในแง่ที่เป็นการอธิบายถึงสาเหตุในการตัดสินใจกระทำผิดในลักษณะที่เป็นการทุจริตของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากความโลภ หรือเป็นการกระทำผิดโดยบุคคลที่มีแนวโน้มในการก่ออาชญากรรมมาตั้งแต่วัยแรก หากแต่เป็นการศึกษาถึงสาเหตุในการประกอบอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในกลุ่มบุคคลที่ไม่เคยคิดที่จะประกอบอาชญากรรมมาก่อน ตลอดจนเป็นบุคคลผู้ที่ได้รับความเชื่อถือ ไว้วางใจจากสังคม หรือคนรอบข้าง แต่ที่จำต้องตัดสินใจกระทำผิดอันเป็นการทุจริตนั้นอันเนื่องมาจากความล้มเหลว หรือสถานการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้น และส่งผลกระทบร้ายแรงอันเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิต ซึ่งผู้กระทำความผิดโดยการทุจริตในกลุ่มนี้นับว่าเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ป้องกัน หรือตรวจสอบการทุจริตได้ค่อนข้างยาก

โดยจากการศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า สาเหตุที่เป็นอุปสรรคทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในประเทศไทยไม่อาจประสบความสำเร็จได้เท่าที่ควร แม้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายอาญาของประเทศไทยได้กำหนดโทษสูงสุดสำหรับการทุจริตไว้ถึงขั้นประหารชีวิตก็ตาม ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการในการตรวจสอบการทุจริตของประเทศไทยที่ยังอาจมีความล่าช้าอันเนื่องมาจากความยาก และความซับซ้อนในการทุจริต อันเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการที่จะแสวงหาพยานหลักฐานมาเพื่อเอาผิดแก่ผู้กระทำได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ด้วยลักษณะเฉพาะของการกระทำผิดฐานทุจริตดังกล่าวก็ส่งผลกระทบต่อความแน่นอนในการติดตาม สืบสวน สอบสวน จับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทุจริตที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนมาก เป็นผู้มีอิทธิพล มีสถานภาพในทางสังคม หรือเป็นที่รู้จักในวงกว้าง ก็อาจจะเป็นการยากที่จะติดตามจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดในลักษณะเช่นนี้ได้ทั้งหมด โดยอาจจะจับกุมดำเนินคดีได้แต่เฉพาะระดับผู้ปฏิบัติแต่เพียงเท่านั้น ดังนั้น การคิดค้นเพื่อนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อช่วยในการตรวจสอบการทุจริต ตลอดจนเส้นทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเม็ดเงินจำนวนมาก อาทิเช่น การบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดินในภาคราชการ หรือการบริหารงบประมาณในการดำเนินโครงการที่มีมูลค่าสูงในภาครัฐกิจเอกชน ตามแนวคิดของทฤษฎีสมัยนิยมก็น่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการที่จะช่วยลดปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 แนวทางในการป้องกันการทุจริตของประเทศไทย

ในการศึกษาถึงแนวทางในการป้องกันการทุจริตของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ พบว่า มีอยู่ด้วยกันสองแนวทางที่สำคัญอันได้แก่ การใช้แนวทางในการป้องกันการทุจริตภาครัฐโดยใช้กลไกทางกฎหมาย และการตรวจสอบการทุจริตโดยองค์กรภาคเอกชนอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคม อันว่าด้วยเรื่องของการกำหนดกระทำที่เป็นความผิด และได้มีการกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้ ซึ่งโดยเนื้อหาของกฎหมายที่มีการกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญานั้นจะเป็นการบัญญัติถึงการกระทำความผิดลักษณะต่าง ๆ เป็นการทั่วไป อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการลงโทษการกระทำโดยทุจริตนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) การทุจริตในกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ อันเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดฐานทุจริตที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่เพียงเท่านั้น โดยจะมีการแบ่งลักษณะของการลงโทษออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรก ได้แก่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามที่มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 147 ถึงมาตรา 166 อันเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการที่ปฏิบัติราชการในหน่วยงานราชการต่าง ๆ เป็นการทั่วไป รวมถึงสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และ กลุ่มที่สอง ได้แก่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามที่มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 200 ถึงมาตรา 205 อันเป็นกฎหมายที่มุ่งลงโทษต่อเจ้าพนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเป็นการเฉพาะ อันได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

2) การทุจริตในกรณีผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลทั่วไป อันเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดในลักษณะที่เป็นการทุจริตในลักษณะต่าง ๆ โดยที่ผู้กระทำอาจจะเป็นประชาชนทั่วไป หรืออาจจะเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำนอกขอบอำนาจหน้าที่ หรือกระทำในขณะที่ตนเองพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ราชการไปแล้วก็อาจจะมี ความรับผิดในการทุจริตลักษณะเช่นนี้ได้เช่นเดียวกัน โดยลักษณะของการกระทำการทุจริตในกลุ่มดังกล่าวที่น่าสนใจ ได้แก่

- ความผิดฐานเป็นตัวกลางเรียกรับสินบน ตามมาตรา 143
- ความผิดฐานให้สินบนเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 144
- ความผิดฐานให้สินบนเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามมาตรา 167

- ความผิดฐานฉ้อโกง ตามมาตรา 341 ถึงมาตรา 348
- ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ ตามมาตรา 349 ถึงมาตรา 351
- ความผิดฐานยักยอก ตามมาตรา 352 ถึงมาตรา 356

2.3.2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ถือได้ว่าเป็นกฎหมายหลักอีกฉบับหนึ่งที่มีความสำคัญในการนำมาใช้เพื่อตรวจสอบ ปราบปราม และป้องกันการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในฐานะที่เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบ สืบสวน ไต่สวน และพิจารณาการกระทำที่เป็นการทุจริตอันเกิดขึ้นในหน่วยงานภาครัฐ โดยบุคคลผู้อยู่ในขอบข่ายของการถูกตรวจสอบการทุจริตโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้แก่

- 1) เจ้าพนักงานของรัฐ อันได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมถึงคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- 2) เจ้าหน้าที่ของรัฐ อันได้แก่ ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และบุคคลหรือคณะบุคคลบรรดาซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย แต่ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- 3) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา
- 4) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสำหรับข้าราชการพลเรือน และปลัดกระทรวง กลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการเหล่าทัพสำหรับข้าราชการทหาร และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกรุงเทพมหานคร กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแต่ไม่รวมถึงผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการและผู้บริหาร

สูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรือผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

นอกจากนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจในการที่จะตรวจสอบ หรือไต่สวนถึงการมีพฤติกรรมร่ำรวม ผิดปกติอันได้แก่ การมีทรัพย์สินมากผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ หรือการมีหนี้สินลดลงมาก ผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่มีมูลอันจะอ้างได้ตามกฎหมายสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งกรณีมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติสืบเนื่องจากการเปรียบเทียบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกด้วย

2.3.3 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 เป็นกฎหมายกลุ่มวิธีสบัญญัติที่มีการนำมาใช้ในการพิจารณา และพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต และประพฤติมิชอบต่าง ๆ ซึ่งในกฎหมายดังกล่าวได้มีการกำหนดลักษณะของคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยหมายความว่า คดีดังต่อไปนี้ ไม่ว่าจะมิชอบหรือความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกันรวมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม

1) คดีอาญาที่ฟ้องให้ลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น หรือความผิดอื่นอันเนื่องมาจากการประพฤติมิชอบ

2) คดีอาญาที่ฟ้องให้ลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับความผิดตามข้อ 1 หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ กฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ หรือกฎหมายอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ

3) คดีอาญาที่ฟ้องให้ลงโทษบุคคลในความผิดเกี่ยวกับการเรียก รับ ยอมจะรับ หรือให้ ขอให้ รับว่าจะให้ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด หรือการใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือใช้อิทธิพลเพื่อบังคับหรือข่มขืนใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำใด ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น

4) คดีอาญาที่ฟ้องขอให้ลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

5) คดีอาญาที่ฟ้องขอให้ลงโทษบุคคลที่ร่วมกระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลตาม 1) ถึง 4) ไม่ว่าในฐานะตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้สมคบ

6) คดีเกี่ยวกับการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ หรือจงใจยื่นบัญชีและเอกสารดังกล่าวด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

7) คดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะเหตุร้ายวณผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

8) กรณีที่มีการขอให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างหนึ่งอย่างใดก่อนยื่นฟ้องหรือยื่นคำร้องขอตาม 1) ถึง 7)

อย่างไรก็ตาม คดีทุจริตและประพฤติมิชอบที่จะอยู่ภายใต้อำนาจของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบได้นั้นมิให้รวมถึงคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว นอกจากนี้ กฎหมายฉบับดังกล่าวยังได้มีการกำหนดให้ความหมายของคำว่า การทุจริต และประพฤติมิชอบไว้ว่า ทุจริตต่อหน้าที่ หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น และการประพฤติมิชอบ หมายความว่า การกระทำที่ไม่ใช่ทุจริตต่อหน้าที่ แต่เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดโดยอาศัยเหตุที่มีตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

2.3.4 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2559

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2559 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ที่แต่เดิมจะมีกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและการดำเนินการที่ค่อนข้างล่าช้า และก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์และรูปแบบของการทุจริตที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการปรับปรุงกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รวมถึงกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ รวมทั้งพนักงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐได้ช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าวยังได้มีการปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ในส่วนของการได้มา องค์ประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง เพื่อให้มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน รวมทั้งเพิ่มเติมมาตรการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตในภาครัฐ อันจะมีผลให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐบรรลุผลและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน

โดยกฎหมายฉบับดังกล่าว ได้มีการให้คำจำกัดความของการกระทำความผิดอันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ไว้ โดยให้หมายความว่า การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่ง หรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่ง หรือหน้าที่ซึ่งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบ สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น และยังได้มีการให้ความหมายของคำว่า การประพฤตินิชอบ ไว้ โดยหมายความว่า ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ภายใต้การถูกตรวจสอบตามกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ไม่รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้บริหารระดับสูง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- 2) ผู้พิพากษาและตุลาการ
- 3) พนักงานอัยการ
- 4) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 5) เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของศาล รัฐสภา องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระจากการควบคุมหรือกำกับของฝ่ายบริหารที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ
- 6) เจ้าหน้าที่ของรัฐในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
- 7) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด
- 8) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งร่วมกระทำความผิดกับบุคคลตามที่กล่าวมาข้างต้น

โดยหน่วยงานที่มีอำนาจในการตรวจสอบการทุจริตตามกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยมีอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริง แสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ในการที่จะทราบรายละเอียดและพิสูจน์เกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในลักษณะที่เป็นการทำงานร่วม หรือประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

2.3.5 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการติดตามจับกุมผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภท ที่ได้มีการนำเงิน หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงิน เพื่อนำเงิน หรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดอื่นต่อไปได้อีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายเหล่านั้น และโดยที่กฎหมายที่มีอยู่ก็ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงิน หรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้เท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว จึงได้มีการหนดมาตรการต่าง ๆ ตามกฎหมายฉบับนี้เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอันถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดลักษณะหนึ่งที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับการทุจริตในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ขอบข่ายอำนาจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินค่อนข้างที่จะมีความกว้างขวาง และครอบคลุมในเกือบทุกพฤติกรรมของการทุจริตที่สามารถเกิดขึ้นได้ในประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากลักษณะของความผิดมูลฐานที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจที่จะดำเนินการไต่สวน หรือมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด ดังที่ได้มีการระบุไว้ในมาตรา 3 ดังต่อไปนี้

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2. ความผิดเกี่ยวกับการค้ำนุชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ำนุชย์ หรือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ชื่อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากนั้น หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหาล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณีผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

4. ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดยกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

6. ความผิดเกี่ยวกับการกระโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่ หรือช่องโง่ตามประมวลกฎหมายอาญา

7. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

8. ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

9. ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

10. ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

11. ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื้อ รับจํานำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า

12. ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋ว ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

13. ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

14. ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิบัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า

15. ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้อยู่อาศัย หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

16. ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิต หรือร่างกาย จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน

17. ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยว หรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์ หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์ใดอย่างหนึ่ง

18. ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กระโชก รีดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ

19. ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด

20. ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า หรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

21. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิดและความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์ เฉพาะที่เป็นการค้ายุทธภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้าย การรบ หรือการสงคราม

โดยความผิดมูลฐานทั้งหมดดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ให้หมายความรวมถึงการกระทำความผิดอาญาที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร ซึ่งหากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรจะถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามที่ได้มีการกำหนดไว้ด้วย นอกจากนี้กฎหมายดังกล่าวยังได้ให้อำนาจแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการที่จะตรวจสอบถึง ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย อันหมายความว่า ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียว หรือหลายครั้ง และให้หมายความรวมถึงการพยายามกระทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย

2.3.6 องค์กรที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริตอื่น ๆ

นอกจากการตรวจสอบการทุจริตโดยองค์กรภาครัฐโดยใช้กลไกทางกฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบแล้ว ในประเทศไทยยังมีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริตอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีก ได้แก่ คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2551 สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 24 ที่ได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรจำนวนสิบห้าคณะ เพื่อเป็นกลไกในการช่วยเหลือกิจการของสภาผู้แทนราษฎรในการทำงานด้านการตรวจสอบและควบคุมการบริหารราชการของฝ่ายบริหาร ซึ่งโดยข้อ 82 ได้กำหนดให้อำนาจแก่สภาผู้แทนราษฎร ในการจัดตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นสามสิบห้าคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการมีจำนวนสิบห้าคน โดยให้คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบมีอำนาจหน้าที่ในการกระทำกิจการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการ และมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ นอกจากนี้ยังมีองค์กรภาคเอกชนอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่ในการสอดส่อง ตรวจสอบ และติดตามปัญหา

การทุจริต อันเป็นการตรวจสอบการทุจริตโดยภาคประชาชนที่น่าสนใจอีกหลายองค์กร อาทิเช่น มูลนิธิส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ภาคีเครือข่ายต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันของชาติ องค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย หรือองค์กรต่อต้านการคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) เป็นต้น

2.4 แนวทางในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตในต่างประเทศ

ในปัจจุบันนี้นอกจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology; ICT) จะถูกนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านการติดต่อสื่อสารแล้ว สำหรับในต่างประเทศนั้นยังได้มีแนวคิดในการนำเอาเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้เพื่อช่วยให้เกิดความโปร่งใส และช่วยลดปัญหาการทุจริตทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน อย่างไรก็ตามยังคงมีงานศึกษาจำนวนมากที่ทำการศึกษาในด้านของการนำเอาเทคโนโลยี โดยเฉพาะในเรื่องของการนำธุรกรรมทางดิจิทัล (digital payment transactions) มาเพื่อใช้ช่วยในการลดปัญหาการทุจริต (Setor et al., 2021) โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาที่มักจะประสบกับปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศของตนอย่างแพร่หลาย ดังนั้นจึงมีแนวคิดในการทำการศึกษาเพื่อสำรวจถึงความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันระหว่างการทำธุรกรรมดิจิทัลและการทุจริต เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกลไกในการต่อต้านการทุจริต

จากการสำรวจในประเด็นดังกล่าวของ Setor et al. (2021) ที่ได้ทำการสำรวจถึงปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา พบว่า การนำเอาเทคโนโลยีการทำธุรกรรมดิจิทัลมาใช้สามารถช่วยลดปัญหาการทุจริตลงได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ Wickberg (2013) ที่ได้ทำการศึกษาถึงการนำเอานวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาเพื่อช่วยระบุดังปัญหา และลดปัญหาการทุจริต ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะช่วยสร้างความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานของทั้งหน่วยงานในภาครัฐ และภาคเอกชนได้ โดยการนำเว็บไซต์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ แอปพลิเคชัน ฯลฯ มาใช้เป็นประโยชน์ในฐานะที่เป็นเครื่องช่วยในการเฝ้าระวังการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นได้ในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น งบประมาณ นโยบายทางการเมือง การให้บริการสาธารณะแก่สังคม หรือในกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น ตลอดจนยังสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการรายงานถึงปัญหาการทุจริต เช่น การฉ้อโกง หรือ การให้สินบน เพื่อให้เกิดความง่ายต่อประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นทางการทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนอันเป็นรากฐานสำคัญในการตรวจสอบ และติดตามการทำงานเพื่อสร้างความโปร่งใสในลักษณะที่เป็นการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนอีกด้วย

ซึ่งจากการศึกษาถึงแนวทางของต่างประเทศในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตนั้น พบว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

2.4.1 แนวทางการใช้เทคโนโลยีเพื่อป้องกันการทุจริตโดยภาคประชาชน

การนำแนวทางการใช้เทคโนโลยีเพื่อป้องกันการทุจริตโดยภาคประชาชน ถือได้ว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการสร้างความร่วมมือ หรือการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการตรวจสอบ สอดส่อง และติดตามปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้น ในลักษณะของการแจ้งข่าวเตือนภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมถึงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่มีใช้กันอย่างแพร่หลายในหมู่ประชาชน ดังที่ปรากฏในงานศึกษาของ Chene (2011) ที่ได้ทำการศึกษาในเรื่องของการนำโทรศัพท์เคลื่อนที่มาใช้ในการตรวจจับและยับยั้งการทุจริต โดยเห็นว่าเทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถสร้างให้เกิดระบบบรรณาภิบาลรวมถึงสามารถนำมาใช้ในการยับยั้งการทุจริตคอร์รัปชันที่กำลังเป็นปัญหาสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากความรวดเร็วในการเข้าถึงและส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงลดตัวกลางในการสื่อสารระหว่างกันซึ่งมีความแตกต่างจากการติดต่อสื่อสารรวมถึงการแจ้งข่าวถึงกันอย่างเช่นในยุคสมัยก่อนทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการตรวจสอบการทำงานรวมถึงการทุจริตที่เกิดขึ้นในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งในปัจจุบันนี้ก็มีตัวเลขของการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการป้องกันทางทุจริตเพิ่มมากขึ้น อันเป็นเครื่องมือสำคัญของภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อประชาชน อาทิเช่น การรายงานปัญหาการทุจริต การตรวจสอบการใช้งบประมาณ หรือโครงการต่าง ๆ รวมถึงการจัดให้มีการเลือกตั้ง การทำธุรกรรมทางการเงิน ตลอดจนบริการสาธารณะต่าง ๆ เพื่อช่วยให้มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ง่ายและสะดวกขึ้น โดยผู้ศึกษามีข้อเสนอในการพัฒนาและออกแบบระบบรวมถึงแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ในการแจ้งข่าวการทุจริตให้มีความง่ายต่อการใช้งาน เสียค่าใช้จ่ายน้อย รวมถึงที่สำคัญคือสามารถที่จะใช้ในลักษณะที่ไม่ต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของตนเองได้ (anonymity) เพื่อเป็นการให้เกิดความปลอดภัยแก่ตัวผู้แจ้งข่าว

Kukutschka (2016) ทำการศึกษาถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการต่อต้านการทุจริตโดยการใช้แอปพลิเคชันรวมถึงแพลตฟอร์มอื่น ๆ มาใช้ในการรายงานถึงปัญหาการทุจริตออนไลน์อันเป็นการสอดคล้องกับแนวทางสากลที่กำลังทำการทดลองนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบและเฝ้าระวังปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยในงานศึกษาชิ้นนี้ผู้ศึกษาได้อธิบายถึงภาพรวมของวิธีการต่าง ๆ ในการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการลดการทุจริต โดยการลดขั้นตอนของหน่วยงานราชการที่มีความยุ่งยาก (red-tape) ในการตรวจสอบและเฝ้าระวังปัญหาการทุจริตผ่านทางแพลตฟอร์มการแจ้งข่าวรายงานเกี่ยวกับการทุจริตที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้ทำการอภิปรายถึงเครื่องมือที่นำมาใช้ในการแจ้งหรือรายงานเกี่ยวกับการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ อันได้แก่ กัมพูชา อินเดีย เลบานอน โรมานี และ รัสเซีย ซึ่งเครื่องมือที่มีการนำมาใช้ในประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวมีทั้งที่ประสบความสำเร็จและมีทั้งที่ประสบปัญหาในการนำไปใช้ นอกจากนี้ยังได้มีการศึกษาถึงความท้าทายในการนำแพลตฟอร์มการรายงานปัญหา

การทุจริตทางออนไลน์ให้ประสบความสำเร็จ รวมถึงแนวทางในการได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถรองรับผู้ใช้จำนวนมากได้หากมีการนำไปใช้จริงและสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมไปตามแต่ละบริบทของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Maslil et al. (2018) ทำการศึกษาถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการตรวจจับและป้องกันการทุจริตที่เกิดขึ้นในยุคข้อมูลข่าวสาร โดยเห็นว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่สำคัญและสามารถส่งผลกระทบต่อถึงระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนั้นจึงควรที่จะต้องมีแนวทางในการพัฒนาวิธีการตลอดจนเทคโนโลยีในการที่จะนำมาใช้ในการระบุถึงปัญหาการทุจริตและต้องสามารถป้องกันการทุจริตที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะในภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยงานศึกษาชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาแนวทางในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศยูเครน โดยคณะผู้ศึกษาเลือกใช้รูปแบบในการวิเคราะห์ถึงการทุจริตในเชิงทฤษฎี ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสามารถนำเอาระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการตรวจจับและป้องกันการทุจริตได้ โดยใช้การศึกษาทางสถิติควบคู่กับการออกแบบแพลตฟอร์มเพื่อการต่อต้านการทุจริตมาใช้ ตลอดจนการสร้างการมีส่วนร่วมให้แก่ภาคประชาชนในการลงทะเบียนเพื่อแจ้งข่าวการทุจริต ทั้งยังมีการนำเอาระบบฐานข้อมูล (databases) รวมถึงระบบการวิเคราะห์ความเสี่ยงและความเป็นไปได้ในการทุจริต (logical and probabilistic risk models) มาใช้ในการต่อต้านการทุจริตร่วมด้วย

2.4.2 แนวทางการใช้เทคโนโลยีเพื่อป้องกันการทุจริตในภาครัฐ และภาคเอกชน

สำหรับแนวทางการนำเทคโนโลยีมาเพื่อป้องกันการทุจริตในภาครัฐ และภาคเอกชนนั้น ส่วนใหญ่มักจะเป็นการมองปัญหาการทุจริตในระดับที่เป็นโครงสร้างของสังคม เพื่อแก้ปัญหาการทุจริตโดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกัน รวมถึงตรวจสอบปัญหาการทุจริต เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ง่ายต่อการแสวงหาพยานหลักฐานในการเอาผิดแก่ผู้กระทำ และต้องเป็นการยากหากจะมีการแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลดิจิทัลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้อมูลดิจิทัลทางด้านเส้นทาง หรือธุรกรรมในทางการเงิน หรือวิธีการงบประมาณต่าง ๆ โดยเทคโนโลยีหนึ่งที่หลายประเทศทั่วโลกกำลังให้ความสนใจในการทำการศึกษเพื่อนำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตที่เกิดขึ้นทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชนก็คือ เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain)

เทคโนโลยีบล็อกเชน ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่สำคัญ และเป็นหัวข้อที่ได้รับความสนใจและทำการศึกษาในหลากหลายแง่มุม โดยเฉพาะในด้านของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีทางการเงิน (financial technology; FinTech) อันเนื่องมาจากคุณลักษณะที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความโปร่งใส มีความปลอดภัยสูง เป็นข้อมูลดิจิทัลที่สามารถใช้งานร่วมกันได้ (shareable) ในระหว่างผู้ใช้หลายราย โดยที่ข้อมูลดิจิทัลต่าง ๆ เหล่านั้นไม่สามารถถูกดัดแปลง หรือแก้ไขได้ง่าย (immutable) จึงส่งผลให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีบล็อกเชนเพื่อนำมาใช้ในการทำธุรกรรมทางการเงิน รวมถึงการนำมาใช้เพื่อรักษาความปลอดภัยในการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลดิจิทัลจากการทำธุรกรรมทางการเงินมากขึ้น ตลอดจนการนำมาใช้ในการซื้อขายสินทรัพย์ทั้งที่เป็นสินทรัพย์ทางกายภาพ (tangible property) และสินทรัพย์ดิจิทัล (intangible property) ทั้งยังเป็นการช่วยลดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เวลา การใช้แรงงานมนุษย์ หรือการใช้เอกสารจำนวนมากในการทำธุรกรรมทางการเงิน ดังเช่นในช่วงเวลาที่ผ่านมา

ด้วยคุณลักษณะด้านความโปร่งใสของเทคโนโลยีบล็อกเชน จึงช่วยให้สามารถสังเกต และติดตามในกรณีที่ตรวจพบการใช้ข้อมูลดิจิทัลเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ รวมถึงสามารถระบุถึงข้อมูลดิจิทัลที่น่าสงสัยได้โดยง่าย โดยแต่เดิมเทคโนโลยีบล็อกเชนเคยถูกนำมาใช้ในการทำธุรกรรมทางการเงินในธุรกิจผิดกฎหมายที่เกิดขึ้นในดาร์กเน็ต (Dark Net) ซึ่งเป็นพื้นที่ในการก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ที่สำคัญ (Senker, 2017) โดยเทคโนโลยีบล็อกเชนได้รับการคิดค้นเป็นครั้งแรกในปี 1991 โดย Stuart Haber และ W. Scott Stornetta ในลักษณะของการเข้ารหัสข้อมูลดิจิทัล (cryptographic) และเชื่อมโยงข้อมูลดิจิทัลที่เข้ารหัสแล้วเหล่านั้นเป็นสายโซ่เพื่อป้องกันมิให้ข้อมูลดิจิทัลต่าง ๆ เหล่านั้นถูกแก้ไขได้โดยง่าย (Miah et al., 2020) อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีบล็อกเชนได้รับความรู้จักเพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงปี 2009 เมื่อมีผู้ใช้ชื่อว่า Satoshi Nakamoto เป็นผู้นำเสนอเนื้อหา และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีบล็อกเชน และเป็นผลให้เทคโนโลยีดังกล่าวได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และรวดเร็วจนกระทั่งในปัจจุบัน โดยพัฒนาการของเทคโนโลยีบล็อกเชนนี้นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงเวลาที่สำคัญ ดังนี้

1) ระยะเวลาติดต่อและทำธุรกรรม (Transactions Phase)

ในระยะของการติดต่อ และทำธุรกรรมนี้ เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ในช่วงปี 2008 ถึงประมาณปี 2013 อันเป็นช่วงเริ่มต้นของเทคโนโลยีบล็อกเชน หรือที่เรียกว่า Blockchain 1.0 โดยมีเป้าหมายที่สำคัญในการสร้างการทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ โดยไม่ผ่านตัวกลาง (peer-to-peer) ในการทำธุรกรรม เช่น ธนาคาร หรือสถาบันการเงินต่าง ๆ ซึ่งเทคโนโลยีอีกอันหนึ่งที่ได้รับคามนิยมในช่วงระยะเวลาเดียวกันก็คือเทคโนโลยีบิตคอยน์ (Bitcoin) อันเป็นต้นกำเนิดของสกุลเงินดิจิทัล (digital currencies) ต่าง ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กันกับเทคโนโลยีบล็อกเชน โดยปรากฏการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวคือการขุดบิตคอยน์ (bitcoin mining) รวมถึงการทำธุรกรรมทางการเงินดิจิทัลโดยการใช้บิตคอยน์ (bitcoin transactions) ที่ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลาย

2) ระยะเวลาทำสัญญา (Contract)

พัฒนาการของเทคโนโลยีบล็อกเชนในช่วงเวลาถัดมาคือ ระยะเวลาทำสัญญา เริ่มตั้งแต่ปี 2013 ถึงประมาณปี 2015 โดยในช่วงเวลานี้ได้มีการดึงเอาศักยภาพของเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

มากขึ้น โดยเฉพาะคุณลักษณะในด้านการกระจายศูนย์ (decentralization) อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของเทคโนโลยีบล็อกเชน ซึ่งมีความแตกต่างจากในระยะแรกที่มุ่งเน้นในเรื่องของการทำธุรกรรมทางการเงินโดยไม่ผ่านตัวกลาง แต่ในระยะที่สองนี้จะเป็นการเพิ่มศักยภาพในการกระจายตัว ตลอดจนเริ่มมีการนำเอาเทคโนโลยีสัญญาอัจฉริยะ (Smart contracts) มาใช้ร่วมกับเทคโนโลยีบล็อกเชนมากขึ้น ซึ่งเทคโนโลยีสัญญาอัจฉริยะดังกล่าวเป็นการช่วยขยายศักยภาพของเทคโนโลยีบล็อกเชนจากที่มีบทบาทเพียงแค่เป็นเงินตราสกุลดิจิทัล (cryptocurrency) ไปสู่การทำหน้าที่เป็นเทคโนโลยีกระจายศูนย์ นอกจากนี้จุดเด่นอีกประการหนึ่งของพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีบล็อกเชนในช่วงเวลานี้คือการคิดค้นสกุลเงินดิจิทัลอีเธอร์เลียม (Ethereum) ซึ่งถือได้ว่าเป็นเครือข่ายสาธารณะของเทคโนโลยีบล็อกเชนที่สำคัญเนื่องจากสามารถทำหน้าที่ได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเทคโนโลยีบล็อกเชนในยุคนี้ได้ชื่อว่าเป็น Blockchain 2.0

3. ระยะแอปพลิเคชัน (Applications)

ในระยะที่สาม หรือระยะแอปพลิเคชันนี้ เริ่มต้นขึ้นในช่วงตั้งแต่ปี 2018 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นช่วงที่พัฒนาการทางเทคโนโลยีสามารถคิดค้นแอปพลิเคชันที่สามารถทำงานสอดประสานกันกับเทคโนโลยีบล็อกเชน รวมถึงเริ่มมีการคิดค้นแนวทางในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลโดยการใช้ “ข้อมูลชีวมาตร” (biometric data) เช่น ระบบการจดจำใบหน้า (face recognition) การจดจำเสียง (voice matching) รวมถึงการตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือ (fingerprints) นอกจากนี้ตัวโครงข่ายของเทคโนโลยีบล็อกเชนเองก็ยังมีการทำงานร่วมกันกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า “อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง” (Internet of Things; IoT) อันเป็นการเชื่อมโยงเทคโนโลยีบล็อกเชน เข้ากับช่องทาง (platforms) และแอปพลิเคชันอื่น ๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ปัจจุบันนี้เทคโนโลยีบล็อกเชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังต่อไปนี้

1. เทคโนโลยีบล็อกเชนสาธารณะ (Public Blockchain) อันเป็นเทคโนโลยีระบบเปิด (open access) ซึ่งโดยระบบของเครือข่ายเองไม่ได้มีข้อจำกัดในการเข้าถึง กล่าวคือ บุคคลทั่วไปก็สามารถเข้ามาทำธุรกรรมโดยอาศัยเครือข่ายนี้ได้ รวมถึงบุคคลทั่วไปคนอื่น ๆ ก็สามารถที่จะเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้รับรองความถูกต้องในการทำธุรกรรม (transaction validator) รวมถึงยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านของการตรวจพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูล ตลอดจนการทำงานของระบบอัลกอริทึม (Algorithm) โดยกระบวนการดังกล่าวนำไปสู่การขุดสกุลเงินดิจิทัล (cryptocurrency mining) ซึ่งเทคโนโลยีบล็อกเชนสาธารณะที่สำคัญ และเป็นที่ยู้งักในวงกว้างก็คือ บิทคอยน์ และอีเธอร์เลียม

2. เทคโนโลยีบล็อกเชนส่วนบุคคล (Private Blockchain) เป็นระบบของเครือข่ายเทคโนโลยีบล็อกเชนที่เฉพาะบุคคลผู้ได้รับอนุญาตจากผู้ดูแลระบบ (administrator) เท่านั้นที่จะสามารถเข้าร่วมในเครือข่ายเทคโนโลยีบล็อกเชนส่วนบุคคลได้ ซึ่งหมายความว่าทั้งผู้ที่เข้ามาทำธุรกรรมรวมถึงผู้ที่รับรองความถูกต้องของข้อมูลจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ดูแลระบบก่อน โดยมักจะมีการนำเทคโนโลยีบล็อกเชนส่วนบุคคลมาใช้กับบริษัทต่าง ๆ เพื่อช่วยในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และช่วยป้องกันความเสี่ยงจากการรั่วไหลของข้อมูลดิจิทัลที่สำคัญออกสู่สาธารณะ

3. เทคโนโลยีบล็อกเชนในลักษณะการสร้างความร่วมมือ (Consortium Blockchain) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีบล็อกเชนที่มีความคล้ายคลึงกับเทคโนโลยีบล็อกเชนส่วนบุคคลที่ผู้ที่จะสามารถเข้าร่วมในเครือข่ายได้จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับเชิญ หรือได้รับอนุญาตจากผู้ดูแลระบบก่อนเท่านั้น ในลักษณะที่เป็นเครือข่ายกึ่งกระจายศูนย์ (semi-decentralized) อย่างไรก็ตาม เครือข่ายเทคโนโลยีบล็อกเชนในลักษณะการสร้างความร่วมมือจะไม่ได้ถูกควบคุมโดยองค์กรใดองค์กรหนึ่ง หากแต่จะเป็นการสร้างความร่วมมือกันระหว่างองค์กรต่าง ๆ ในการบริหารจัดการเครือข่ายร่วมกันในแต่ละโหนด (node)

จากการศึกษาจึงอาจสรุปในเบื้องต้นได้ว่า เทคโนโลยีบล็อกเชน กำลังกลายมาเป็นเทคโนโลยีที่ได้รับการยอมรับว่าน่าจะเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการนำมาพัฒนาเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เนื่องจากเป็นเทคโนโลยีที่มีความปลอดภัยของข้อมูลดิจิทัลในระดับสูงอย่างที่ไม่เคยมีปรากฏมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับที่ García (2021) ทำการศึกษาถึงการนำเอานวัตกรรมทางเทคโนโลยีบล็อกเชน (blockchain) มาใช้ในการลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศเม็กซิโก โดยงานวิจัยชิ้นนี้เกิดจากแนวคิดในการนำเอาเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้ในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีดังกล่าวกำลังได้รับการยอมรับเป็นวงกว้างทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งแม้ว่างานศึกษาชิ้นนี้จะมุ่งเน้นทำการศึกษาที่ประเทศเม็กซิโกแต่ก็สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อป้องกันและลดปัญหาการทุจริตที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกได้ด้วยเช่นกัน สำหรับระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การทบทวนวรรณกรรมจากฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายภายใต้สมมติฐานในการนำเทคโนโลยีบล็อกเชนไปบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งในกรอบแนวคิดของรัฐบาลเพื่อที่จะช่วยลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าด้วยแนวทางในการนำเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้ส่งผลให้รัฐบาลของประเทศเม็กซิโกสามารถที่จะลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันบางประเภทลงได้ โดยเฉพาะการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับเงิน การเป็นผู้สมรู้ร่วมคิด การทุจริตในการประมูลทั้งในการประมูลของภาครัฐและภาคเอกชน การจัดซื้อจัดจ้างในภาครัฐ การตรวจสอบหน่วยงานภายในของภาครัฐ รวมถึงการยกยอกเงิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Sarker et al. (2021) ได้ทำการศึกษาถึงการนำเอาเทคโนโลยีบล็อกเชนเพื่อมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในการทำธุรกิจการขนส่งทางทะเล โดยเห็นว่า การทุจริตถือได้ว่าเป็นอีกปัญหาสำคัญหนึ่งในการดำเนินธุรกิจ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาคธุรกิจทุกวันนี้ยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเท่าที่ควร ซึ่งในบางครั้งจะเป็นการแก้ไขปัญหาการทุจริตผ่านทาง การกำหนดแนวนโยบาย ขณะที่ในบางขณะก็ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมปัญหาการทุจริต โดยที่เทคโนโลยีบล็อกเชนก็เป็นอีกเทคโนโลยีหนึ่งที่มีเริ่มมีการนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตอันเนื่องมาจากคุณลักษณะที่สามารถก่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำธุรกรรมทางการเงินประเภทต่าง ๆ ทั้งยังสามารถช่วยลดปัญหาความไม่แน่นอน ความไม่ปลอดภัย รวมถึงความไม่ชัดเจน หรือไม่น่าเชื่อถือจากการทำธุรกรรมทางการเงินดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นในยุคก่อน จนมีคำกล่าวที่ว่าเทคโนโลยีบล็อกเชนอาจจะเป็นเทคโนโลยีสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสามารถช่วยลดกระบวนการที่ไม่จำเป็น รวมถึงลดการใช้เอกสารอันอาจเป็นช่องทางในการทุจริตได้ ดังนั้น ในงานศึกษานี้จึงมีขึ้นเพื่อทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการที่จะนำเทคโนโลยีดิจิทัล หรือเทคโนโลยีทางด้านสารสนเทศ รวมถึงเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยผลการศึกษาพบว่า การที่จะนำเอาเทคโนโลยีบล็อกเชนมาเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตนั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญถึงประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญด้วยกัน 3 ประการ อันได้แก่ 1) หลักการพื้นฐานในการนำเอาเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคือการทำความเข้าใจถึงลักษณะความสัมพันธ์กันระหว่างการทุจริต และการฉ้อโกงกับองค์กรที่ถูกระบุว่า มีปัญหาด้านการทุจริต 2) ลักษณะเฉพาะของเทคโนโลยีบล็อกเชนที่มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้นในระหว่างการทำธุรกรรมทางการเงิน 3) เทคโนโลยีบล็อกเชนไม่ใช่เทคโนโลยีที่สามารถยืนอยู่ได้ด้วยตัวเอง หากแต่เป็นเทคโนโลยีที่เป็นการนำมาใช้ในการสนับสนุนเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเทคโนโลยีบล็อกเชนมีความจำเป็นที่จะต้องทำงานร่วมกับเทคโนโลยีประเภทอื่น ดังนั้นหากไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างเทคโนโลยีบล็อกเชนกับเทคโนโลยีอื่นได้ การนำเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้ก็อาจจะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

Nam (2018) ได้ทำการศึกษาในเชิงสำรวจถึงผลจากการนำเอาระบบรัฐบาลดิจิทัล (e-government) มาใช้เพื่อป้องกัน และต่อต้านการทุจริตที่เกิดขึ้นในลักษณะข้ามประเทศ (cross-country) ที่มีระบบการเมือง เศรษฐกิจ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าระบบรัฐบาลดิจิทัลสามารถนำมาใช้ในการควบคุมปัญหาการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบในการศึกษาที่สำคัญ 3 ประการที่จะนำมาใช้ในการควบคุมปัญหาการทุจริต อันได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยที่ตัวแปรเชิงผลลัพธ์ในการควบคุมการทุจริตมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระบอบการปกครองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย (liberal democracy) มากกว่าความเจริญก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจ ในขณะที่การได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ได้รับการชี้ให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับความเจริญก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม งานศึกษาชิ้นนี้ได้ข้อสรุปว่า ระบบการเมือง และเศรษฐกิจที่

ดีจะสามารถช่วยในการควบคุมปัญหาการทุจริตได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้การนำระบบรัฐบาลดิจิทัลมาใช้ในการป้องกัน และต่อต้านการทุจริตพบว่าสามารถช่วยในการลดปัญหาในเรื่องของการกระจายอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันอันเป็นอีกสาเหตุหนึ่งในการทุจริต ตลอดจนช่วยลดปัญหาความไม่แน่นอนรวมถึงความคลุมเครือในการบริหารจัดการระบบงบประมาณได้อย่างมีนัยสำคัญเช่นเดียวกัน โดยขณะที่ระบบการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม มักจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นองค์ประกอบขั้นพื้นฐานในการนำไปสู่ปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในระดับประเทศ แต่ระบบรัฐบาลดิจิทัลเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการป้องกัน และต่อต้านการทุจริต โดยเฉพาะในสังคมที่มักจะมีวัฒนธรรมการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การนำระบบรัฐบาลดิจิทัลมาเพื่อใช้ในการป้องกัน หรือต่อต้านการทุจริตนั้นยังคงมีข้อจำกัดอยู่บ้าง โดยมีความเหมาะสมในการนำมาใช้กับกลุ่มประเทศที่ระบบการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมมีความมั่นคงแน่นอนแล้วเท่านั้น ขณะที่ในกลุ่มประเทศที่ยังคงมีความผันผวนทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมสูงอาจจะยังไม่มีที่เหมาะสมมากเท่าที่ควร

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้จะเป็นการอธิบายถึงระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้ในการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน โดยในส่วนแรกจะเป็นการอธิบายถึงแนวคิดในการใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยในเชิงปริมาณ และการวิจัยในเชิงคุณภาพ จากนั้นจะเป็นการอธิบายถึงภาพรวมของระเบียบวิธีวิจัยที่จะนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ในส่วนที่สองจะเป็นการอธิบายถึงการออกแบบระเบียบวิธีวิจัยในเชิงปริมาณ และในส่วนที่สามจะเป็นการอธิบายถึงการออกแบบระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยในส่วนที่สองและส่วนที่สามจะอธิบายโดยละเอียดถึงขั้นตอนในการออกแบบงานวิจัย 3 ขั้นตอน อันได้แก่ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล และในที่สุดท้ายจะเป็นการบูรณาการข้อมูลในเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพเข้าไว้ด้วยกัน

3.1 วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method)

ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน คือ การออกแบบวิธีวิจัยโดยการนำองค์ประกอบของระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น แนวคิด การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล หรือเทคนิคการสรุปผล ของแต่ละระเบียบวิธีวิจัยอย่างน้อยหนึ่งองค์ประกอบมารวมกันเพื่อใช้ในการออกแบบการศึกษา ซึ่ง Schoonenboom & Johnson (2017) ได้อธิบายถึงหลักการออกแบบระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานที่สำคัญ 7 ประการที่ต้องคำนึงถึงเสมอในการออกแบบงานวิจัย ได้แก่

- 1) วัตถุประสงค์
- 2) แนวคิดทฤษฎี
- 3) ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยอาจจะเป็นการเก็บข้อมูลไปพร้อมๆ กัน หรืออาศัยซึ่งกันและกัน
- 4) วัตถุประสงค์ในการบูรณาการ
- 5) แนวทางในการออกแบบการแบ่งประเภท
- 6) การออกแบบแผนการเก็บข้อมูล และ
- 7) การออกแบบความซับซ้อน

กล่าวได้ว่า ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเป็นระเบียบวิธีวิจัยที่นำเอาระเบียบวิธีวิจัย 2 ประเภทที่มีแนวคิดพื้นฐานทางการวิจัยที่มีลักษณะเฉพาะและมีความแตกต่างกัน รวมถึงมีข้อเด่นและข้อด้อยที่แตกต่างกันออกไปเช่นกัน เมื่อนำระเบียบวิธีวิจัยทั้งสองลักษณะมาผสมผสานกัน ก็จะสามารถเป็นการอุดช่องว่าง หรือ

ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยอย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียวโดยเฉพาะในเรื่องของวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวข้อมูลที่เก็บรวบรวมให้ได้มากที่สุด และเพื่อลดความผิดพลาดในการวิเคราะห์ และส่งเคราะห์ข้อมูลให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยข้อด้อยที่สำคัญของการวิจัยในเชิงปริมาณคือความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลในเชิงลึก หรือข้อมูลที่เป็นข้อมูลประเภทอ่อนไหว ที่มีน้อยกว่าการวิจัยเชิงคุณภาพ ขณะที่ข้อเด่นที่สำคัญของการวิจัยเชิงปริมาณคือความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครอบคลุมเนื้อหา หรือกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาที่มากกว่า รวมถึงมีความตรงของข้อมูลภายนอก (external validity) ที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยในการศึกษาถึงความเป็นไปได้และแนวทางการป้องกันอาชญากรรมโดยการใช้เทคโนโลยี ศึกษาเฉพาะกรณีการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นการศึกษาที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลบางส่วนที่มีความอ่อนไหว รวมถึงประชากรในกลุ่มตัวอย่างบางรายอาจมีความรู้สึกไม่สบายใจหากจะต้องมีการให้ข้อมูลตามความเป็นจริง รวมถึงมีข้อมูลบางประเภทที่จำเป็นจะต้องทำการศึกษาในเชิงลึก เช่น ความคิดเห็นต่างๆ ดังนั้น การเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานในงานศึกษาชิ้นนี้จึงเป็นระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมกับรูปแบบของเนื้อหา และขอบเขตการศึกษา โดยในการศึกษาครั้งนี้จะแบ่งรูปแบบของข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวมออกเป็น 2 ลักษณะ โดยในขั้นตอนแรกผู้ศึกษาเลือกใช้การออกแบบระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ (Quantitative Design) โดยจะเป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะที่เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนทั่วไปถึงความเป็นไปได้ในการที่จะนำเอาเทคโนโลยีในปัจจุบันมาใช้ในการป้องกัน และลดปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จากนั้นในขั้นตอนต่อมาผู้ศึกษาเลือกใช้การออกแบบระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ (Qualitative Design) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณมาช่วยในการออกแบบคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก รวมถึงข้อมูลบางประเภทที่อาจมีความอ่อนไหวจาก ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายและเทคโนโลยี ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านอาชญาวิทยา ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต อันได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมทั้งสองลักษณะมาทำการเปรียบเทียบและสอบทานเพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดมีน้ำหนักและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

โดยภาพรวมทั้งหมดของกระบวนการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อธิบายได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยเริ่มต้นจากการกำหนดรูปแบบข้อคำถามที่จะนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลซึ่งได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม และทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง การออกแบบกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการที่หลากหลาย (multiple approach) และเก็บรวบรวม

ข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม และจะใช้การเข้ารหัสแบบสอบถาม การป้อนข้อมูล (key-in) และตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ และเมื่อได้ข้อค้นพบเบื้องต้นมาแล้วก็จะนำข้อมูลดังกล่าวมารวมกับข้อมูลเชิงคุณภาพต่อไป

ช่วงที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะใช้ข้อคำถามที่มีโครงสร้างซึ่งได้มาจากกรอบแนวคิดทางการศึกษา โดยทำให้สัมภาษณ์ที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลจะถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) และการตีความ โดยข้อมูลที่ได้จากระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และข้อมูลที่ได้จากระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจะถูกนำมารวมกันโดยการตรวจสอบความเกี่ยวข้อง ความแตกต่าง และการทำให้มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

3.2 การออกแบบระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Design)

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

กลุ่มประชากรที่ผู้ศึกษาเลือกทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากงานศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มประชากรทั่วไปทั้งประเทศจากข้อมูลจำนวนประชากรไทยที่มีอยู่ในปี พ.ศ. 2564 ตามที่ปรากฏในประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 20-50 ปี ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 จำนวนรวมทั้งสิ้น 29,678,877 คน เมื่ออาศัยฐานการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมรับได้เท่ากับร้อยละ 5 คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในการศึกษาครั้งนี้รวม 400 ตัวอย่าง ดังสมการต่อไปนี้

N = จำนวนประชากรในการศึกษา

K = จำนวนคงที่ (1)

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่สามารถยอมรับได้

n = จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{K + N(e)^2}$$

$$n = \frac{29678877}{1 + 29678877(0.05)^2}$$

$$n = \frac{29678877}{74198.19250000002}$$

$$n = 399.994$$

3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามทางออนไลน์โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในรูปแบบเอกสารด้วยตนเอง (self-report questionnaire) โดยได้รับการออกแบบข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรม และจัดให้มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในข้อคำถามแต่ละข้อโดยการหาค่า IOC (Index of item-objective congruence) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้ศึกษาใช้สถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยงานศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในลักษณะที่เป็นภาพรวม เพื่อเป็นการรักษาความลับ และความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลตามหลักของจริยธรรมในงานวิจัย

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณของงานศึกษาในครั้งนี้จะเป็นการใช้แบบสอบถามในรูปแบบเอกสาร โดยแบ่งหัวข้อคำถามตามลักษณะของแนวทางข้อคำถามในการสำรวจถึงปัญหาการทุจริตในต่างประเทศ รวมถึงการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริต และนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย โดยข้อคำถามที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้ผ่านการพิจารณา และอนุมัติโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต และได้ผ่านการตรวจสอบ และปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่าความเที่ยงตรงรายข้อ (Item-Objective Congruence Index; IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมาย และอาชญวิทยา จำนวน 3 ท่าน ประกอบไปด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยข้อคำถามในส่วนนี้ประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปทางด้านเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อสำรวจสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย โดยข้อคำถามในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง เป็นการสอบถามการเพื่อวัดระดับความถี่ของการมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน โดยลักษณะคำถามเป็นแบบสร้างมาตรวัดทัศนคติตาม

เทคนิควิธีการวัดแบบลิเกิร์ต (Likert Scale) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเป็นค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลผลตามเกณฑ์ตัดสินการวิเคราะห์เพื่อเป็นเกณฑ์วัดระดับความคิดเห็น จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่สอง เป็นการสอบถามถึงประสบการณ์ และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านการร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีอำนาจ หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือพนักงานของหน่วยงานเอ็กซนกระทำกรเรียกรับสินบน จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามด้านความเป็นไปได้และแนวทางในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย โดยใช้เทคโนโลยี โดยข้อคำถามในส่วนนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนย่อย ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง เป็นการสอบถามการเพื่อวัดระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านของการนำเอาเทคโนโลยี อันได้แก่ เครื่องมือ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สิ่งประดิษฐ์ รวมถึงการใช้ช่องทางทางออนไลน์ ตลอดจนแอปพลิเคชันต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการป้องกัน หรือตรวจสอบปัญหาการทุจริต เพื่อช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยลักษณะคำถามเป็นแบบสร้างมาตรวัดทัศนคติตามเทคนิควิธีการวัดแบบลิเกิร์ต (Likert Scale) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเป็นค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลผลตามเกณฑ์ตัดสินการวิเคราะห์เพื่อเป็นเกณฑ์วัดระดับความคิดเห็น จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่สอง เป็นการสอบถามถึงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในการป้องกัน หรือตรวจสอบปัญหาการทุจริต เพื่อช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมไทยจำนวน 2 ข้อ

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุง และพัฒนาแบบสอบถามเพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เรียบร้อยแล้ว จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้โปรแกรมการสร้างแบบสอบถามออนไลน์สำเร็จรูปกูเกิลฟอร์ม (Google Form) ในการจัดทำแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการกระจายแบบสอบถามออนไลน์ไปตามสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ได้แก่ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ และไลน์ โดยมีอัตราการตอบกลับ (response rate) ของแบบสอบถามอยู่ที่ 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75 ของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลทั้งหมด ซึ่งเกินกว่าจำนวนอัตราการตอบกลับขั้นต่ำที่สามารถยอมรับได้ในการตอบแบบสอบถามทางออนไลน์ที่ร้อยละ 33 (Nulty, 2008)

3.2.4 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ในงานศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม ผู้ศึกษาเลือกใช้สถิติความถี่ และร้อยละ ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3 การออกแบบระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Design)

ผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ที่ลุ่มลึก และตรงกับสภาพปัญหาในบริบทของสังคมไทย โดยเฉพาะเพื่อศึกษาลักษณะ รูปแบบ รวมถึงสาเหตุของการทุจริต ตลอดจนความเป็นไปได้ และแนวทางที่เหมาะสมในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริตในประเทศไทย พร้อมทั้งศึกษามาตรการ หรือนโยบายในระดับสังคมมีอยู่ในปัจจุบัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในงานศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้ หรือมีความเชี่ยวชาญถึงแนวทางที่เหมาะสม ตลอดจนความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริตในประเทศไทย โดยกำหนดให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้ข้อคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นนักวิชาการผู้ที่มีความรู้และ/หรือความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ทางด้านกฎหมาย และทางด้านอาชญาวิทยา รวมถึงผู้แทนจากสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และ ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยผู้ศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้ข้อคำถามแบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และการตีความนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ รวมทั้งสิ้น 22 คน หรือจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- นักวิชาการผู้ที่มีความรู้และ/หรือความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ทางด้านกฎหมาย และทางด้านอาชญาวิทยา จำนวน 8 คน
- ผู้แทนจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน 5 คน
- ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ จำนวน 3 คน
- ผู้แทนจากสำนักงานศาลยุติธรรม จำนวน 3 คน

- ผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุด จำนวน 3 คน

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในงานศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบกึ่งโครงสร้าง โดยข้อคำถามจะได้อาจมาจากหัวข้อที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดในการวิจัย และเป็นการใช้ข้อคำถามปลายเปิดในการสอบถามความคิดเห็น และข้อสังเกตจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยข้อคำถามจะเริ่มต้นด้วยคำถามว่าทำไม หรืออย่างไร เป็นต้น โดยข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นข้อคำถามที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

3.3.2.1 การตรวจสอบคุณภาพของแนวข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

ผู้ศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบคุณภาพของแนวข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์โดยการตรวจสอบ และแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในเนื้อหา รวมถึงเพื่อให้ได้แนวข้อคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ถูกต้อง เหมาะสม และสามารถตอบวัตถุประสงค์ของงานที่ทำการศึกษาได้

3.3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเป็นผู้อ่านเอกสารชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ผู้ให้ข้อมูลทราบ และผู้ศึกษาเป็นผู้นำในการสัมภาษณ์ รวมถึงจัดให้มีการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์โดยความยินยอมของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งแนวข้อคำถามในการสัมภาษณ์จะเป็นเครื่องช่วยในการกำหนดประเด็นที่จะทำการสัมภาษณ์แต่นำมาใช้ในลักษณะที่เป็นการยืดหยุ่นโดยในระหว่างการสัมภาษณ์อาจไม่ได้อยู่ในลักษณะของการตั้งคำถามทุกคำถามเรียงตามลำดับที่ปรากฏในแนวข้อคำถาม โดยภายหลังจากการศึกษาค้นคว้าเสร็จสิ้นผู้ศึกษาจะจัดให้มีการทำลายข้อมูลการบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด

3.3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นกระบวนการที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา การสรุป และการแปลความหมาย โดยเริ่มต้นจากการถอดเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ การสอบถามเนื้อหาการสัมภาษณ์โดยใช้การฟังซ้ำมากกว่า 1 ครั้ง การจัดกลุ่มเนื้อหาการสัมภาษณ์ให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในกรอบแนวคิด การสรุปใจความสำคัญ และเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้อง และเสริมด้วยข้อมูลในเชิงปริมาณเพื่อให้ข้อค้นพบ และข้อสรุปที่ได้จากงานวิจัยมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากขึ้น

3.4 การบูรณาการข้อมูลในเชิงปริมาณ และข้อมูลในเชิงคุณภาพ

เป็นขั้นตอนการนำข้อค้นพบที่ได้จากการเก็บข้อมูลงานวิจัยทั้งในเชิงปริมาณ และในเชิงคุณภาพมาบูรณาการร่วมกันโดยพิจารณาถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ ความแตกต่าง การยืนยันสนับสนุน การสรุปใจความสำคัญ และการแปลความ

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอถึงผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา โดยในส่วนแรกจะเป็นการนำเสนอถึงผลการศึกษาถึงความเป็นไปได้ รวมถึงปัญหา และอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย และในส่วนที่สองจะเป็นการกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ถึงแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ดังจะกล่าวโดยละเอียด ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ในครั้งนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 219 คน เป็นเพศชายจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 เป็นเพศหญิงจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 และเป็นเพศทางเลือกจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 อายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 และ อายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 โดยอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมาเป็นนักเรียน นักศึกษา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 และพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 สำหรับระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จะจบการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 รองลงมาเป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท หรือเทียบเท่า จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 และต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ดังที่แสดงผลไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน) n = 219	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	83	38.2
หญิง	127	58.5

เพศทางเลือก	7	3.2
รวม	217	100
2. อายุ		
อายุต่ำกว่า 21 ปี	14	6.4
อายุระหว่าง 21 – 30 ปี	91	41.6
อายุระหว่าง 31 – 40 ปี	30	13.7
อายุระหว่าง 41 – 50 ปี	36	16.4
อายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป	48	21.9
รวม	219	100
3. อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม (เฉพาะ 3 ลำดับแรก)		
ข้าราชการ / พนักงานของรัฐ	94	42.9
นักเรียน นักศึกษา	41	18.7
พนักงานบริษัทเอกชน	34	15.5
รวม	219	100
4. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	145	66.2
ปริญญาโท หรือเทียบเท่า	51	23.3
ต่ำกว่าปริญญาตรี	21	9.6
ปริญญาเอก	2	0.9
รวม	219	100

4.2 สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย

จากการสำรวจถึงสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ในด้านการจ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชนเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง 3 ลำดับแรก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยจ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชนเพื่อทราบขั้นตอนในการหลบเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การตกแต่งบัญชี เป็นต้น มากที่สุดจำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 90.0 รองลงมา คือ ไม่เคยจ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชนเพื่อรับสิทธิพิเศษต่างๆ เช่น ส่วนลดภาษี เป็นต้น จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 85.8 และไม่เคยจ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชนเพื่อทราบขั้นตอนในการดำเนินงาน เช่น ต้องไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท่านใด จำนวน

178 คน คิดเป็นร้อยละ 81.3 มีเพียงผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนน้อยเท่านั้นที่ไม่เคยจ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชนเพื่อแสดงความขอบคุณสำหรับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในลักษณะที่เป็นการให้ในทำนองสินน้ำใจ (ให้ภายหลังจากที่เจ้าหน้าที่ให้บริการเสร็จเรียบร้อยแล้ว) จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีพฤติกรรมการจ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชนเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง 3 ลำดับแรก ได้แก่ เคยจ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชนเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระค่าปรับ เช่น ใบสั่งจราจร เป็นต้น จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 รองลงมาคือเคยจ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชนเพื่อรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตนเองกับเจ้าหน้าที่เท่านั้น โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์พิเศษใด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 และเคยจ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชนเพื่อให้กระบวนการดำเนินงานรวดเร็วขึ้น (เป็นไปตามขั้นตอนหรือกระบวนการปกติเพียงแต่รวดเร็วขึ้น) จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 มีเพียงผู้ตอบแบบสอบถามส่วนน้อยเท่านั้นที่เคยจ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชนเพื่อทราบขั้นตอนในการหลบเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การตกแต่งบัญชี เป็นต้น จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ดังที่แสดงผลไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยด้านการจ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชนเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง

	จำนวน (คน) n = 219				
	ไม่เคย	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ
1. เพื่อให้กระบวนการดำเนินงานรวดเร็วขึ้น (เป็นไปตามขั้นตอนหรือกระบวนการปกติเพียงแต่รวดเร็วขึ้น)	62.6	20.1	9.1	5.5	2.7
2. เพื่อเป็นการลัดขั้นตอนบางอย่างในการดำเนินงานตามปกติ	70.3	14.2	7.8	5.5	2.3
3. เพื่อหลีกเลี่ยงการชำระค่าปรับ เช่น ใบสั่งจราจร เป็นต้น	71.2	13.7	7.8	3.7	3.7
4. เพื่อรับสิทธิพิเศษต่าง ๆ เช่น ส่วนลดภาษี เป็นต้น	85.8	6.4	4.6	1.8	1.4
5. เพื่อทราบขั้นตอนในการดำเนินงาน เช่น ต้องไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท่านใด	81.3	9.6	5.5	2.3	1.4

6. เพื่อแสดงความขอบคุณสำหรับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในลักษณะที่เป็นการทำงานองสินน้ำใจ (ให้ภายหลังจากที่เจ้าหน้าที่ให้บริการเสร็จเรียบร้อยแล้ว)	55.7	22.4	14.6	6.4	0.9
7. เพื่อรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตนเองกับเจ้าหน้าที่เท่านั้น โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์พิเศษใด	61.6	20.1	11.4	3.7	3.2
8. เพื่อทราบขั้นตอนในการหลบเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การตกแต่งบัญชี เป็นต้น	90.0	5.5	3.2	0.5	0.9

เมื่อสอบถามถึงด้านประสบการณ์ในการร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีอำนาจ หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีเจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบนหรือไม่ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เคย จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 96.3 ขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าเคย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 ดังที่แสดงผลไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของการร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีอำนาจ หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีเจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบน

การร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีอำนาจ หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีเจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยร้องเรียน	206	96.3
เคยร้องเรียน	8	3.7
รวม	214	100

โดยในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าไม่เคยร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีอำนาจ หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีเจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบน พบว่า มีสาเหตุหลัก 3 อันดับแรก ได้แก่ คิดว่าเสียเวลาและคิดว่าคงไม่มีใครสนใจ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 ซึ่งเท่ากับรู้ว่าควรร้องเรียนต่อใครแต่ค่อนข้างยากต่อการเข้าถึง รองลงมาคือกลัวผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นกับตัวเอง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 30.1 และอันดับที่ 3 คือ ไม่ต้องการเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 ดังที่แสดงผลไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงสาเหตุของการไม่ร้องเรียนหน่วยงานที่มีอำนาจ หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบน

สาเหตุของการไม่ร้องเรียนหน่วยงานที่มีอำนาจ หรือแจ้งความดำเนินคดี ในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับ สินบน (เฉพาะ 3 ลำดับแรก)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เสียเวลาและคิดว่าคงไม่มีใครสนใจ	68	31.1
รู้ว่าควรร้องเรียนต่อใครแต่ค่อนข้างยากต่อการเข้าถึง	68	31.1
กลัวผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นกับตัวเอง	66	30.1
ไม่ต้องการเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม	32	14.6

ขณะที่ในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าเคยร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีอำนาจ หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบน โดยหน่วยงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกที่จะทำการร้องเรียน 3 อันดับแรก ได้แก่ การร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 69.2 รองลงมาคือการร้องเรียนโดยการเผยแพร่คลิปผ่านทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลที่ต้องการร้องเรียนได้รับรู้ในวงกว้าง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 และอันดับที่สาม เป็นการร้องเรียนต่อหน่วยงานด้านการปราบปรามการทุจริต จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ซึ่งเท่ากันกับการร้องเรียนต่อสื่อมวลชน ดังที่แสดงผลไว้ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงหน่วยงานที่มีอำนาจ หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกที่จะทำการร้องเรียน

หน่วยงานที่มีอำนาจ หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบนที่ผู้ตอบ แบบสอบถามเลือกที่จะทำการร้องเรียน (เฉพาะ 3 ลำดับแรก)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ตำรวจ	9	69.2
เผยแพร่คลิปผ่านทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลที่ต้องการร้องเรียน ได้รับรู้ในวงกว้าง	3	23.1
หน่วยงานด้านการปราบปรามการทุจริต	2	15.4
สื่อมวลชน	2	15.4

โดยภายหลังจากที่มีการร้องเรียน หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าไม่มีการแจ้งผลการร้องเรียนกลับมาที่ข้าพเจ้าแต่อย่างใด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาคือมีการดำเนินการสอบสวนเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการร้องเรียนเป็นการภายในตามกระบวนการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 ซึ่งเท่ากันกับได้รับแจ้งว่าไม่ต้องดำเนินการอะไรต่อไป และลำดับสุดท้ายคือมีการแจ้งผลการดำเนินการตรวจสอบกลับให้ข้าพเจ้าทราบเป็นระยะ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ดังที่แสดงผลไว้ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลภายหลังจากที่มีการร้องเรียน หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบน

ผลภายหลังจากที่มีการร้องเรียน หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบน (เฉพาะ 3 ลำดับแรก)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีการแจ้งผลการร้องเรียนกลับมาที่ข้าพเจ้าแต่อย่างใด	6	37.5
มีการดำเนินการสอบสวนเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการร้องเรียนเป็นการภายในตามกระบวนการ	5	31.3
ได้รับแจ้งว่าไม่ต้องดำเนินการอะไรต่อไป	5	31.3
มีการแจ้งผลการดำเนินการตรวจสอบกลับให้ข้าพเจ้าทราบเป็นระยะ	3	18.8

อย่างไรก็ตาม ในการสำรวจครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.5 ให้ข้อมูลว่าภายหลังจากที่มีการร้องเรียน หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบนแล้ว กลับได้รับผลกระทบทางด้านลบจากการร้องเรียน เช่น ถูกข่มขู่ กลั่นแกล้ง ซึ่งประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจะได้ทำการอภิปรายผลในลำดับต่อไป

4.3 ความเป็นไปได้และแนวทางในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยโดยใช้เทคโนโลยี

ในการศึกษาถึงความเป็นไปได้ และแนวทางในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยโดยใช้เทคโนโลยีนั้น ผู้วิจัยพบผลการศึกษาดังนี้

- ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยี หรือแอปพลิเคชันมาใช้เป็นช่องทางในการร้องเรียน หรือแจ้งความปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 70.3 รองลงมาคือเห็นด้วย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 และไม่แน่ใจ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2

- ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งในประเด็นที่ว่าหากมีการนำเอาเทคโนโลยี หรือแอปพลิเคชันมาใช้เป็นช่องทางการแจ้งความ หรือร้องเรียนปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจะช่วยให้ประชาชนกล้าที่จะแจ้งเหตุดังกล่าวมากขึ้น จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 69.9 รองลงมาคือเห็นด้วย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 และไม่แน่ใจ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2

- ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าหากมีการนำเอาเทคโนโลยี หรือแอปพลิเคชันมาใช้เป็นช่องทางในการแจ้งความ หรือร้องเรียนปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจะช่วยทำให้การทุจริตคอร์รัปชันลดลง จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 รองลงมาคือไม่แน่ใจ จำนวน 63 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.8 และเห็นด้วย จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9

- ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าหากมีการนำเอาเทคโนโลยีที่สามารถตรวจสอบเส้นทางทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน (blockchain) มาใช้ในการบริหารจัดการงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ จะช่วยให้การทุจริตคอร์รัปชันมีจำนวนลดลง จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 รองลงมาคือเห็นด้วย จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 และไม่แน่ใจ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4

- ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าหากมีการนำเอาเทคโนโลยีที่สามารถตรวจสอบเส้นทางทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน (blockchain) มาใช้เพื่อลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จะทำให้ท่านได้รับบริการจากหน่วยงานต่าง ๆ ติดขัด หรือล่าช้ามากขึ้น จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 รองลงมาคือไม่แน่ใจ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 30.1 และเห็นด้วย จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2

- ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเชื่อถือ (trust) เทคโนโลยี เช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน (blockchain) ว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่ามนุษย์ในการที่จะตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน จากเส้นทางทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมต่าง ๆ จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 49.4 รองลงมาคือไม่แน่ใจ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 และเห็นด้วย จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 21

- ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า “รัฐ” สามารถเข้ามาแทรกแซง หรือควบคุมการตรวจสอบการทุจริตโดยการใช้เทคโนโลยีได้ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมาคือเห็นด้วย จำนวน 56 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 25.6 และไม่แน่ใจ จำนวน 55 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 25.1

- ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความไม่แน่ใจว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบความทุจริตมีความไม่ยืดหยุ่น เมื่อเปรียบเทียบกับตรวจสอบการทุจริตโดยบุคคล หรือองค์กรดังเช่นในปัจจุบัน จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 รองลงมาคือเห็นด้วย จำนวน 59 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.9 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 55 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 25.1

- ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าระบบการตรวจสอบการทุจริตในปัจจุบันดีอยู่แล้ว แต่ควรเพิ่มโทษผู้ทุจริตให้สูงขึ้นเพื่อให้เกิดความเกรงกลัว จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือไม่เห็นด้วย จำนวน 41 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 18.7 และไม่แน่ใจจำนวน 37 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.9 ดังที่แสดงผลไว้ในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงความเป็นไปได้ และแนวทางในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยโดยใช้เทคโนโลยี

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	\bar{x}	S.D.
1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการนำเอาเทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันมาใช้เป็นช่องทางการร้องเรียนหรือแจ้งความปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน	154 (70.3)	40 (18.3)	18 (8.2)	5 (2.3)	2 (0.9)	4.54	.81
2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าหากมีการนำเอาเทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันมาใช้เป็นช่องทางการแจ้งความหรือร้องเรียนปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจะทำให้ประชาชนกล้าแจ้งเหตุดังกล่าวมากขึ้น	153 (69.9)	38 (17.4)	18 (8.2)	7 (3.2)	3 (1.4)	4.51	.87
3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าหากมีการนำเอาเทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันมาใช้เป็นช่องทางการแจ้งความหรือร้องเรียนปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จะช่วยทำให้การทุจริตคอร์รัปชันลดลง	91 (41.6)	37 (16.9)	63 (28.8)	18 (8.2)	10 (4.6)	3.82	1.19
4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าหากมีการนำเอาเทคโนโลยีที่สามารถตรวจสอบเส้นทางทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน (blockchain) มาใช้ในบริหารจัดการงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ จะช่วยทำให้การทุจริตคอร์รัปชันมีจำนวนลดลง	113 (51.6)	55 (25.1)	36 (16.4)	8 (3.7)	7 (3.2)	4.18	1.04
5. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าหากมีการนำเอาเทคโนโลยีที่สามารถตรวจสอบเส้นทางทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน (blockchain) มาใช้เพื่อลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จะทำให้ท่านได้รับบริการจากหน่วยงานต่าง ๆ ดีชัดหรือล่าช้ามากขึ้น	72 (32.9)	31 (14.2)	66 (30.1)	29 (13.2)	21 (9.6)	3.47	1.32
6. ท่านมีความเชื่อถือ (trust) เทคโนโลยี เช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน (blockchain) ว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่ามนุษย์ในการที่จะตรวจสอบการทุจริต	108 (49.4)	46 (21.0)	52 (23.7)	8 (3.7)	5 (2.3)	4.42	1.35

คอร์รัปชัน จากเส้นทางการทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมต่าง ๆ							
7. ท่านเห็นว่า “รัฐ” สามารถเข้ามาแทรกแซง หรือควบคุมการตรวจสอบการทุจริตโดยใช้เทคโนโลยีได้	78 (35.6)	56 (25.6)	55 (25.1)	14 (6.4)	16 (7.3)	3.75	1.21
8. ท่านเห็นว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบความทุจริตมีความไม่ยืดหยุ่น เมื่อเปรียบเทียบกับ การตรวจสอบการทุจริตโดยบุคคล หรือองค์กรดังเช่นในปัจจุบัน	55 (25.1)	59 (26.9)	61 (27.9)	21 (9.6)	23 (10.5)	3.46	1.25
9. ท่านเห็นว่าระบบการตรวจสอบการทุจริตในปัจจุบันคืออยู่แล้ว แต่ควรเพิ่มโทษผู้ทุจริตให้สูงขึ้น เพื่อให้เกิดความเกรงกลัว	73 (33.3)	32 (14.6)	37 (16.9)	41 (18.7)	36 (16.4)	3.29	1.49
						ค่าเฉลี่ยรวม	3.94 .67

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าหากมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นช่องทางการร้องเรียนหรือแจ้งความปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ควรให้ความสำคัญกับการมีระบบที่ดีในการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แจ้ง เช่น ชื่อ ที่อยู่ จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 88.6 รองลงมาคือ ควรสามารถติดตามผลการร้องเรียนได้สะดวก จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 78.1 และควรมีช่องทางที่หลากหลาย เช่น แอปพลิเคชันทางโทรศัพท์ หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 77.2

เมื่อทำการสอบถามถึงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลว่าหากมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นช่องทางการร้องเรียนหรือแจ้งความปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ท่านเห็นว่าควรให้หน่วยงานใดเป็นผู้ดูแลข้อมูลและพัฒนาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าควรให้องค์กรอิสระของรัฐ เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นผู้ดูแลข้อมูล และพัฒนา จำนวน 129 คิดเป็นร้อยละ 58.9 รองลงมาคือ องค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 และหน่วยงานเอกชน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 ตามลำดับ

4.4 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาในส่วนนี้จะเป็นการกล่าวถึงเฉพาะผลการศึกษาที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความรู้ หรือความเข้าใจ ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรมการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยสามารถแบ่งผลการศึกษาออกได้เป็น 4 ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่

- 4.4.1. สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย
 - 4.4.2. ปัญหาและอุปสรรคในการการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในปัจจุบัน
 - 4.4.3 แนวโน้มและความเป็นไปได้ในการที่จะนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน
 - 4.4.4. แนวทางในการเตรียมความพร้อมหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย
- ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไปนี้

4.4.1. สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลถึงสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยปัจจุบันนี้ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันมีเพิ่มมากขึ้น และมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นโดยน่าจะมีส่วนหนึ่งมาจากความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ส่งผลให้การตรวจสอบการทุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการแสวงหาพยานหลักฐานที่ชัดเจนเพียงพอเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเกิดขึ้นได้ยาก แต่ขณะเดียวกันก็พบว่ามีความร่วมมือจากภาคประชาชนในการตรวจสอบการทุจริต เช่น การแจ้งเบาะแส หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ประกอบกับการที่มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้แจ้งเบาะแสดการกระทำที่เป็นการทุจริต เช่น กฎหมายคุ้มครองพยาน เป็นผลให้ประชาชนมีความรู้สึกปลอดภัยและมีความกล้าที่จะแจ้งเบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำที่เป็นการทุจริตหรือประพฤติมิชอบเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามปัญหาในเรื่องการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมไทยส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นจากวัฒนธรรม หรือแนวคิดของสังคมไทยที่มักจะมีแนวโน้มแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายทั้งสำหรับตนเองหรือสำหรับผู้อื่นหากว่าตนมีโอกาสการบริหารจัดการที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมโดยเฉพาะการทุจริตที่เกิดขึ้นในภาครัฐ ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“คดีมากขึ้น มีความซับซ้อนขึ้น เพราะว่าเรื่องการทำงานของทางราชการก็ยังคงมีความบกพร่องอยู่ แล้วก็ยังมีปัญหาเนื่องมาจากการตรวจสอบที่ยังขาดประสิทธิภาพเนื่องจากว่าสถานการณ์มันเปลี่ยนไป จากการมีโควิดเข้ามาทำให้การตรวจสอบเป็นไปได้ยากขึ้นเนื่องจากว่าเขายังใช้ระบบเดิมอยู่ คือต้องเดินทางไปพบอะไรต่ออะไร แล้วก็ต้องมีการไต่สวนหรือค้นหาความจริงด้วยการไปถึงตัวแบบ face-to-face เพราะฉะนั้นการที่ตกอยู่ในสถานการณ์โควิดมันก็ไม่สามารถทำอย่างนั้นได้เต็มที่ การค้นหาความจริงอะไรก็ทำให้เกิดความยากลำบาก ต้องใช้เวลายาวนานพอสมควร แต่ว่าความร่วมมือของผู้คนอะไรต่ออะไรเนี่ยะ มันก็จะเพิ่มมากขึ้น เพราะว่าทุกคนก็ตระหนักรู้ถึงเรื่องเหล่านี้ แล้วก็ทางองค์กรต่าง ๆ ก็มีการทำงานร่วมกัน การตรวจสอบมันก็ได้รับความร่วมมือ หรือว่าเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้นกว่าเดิม

แล้วประชาชนก็มีส่วนร่วมมากขึ้น ประกอบกับมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน การให้ความช่วยเหลือผู้แจ้งเบาะแสข้อมูลอะไรเหล่านี้ ก็เป็นเหตุอันหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านเขารู้สึกว่าปลอดภัยมากขึ้น แล้วก็การร่วมมือก็จะมากขึ้น”

“คือมันมีทั้งสองด้าน เทรียญมันมีทั้งสองด้าน คดีมีมากขึ้นเยอะขึ้น การทำงานมันก็สลับซับซ้อนมากขึ้นถ้าจะพูดกันตรง ๆ แต่ว่าในขณะที่เดียวกันก็ได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น เราจะเห็นได้ว่ามันมีการจับคนที่โกงได้มากตลอดเวลา แต่ว่าสิ่งหนึ่งที่มันเป็นปัญหาทางสังคมก็เพราะว่าพวกที่ได้อำนาจมันก็รู้สึกว่าต้องโกง ตรงนี้คือมันเป็นปัญหาของทางด้านวัฒนธรรม ที่เป็นปฏิกริยา หรือเป็นการใช้ชีวิตแบบ เรียกว่าขาดจริยธรรม ขาดคุณธรรม การเป็นสิ่งที่ต้องพึงปฏิบัติกลายมาเป็นแสวงหาผลประโยชน์ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ถ้าเขาได้โอกาส เพราะฉะนั้นภาพมันเลยดูเหมือนว่าบ้านเมืองมันยิ่งย่ำแย่ แต่มันก็ต้องคิดถึงว่ามันเป็นทั้งคนที่ขาดการอบรม หรืออบรมมายังไม่เพียงพอ อะไรมันก็เลอะเทอะอะถ้าพูดกันตรง ๆ สถานการณ์มันเป็นอย่างนั้น ก็เพราะมันมีทุจริตทางรัฐมันมากที่สุดละ แต่ในขณะที่เดียวกันก็อย่าลืมว่าไอ้ทุจริตในภาคเอกชนที่เกิดขึ้นมันก็มากด้วยเหมือนกัน มันไม่เว้นมิฉฉาชีพที่มาแฝงตัวในภาคเอกชนก็มีเยอะขึ้น”

ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลบางรายได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า แม้สถานการณ์ด้านการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจะยังไม่มีเปลี่ยนแปลงมากนัก หากแต่รูปแบบ มุมมอง หรือพฤติกรรมในการทุจริตบางอย่างอาจจะมีเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการอาศัยช่องทางทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ ในการทุจริตหรือประพฤตินิยมชอบได้ง่ายและสะดวกขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวน่าจะเป็นปัญหาในเชิงระบบของประเทศไทยที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบว่ามีความพยายามจากหลายภาคส่วนในการสร้างความคิดหรือทัศนคติให้แก่ประชาชนในการปฏิเสธวัฒนธรรมการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งมีแนวโน้มเป็นไปในทางที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าการที่จะสร้างจิตสำนึกในลักษณะดังกล่าวมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ระยะเวลา และยังไม่อาจเห็นผลได้อย่างชัดเจนในปัจจุบัน ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“จริง ๆ แล้วถ้าดูจากตัวที่มันมีมาตรการในการวัดสถานการณ์การทุจริตต่าง ๆ ในเชิงสถิติอะ มันยังคงมีความรุนแรงในระดับที่เหมือนเดิม ไม่ได้ดีขึ้นหรือมีการดำเนินการอะไรที่จะทำให้มันลดน้อยลง แต่ว่ารูปแบบของการทุจริตมันจะมีความเปลี่ยนแปลงไปมากกว่า เช่น กรณีที่การดำเนินการเอ่อ สถานการณ์การรับสินบนในการแต่งตั้งโยกย้ายอย่างเนี่ยะ สมัยก่อนจะเป็นเชิงที่เราจ่ายเพื่อจะย้ายไปไหนใช้มัย แต่รูปแบบพฤติกรรมที่เราเจอเนี่ยะ กลายเป็นว่าเรา กลายเป็นว่ามีการจ่ายเพื่อที่จะอยู่ที่เดิมอะ คือตัวเองไม่อยากจะถูกโยกย้ายเงี้ยะ มันก็เป็นประเด็นที่ เอ่อ มันมีมุมมอง พฤติกรรมการทุจริต

ที่เปลี่ยนแปลงไปบ้างนะครับ แล้วก็ในการทุจริตในเชิงที่มันเป็นเรื่องของ อ่า ทางเทคโนโลยี หรือทางในเรื่องของระบบดิจิทัลต่าง ๆ มันก็มีมากขึ้น ตามพฤติกรรมหรือตามรูปแบบของเทคโนโลยีต่าง ๆ มันก็ทำให้เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น ก็ในส่วนที่เราจะเห็นในเรื่องของการใช้ระบบออนไลน์ที่มีการปราบกัน แล้วก็มีการโกงต่าง ๆ ด้วย ที่เราเห็นมันก็จะมากขึ้น กับเรื่องของอาจจะมิดัว เอ่อ สิ่งที่ทุจริตในรูปแบบพฤติกรรมเดิม ๆ เหมือนในระบบราชการมันก็ยังคงมีอยู่ ยังไม่หาย เพราะมันยังไม่ถูกแก้ไขในเชิงระบบมากกว่า”

“มันก็ได้ดีขึ้นนะ แล้วก็ทัศนคติที่พยายามสร้างกันมันก็ มันก็เหมือนต้นไม้อะ ที่ต้องค่อย ๆ ใช้เวลาในการเติบโต มันก็เลยยังไม่ได้เห็นผลแบบชัดเจน มันเหมือนกับต้องเอาไปโยงกับเรื่องทัศนคติส่วนตัวที่ว่าคนทุกวันนี้ก็เห็นแก่ตัว เอาตัวรอด อะไรแบบนี้ะ มันก็ไปโยงกับเรื่องเหล่านี้ได้ พอทุกวันนี้คนเราเริ่มห่างเรื่องศีลธรรม เรื่องบาปบุญคุณโทษ มันก็เอาไปโยงกับเรื่องแบบนี้ได้เหมือนกันนะ เหมือนกับในเรื่องสามัญสำนึก หรือดูจากหน้าสื่ออย่างที่เรารู้กันทุกวันนี้ เรื่องบางเรื่องเราก็ไม่คิดว่ามันจะเกิดขึ้น เหมือนกับว่าความยิ่งคิดอะไร ทุกอย่างมันเร็วไปหมดมันก็เลยตัดลึนใจกันด้วยอารมณ์ ด้วยชั่ววูบกันทั้งนั้นเลย”

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่าหากพิจารณาจากตัวเลขสถิติจากดัชนีชี้วัดความสำเร็จของงาน (Key Performance Indicator: KPI) ก็อาจพบว่าสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยไม่ได้มีความเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งแม้ว่าตัวเลขแสดงดัชนีชี้วัดดังกล่าวจะสามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์เบื้องต้นในการแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้ก็ตาม แต่ก็ยังมีข้อควรระวังในการพิจารณาสถานการณ์การทุจริตโดยอาศัยตัวเลขดัชนีชี้วัดความสำเร็จคือหากการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการจัดทำดัชนีชี้วัดมีความไม่เที่ยงตรง เช่น มีการทราบหรือพบวิธีในการตอบคำถามเพื่อนำไปสู่ผลคะแนนดัชนีชี้วัดที่สูงขึ้น ผลที่ได้จากตัวชี้วัดในลักษณะดังกล่าวก็อาจจะกลายเป็นผลลวงซึ่งไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์หรือสภาพปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างแท้จริงได้เช่นกัน ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกดังต่อไปนี้

“ถ้าเอาตัวอะไรนะ เอาตัว KPI เป็นตัวตั้ง มันก็ไม่ได้เคลื่อนที่ไปแบบให้มันแปลกๆ แปลกๆ ไปจากเดิม ลองย้อนหลังไปดู 4-5 ปีนี้ก็ได้ เห็นอะไรผิดๆ ผิดตามมัย ถ้ามอง KPI เป็นตัวตั้ง มันก็ไม่ได้อยู่ในลักษณะที่แก่งมาก เพราะถ้าจะใช้ความรู้สึกวัดแล้วมันจะดูหนักแน่นน้อยไปหน่อย แต่ที่นี้ต้องระวังนะ เราจะเอาตัวอะไรน้ำเข้ามาสู๊ ผมจำตัวมันไม่ได้ เอาเป็นว่าเดี๋ยวพอซักวันนึงเนี่ยะ พอเราเริ่มรู้ว่ามันวัดกันยังไงเนี่ยะ เราก็จะหาวิธีไปตอบโจทย์มันได้ มันก็จะกลายเป็นผลลวงหรือผลจริงหรือเปล่า

เหมือนกับถ้าคุณรู้ว่าตอบยังไงถึงจะได้คะแนนคุณก็จะตอบแบบนั้น แต่มีโชคดีที่มันเป็นระดับโลกอะ เลย น่าจะยังมีวิธีการที่ต่างฝ่ายต่างยอมรับกันได้”

นอกจากนี้ ด้วยผลของความก้าวหน้าในทางเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก หรือทวิตเตอร์ อันเป็นการเพิ่มช่องทางในการร้องเรียนปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้แก่ประชาชน ส่งผลทำให้จำนวนตัวเลขด้านการร้องเรียนทุจริตมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามข้อที่พึงพิจารณาควบคู่กันเสมอ คือการที่จำนวนตัวเลขดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นก็อาจจะไม่ได้หมายความว่าทุกเรื่องที่มีการร้องเรียนเข้ามายังหน่วยงาน ภาครัฐต่าง ๆ จะเป็นการทุจริตคอร์รัปชันทั้งสิ้น โดยปัญหาหนึ่งที่พบคือในประเทศไทยปัจจุบันนี้ยังไม่ได้มีการเก็บ ตัวเลขสถิติข้อร้องเรียนว่าในแต่ละปีมีการชี้มูลความผิดตามที่ได้มีการร้องเรียนทั้งสิ้นกี่เรื่อง มีเรื่องร้องเรียนที่ได้รับ การพิจารณาสั่งฟ้องจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น พนักงานอัยการ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ หรือเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กี่เรื่อง รวมถึงมีเรื่องร้องเรียนที่ ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นการทุจริตคอร์รัปชันหรือประพฤตินิชอบจำนวนทั้งสิ้นกี่เรื่อง ซึ่งหากยังไม่มีการทำ ข้อมูลหรือเก็บสถิติจำนวนตัวเลขการร้องเรียนปัญหาการทุจริตตลอดทั้งกระบวนการยุติธรรมในลักษณะดังกล่าวก็ อาจจะยังเป็นการยากต่อการยืนยันถึงสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยปัจจุบันนี้เช่นกัน โดยหากมีการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้เป็นอีกเครื่องมือสำคัญในการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตก็น่าจะสามารถช่วยให้การตรวจสอบปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นมีความถูกต้อง ชัดเจน รวมถึงมี ความรวดเร็วเพิ่มมากขึ้น ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“ถามว่าร้ายแรงหรือมากขึ้นมั้ยในคำว่ากรทุจริตเนี่ยะ คือมันต้องถามว่าเราวัดจากไหน คือถ้าเราวัดจากเรื่องร้องเรียนเข้ามาเนี่ยะ ต้องตอบได้ว่ามันมีจำนวนมากขึ้นแน่นอน เพราะว่าในปัจจุบัน มันต่างจากอดีต เพราะว่าในอดีตช่องทางในการร้องเรียน หรือแจ้งเบาะแสเนี่ยะ มันยังไม่ได้มีมาก เท่าไหร่ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการถือหนังสือเดินเข้ามาร้องเรียน แต่ถ้าเทียบกับปัจจุบันเนี่ยะ โลกมัน เปลี่ยนแปลงไปเยอะ กับช่องทางการร้องเรียนมันไม่ได้มีเฉพาะเป็นหนังสือ มันไม่ได้มีเฉพาะการเดินเข้า มาร้องเรียน แต่มันก็ยังมีโลกในระบบอินเทอร์เน็ตที่จะใช้ email ใช้ facebook ใช้ twitter ทาง โทรศัพท์ก็มี คือแหล่งร้องเรียนมีช่องทางหลายช่องทางมากที่ทำให้เรื่องร้องเรียนในปัจจุบันเนี่ยะมีมาก ขึ้น แต่ต้องขีดเส้นใต้คิดเนืองว่าไอ้การร้องเรียนเนี่ยะ ใคร ๆ ก็ร้องเรียนได้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเรื่องที่ ร้องเรียนเนี่ยะ มันจะทุจริต หรือประพฤตินิชอบนะ คือถ้าเราดูเรื่องสถิติข้อมูลอะ คือในเรื่องร้องเรียนมัน ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ เพียงแต่ว่าเราไม่เคยเก็บสถิติว่าในเรื่องร้องเรียนแต่ละปี ตกลงเราชี้มูล ความผิด ที่ ป.ป.ช. บอกว่าผิดจริงกี่คดี ผมเชื่อมั่นได้เลยว่าเรื่องร้องเรียนเข้ามา สมมติเนี่ยะ ตัวเลขเนี่ยะ เพิ่มขึ้นร้อยเรื่อง แต่ถามว่าเรื่องที่ ป.ป.ช. ชี้มูลอะ มีกี่เรื่อง แล้วคำถามคือ เรื่องที่ยัยการสูงสุดท่านฟ้อง

คดีเอง หรือ ป.ป.ช. ฟ้องคดีเอง แล้วศาลลงอะ ก็เรื่อง คือคำถามของเราอะ ทุจริตมีเยอะขึ้นมัย ทุจริตก็คือ มันต้องชัดเจนว่าเขาทุจริตอะ แต่ว่าไอ้คำร้องที่เข้ามาเนี่ยะ มันยังไม่ได้ตัดสินใจว่าทุจริตจริงหรือไม่จริง เพราะมันยังไม่ได้ผ่านกระบวนการสอบสวน ยังไม่ผ่านกระบวนการแจ้งข้อกล่าวหา ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คือมันเป็นเรื่องขั้นต้นมากกว่า คือเรื่องร้องเรียนมาก มากแน่นอน มากกว่าในอดีตแน่นอน เพราะช่องทางเยอะ แต่คำถามคือ ก็อยากให้พิจารณาในอีกทางหนึ่งว่ามันก็ไม่ได้หมายความว่าเรื่องร้องเรียนทุกเรื่องมันทุจริต ตอนนี้ ป.ป.ช. เขาก็กำลังเก็บข้อมูลกันอยู่นะ อย่าง 100 คดีเนี่ยะ เชื่อมันเต็มที่เลยว่ามีซัก 10 เปอร์เซนต์ หรือ 20 เปอร์เซนต์มัยที่ทุจริต ตอนนี้ ป.ป.ช. กำลังทำกันอยู่ เสร็จแล้วก็จะมีการเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะอยู่แล้ว เพราะเขามองว่าเป็นประโยชน์นะ เพราะว่าเหมือนกับ อะไรนะ ตอนที่เรา ดัชนีชี้วัดคอร์รัปชันอะ คือกำลังมองว่า คือเราบอกว่าบ้านเมืองเรากำลังทุจริตจริง ๆ แต่ถามจริง คือมันทุจริตจริงไหมเหมือนอย่างที่เราเข้าใจกันอะ คือมุมมองของนักกฎหมาย มุมมองของนักกฎหมายกับมุมมองของคนอื่นอะ มันคนละเรื่องกันนะ มุมมอง ตรรกะ มันคนละอย่างกัน เราไม่ได้ใช้ความรู้สึก เราต้องใช้พยานหลักฐานไง ฉะนั้นก็เลยมองว่ามันไม่ใช่เรื่องร้องเรียนทุกเรื่องที่มีมันจะทุจริต”

“จริง ๆ แล้วถามว่าถ้าจะเอามาใช้อะ มันมีประโยชน์มาก เพราะว่าในยุคปัจจุบันเนี่ยะ มันไม่ได้นิ่งอยู่แค่ตรงนี้แล้วไงอะ เพราะว่าอย่างที่บอกอะ การทุจริตบางอย่างมันใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการทุจริตเลยอะ แต่ว่าเรา อย่างการตรวจสอบการทุจริตในแบบเดิม ๆ อะ ไม่ได้ เพราะฉะนั้นมันเป็นเรื่องที่เราจะต้องใช้เทคโนโลยีเหมือนกัน มาเป็นเครื่องมือเหมือนกัน มันถึงคู่กันไปว่าในระบบพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าการทุจริตจะเป็นอย่างไร มันก็ต้องปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบที่ทันสมัยขึ้นด้วย ที่มันจะทำให้การตรวจสอบ เรื่องของเทคโนโลยีที่เอามาใช้ สิ่งที่คุณคาดหวังจากการเอาเทคโนโลยีมาใช้คือในเรื่องของความรวดเร็วด้วย ที่จะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ว่าถ้าเราจะเอาเทคโนโลยีมาใช้ก็ว่าที่จะตรวจสอบได้รวดเร็วมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน”

4.4.2. ปัญหาและอุปสรรคในการการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในปัจจุบัน

ในการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ผู้วิจัยพบว่า ประเทศไทยเลือกใช้กลไกทางกฎหมายเป็นแนวทางหลักในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน อันได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นต้น อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจจริงของสังคมไทย

ในการที่จะป้องกัน หรือบรรเทาปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันที่กำลังเกิดขึ้นให้ลดน้อยลงที่สุด อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบปัญหาและอุปสรรคบางประการที่เกิดขึ้นจากการนำเอากลไกทางกฎหมายมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และสามารถสรุปเป็นหัวข้อที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

1) กฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่มี ความทันสมัยเพียงพอต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงทางด้านของเทคโนโลยี

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญประการแรกในการใช้กลไกทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นคือการที่กฎหมายหลายฉบับยังคงมีความไม่ทันสมัย หรือไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี รวมถึงการขาดความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอโดยเฉพาะในเรื่องของเทคโนโลยี ส่งผลให้การตรวจสอบการทุจริตที่เกิดขึ้นของประเทศไทยยังคงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“มันเป็นรูปแบบแบบเดิม มันไม่ได้ปรับตัวตามโลกสมัยใหม่ ตามเทคโนโลยีสมัยใหม่ ไม่ได้ตรวจสอบทางด้านไซเบอร์อะไรต่ออะไรแบบที่ควรจะเป็น แล้วก็ยังขาดความรู้ที่เพียงพอ การตรวจสอบนี้ที่จริงแล้วมันควรใช้แบบผสมผสาน ใช้ออนไลน์ ใช้ออนไลน์อย่างเดียวที่ต้องไปพบตัวเนี่ยะ มันน่าจะใช้ออนไลน์ได้ที่เป็นภาพทางจอภาพ ทางคอนเฟอร์เรนซ์ ระบบของมันจะได้เลื่อนไหล อย่างศาลทุกวันนี้ก็ใช้การสืบพยานทางจอภาพตลอดเวลาเลยในช่วงโควิด แต่ของเราเองยังไม่กล้าในระดับขององค์กรตรวจสอบ เพราะเราก็ไม่แน่ใจเหมือนกันว่ามันจะไวใจได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใด จะมีคนดักอัดหรือเปล่า จะมีคนใช้เทคโนโลยีที่เหนือกว่าหรือเปล่า ความเกรงกลัวอีกอย่างหนึ่งก็คืออาชญากรรมไซเบอร์ ที่มันแฮกข้อมูลอะไรต่ออะไรแบบเนี่ยะ ก็เลยทำให้ระบบการตรวจสอบของเราเองยังไม่ทันสมัย ไม่ทันท่วงที่ต่อเหตุการณ์ หรือการจับการไหลของเงินก็ไม่ทันท่วงที่ เพราะการปล่อยให้เงินนั้นไหลออก พอเงินอะไรต่ออะไรกันเนี่ยะมันเยอะแยะเลยโดยเฉพาะบัญชีม้า หรือว่าคนที่ป็นนอมินีเนี่ยะก็มีอยู่มากมาย เดียวนี้ทำมาหากินกันเป็นลำสัน ก็ดูได้จากกลุ่มมิจฉาชีพ แก๊งคอลเซ็นเตอร์อะไรต่ออะไรก็รู้แล้ว ก็คือเป็นระบบที่ตามไม่ทัน”

2) การทำงานที่ยังไม่บูรณาการกันระหว่างหน่วยงานด้านการป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

ปัญหาการทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในลักษณะที่เป็นการ “ต่างคนต่างทำ” ถือเป็นอีกปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งผลให้การป้องกันการทุจริตในสังคมไทยยังคงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งที่จาการศึกษาพบว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริตที่ค่อนข้างมากทั้งหน่วยงานภายในขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หรือเป็นหน่วยงานอิสระที่แยกออกมาทำหน้าที่ในเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะเช่นสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นต้น ซึ่งหากมีแนวทางหรือวิธีการในการสร้างความร่วมมือเพื่อให้หน่วยงานเหล่านี้สามารถทำงานสอดประสานร่วมกันได้ด้วยความราบรื่น รวมถึงการร่วมมือกับภาคสังคมเพื่อให้เกิดความรู้สึกในการรับผิดชอบร่วมกันในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตก็น่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการช่วยให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“จริง ๆ ประเทศเราใช้ทุกแนวเลยนะ ทั้งป้องกัน คือทุกหน่วยก็พยายามที่จะดำเนินการ แต่ถ้าจะมาก็คิดดูแล้ว หลาย ๆ อย่างเขาก็พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงไปว่า เฮ้ย เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการร่วมกัน ป.ป.ช. อาจจะเป็นเจ้าภาพก็จริงแต่ก็ไม่ได้ทำเหมือนก่อน มันโดดเดี่ยวไง โดดเดี่ยวหมายถึงว่าฉันก็ทำอยู่อย่างเดียว แล้วก็ปราบของฉัน คือปราบมันเหมือนกับเป็นเรื่องที่ปลายเหตุ มันต้องไปเริ่มจากการปลูกฝัง ป้องกัน การอะไรที่.. คือมันต้องทำไปพร้อม ๆ กันอะ แล้วสังคมเองก็ต้องรู้สึกด้วยว่า เฮ้ย เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เราต้องเข้ามารับผิดชอบร่วมกัน ไม่ใช่ว่าต่างคนต่างทำ ป.ป.ช. ก็ทำไป หน่วยงานอื่นก็ทำไป มันน่าจะเป็นเรื่องที่ต้องมาช่วยกันอะ ตอนนี่แนวโน้มในระยะหลังคือให้ ป.ป.ช. เป็นเจ้าภาพ แต่ว่าการที่เอาการกิจแบบนี้ไปให้คนอื่นเนี่ยะ มันต้องใช้เวลา ถ้าถามว่า ถ้าเทียบกับเมื่อก่อนก็ดีขึ้น คือเริ่มมีทิศทางที่ดีขึ้น แต่ว่ามันอาจจะยังไม่เกิดผลหรือว่าไม่เห็นผลภายในระยะเวลาวันสองวันนี้ไง มันอาจจะต้องใช้เวลาอีกนิดนึง

3) ความไม่หลากหลายของเครื่องมือที่นำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

การขาดความหลากหลายของเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นอีกหนึ่งปัญหาหรืออุปสรรคที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วเครื่องมือที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตมักจะถูกอยู่ในรูปแบบของการบรรยายให้ความรู้ ซึ่งพบว่าอาจไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควรเนื่องจากในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือจิตสำนึกของมนุษย์นั้นไม่อาจเกิดขึ้นได้จากการเข้ารับฟังการบรรยายหรือการอบรมเพียงชั่วระยะเวลาสั้น ๆ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้ได้มีความพยายามจากหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริตในการคิดค้นเครื่องมือใหม่ ๆ ให้เกิดความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น อันได้แก่ การจัดทำหลักสูตรต่อต้านการทุจริตโดยมีการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับของการศึกษา การป้องกันการทุจริตในเชิงรุกโดยการจัดตั้งศูนย์ป้องปรามการทุจริตที่ทำหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียนและตรวจสอบพฤติกรรมที่มีความสุ่มเสี่ยงต่อการทุจริตหรือการประพฤติมิชอบอันเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตให้เกิดขึ้นในภาคประชาชน การบัญญัติกฎหมายหรือนโยบายของภาครัฐในเชิงป้องกันการทุจริต ตลอดจนการกำหนดให้มีการประเมินความโปร่งใสขององค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ก็น่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศไทยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“การแก้ไขการทุจริตเนี่ยะ ก็อย่างที่บอก เราพูดถึงอดีตก่อน ในอดีตเนี่ยะ เราก็ใช้อะไรอะ การบรรยายให้ความรู้ การกระตุ้น การออกมาตรการ แต่คำถามคือมันไม่ได้เป็นมรรคเป็นผลอะ คือการพูดให้คนฟังเนี่ยะมันก็เหมือนเข้าหูซ้ายทะลุหูขวา คือการเปลี่ยนพฤติกรรมหรือเปลี่ยนสำนึกอะ มันไม่ได้ใช้เวลาแค่สามชั่วโมง หกชั่วโมงแล้วมันจะเปลี่ยน ดังนั้นปัจจุบันเนี่ยะ ป.ป.ช. ก็เลยมีเครื่องมือที่จะแก้ไขปัญหาการทุจริต มีหลายรูปแบบนะ เช่น ตอนนี้อยู่เนี่ยะมีเรื่องอะไรนะ มีเรื่องเด็ก คือทำทุกช่วงวัย ถ้าเป็นเด็กก็มีหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาเข้าไปในโรงเรียนโดยร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ เท่าที่จำได้ สอง คือ มีอะไรนะ การป้องกันการทุจริตเชิงรุก เช่น เดียวนี้เรามีการตั้งศูนย์ป้องปรามการทุจริต ชื่อภาษาอังกฤษตัวย่อว่า CDC แต่ไม่รู้ชื่อเต็มว่าอะไรนะ ศูนย์นี้ก็ประมาณว่า เฮ้ย ถ้ามีเรื่องร้องเรียนว่ามันสุ่มเสี่ยงต่อการทุจริตนะ มันสุ่มเสี่ยงต่อการประพฤติมิชอบ แล้วมีการร้องเข้ามาทางศูนย์ CDC ไม่ว่าจะช่องทางไหนก็ตามเถอะ หน่วยงาน ป.ป.ช. ในพื้นที่ ในจังหวัด จะลงไปหาข้อมูลในเบื้องต้นก่อนเลย เหมือนมีลักษณะเป็นการป้องปราม ซึ่งเรื่องนี้มันก็คือหนึ่ง มันสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วม คือให้ประชาชนเขารู้สึกว่า เขามีอะไรนะ มีความรับผิดชอบ มันเป็นส่วนได้เสียของชุมชนอะ คือถ้ามีปัญหาในชุมชนเขาร้องเรียนเข้ามา ป.ป.ช. มีแอคชั่นออกไป ให้เขารู้ว่า ป.ป.ช. มีตัวตน ให้รู้ว่า ป.ป.ช. มีการแก้ไข ซึ่งเรื่องนี้ถามว่าได้รับการยอมรับจากคนในสังคมมั๊ย ก็พอสมควรนะ คือแม้บางเรื่องอาจจะไม่ใช่การทุจริตแหละ แต่มันก็จะเป็นการกระตุ้นหน่วยงานของรัฐในพื้นที่อะ ให้มาแก้ไขปัญหา โดยศูนย์นี้อยู่ภายใต้ ป.ป.ช. เลย นอกจากหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา และการป้องกันเชิงรุกแล้วเนี่ยะ มันยังมีเรื่องของอะไรนะ เข้าไปในสถานศึกษา เรื่องของเงินแป๊ะเจี๊ยะอะไรเต็มไปหมดเลย และที่สำคัญ ที่โดดเด่นในปัจจุบันนี้คือเขาเรียกอะไรนะ ใ้การประเมินคุณธรรม ความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า ITA อะ คุณน่าจะเคยได้ยินอันนี้ก็เป็น เขาเรียกอะไรนะ มันก็เป็นการแก้ไขปัญหาการทุจริตในเชิงบวกเหมือนกันนะ คือเป็นเรื่องของการที่เฮ้ย บังคับให้หน่วยงานของรัฐต้องทำการเปิดเผยข้อมูล ข้อมูลทุกอย่างที่จะต้องเปิดเผยอะ เปิดเผยในเว็บไซต์ เป็นการประเมินที่ให้คนในองค์กรของตัวเองเนี่ยะ ประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสว่า

หน่วยงานตัวเองมีการทุจริตมัย มีการแก้ไขปัญหาการทุจริตมัย นอกจากนี้ยังมีการให้บุคคลภายนอกซึ่งไม่ใช่คนในองค์กรเนี่ยะมีการประเมิน แล้วตอนนี้ได้ข่าวว่าจะเอาตัวผลการประเมินเนี่ยะเป็นหนึ่งในการตัวชี้วัดในการเลื่อนระดับ หรือเลื่อนตำแหน่ง เอามาใช้เป็นเกณฑ์ด้วย ซึ่งถ้าทำได้อย่างนั้นจริง ๆ มันจะทำให้หน่วยงานของรัฐ หรือผู้บริหารเนี่ยะ เขาต้องให้ความใส่ใจ เขาต้องพยายามว่าเฮ้ย หน่วยงานของตัวเองต้องมีการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนทำการตรวจสอบได้ หน่วยงานของตัวเองจะต้องไม่มีปัญหาเรื่องการทุจริต หรือเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน เพราะอะไร เพราะถ้ามันจะถูกประเมินโดยคนในองค์กรเอง จะถูกประเมินโดยคนนอกองค์กร และทำให้คะแนนตัวเองตกต่ำ เพราะฉะนั้นมันต้องไม่มีตรงนั้นมันก็จะช่วยในการเสริมประสิทธิภาพด้วย นอกจากนี้เนี่ยะ กฎหมายของ ป.ป.ช. ปี 61 มันเริ่มพัฒนาละ ก็คือว่าไอ้เรื่องการทุจริตเนี่ยะ ป.ป.ช. ทำเองอยู่แล้วละ มันเป็นไปตามกฎหมาย แต่บางเรื่องที่มีมันไม่ใช้การทุจริตมันเป็นเรื่องการประพตติมิชอบ คือมันยังไม่ได้ก้าวข้ามไปในเรื่องการทุจริต คือมันยังไม่ได้แสวงหาประโยชน์ คือประพตติมิชอบก็คือการฝ่าฝืนกฎระเบียบ เกี่ยวกับมติ ค.ร.ม. ที่ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับระเบียบการเก็บรักษาเงินไข่มัยครับ ถ้าคุณไปดูในกฎหมาย ป.ป.ท. มันจะมีให้คำนิยามไว้ คือมันอาจจะยังไม่ข้ามเส้นการทุจริตแหละ มันแค่ผิดระเบียบ มันอาจจะเป็นการประพตติมิชอบ คำถามคือเดี๋ยวนี้กฎหมาย ป.ป.ช. สามารถส่งให้หน่วยงานของรัฐเนี่ยะ เขาไปดำเนินการตามอำนาจ และหน้าที่ เช่นไปดำเนินการสอบสวนเปรียบเสมือนกับเป็นการแบ่งเบาภาระของ ป.ป.ช. ช่วยให้ ป.ป.ช. ทำงานง่ายขึ้น ประมาณนี้ครับ”

“มีหลายแนวทางพยายามแก้ไข เพราะว่าอย่างกรณีของในงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตอะ ก็จะมีรูปแบบที่ใช้มาตรการหลายตัว เช่น มาตรการทางกฎหมายก็จะเป็นตัวหนึ่ง มาตรการในเชิงป้องกัน มาตรการในการปลูกจิตสำนึก มาตรการในการให้การศึกษาเรามีหมดเลย แต่ว่าในรูปแบบที่แท้จริงคือพฤติกรรมในการทุจริตบางอย่างมันมีรูปแบบที่เรายังไม่เคยทำการศึกษาอย่างแท้จริงว่ามันเกิดจากระบบอะไรกันแน่ อย่างเช่นกรณีเราแก้กฎหมายไปเนี่ยะ เอ้อ จริง ๆ แล้วถ้าเราเปรียบเทียบกฎหมายบางตัวกับในต่างประเทศ เช่น อย่างกรณีสินบนเนี่ยะ บางประเทศเขามีโทษที่น้อย แต่กรณีทุจริตอย่างเรื่องการให้สินบนเนี่ยะ เขาก็น้อยตาม ของเรามีโทษเยอะ การแก้ไขกฎหมายที่จะให้มีโทษเยอะอีกเนี่ยะ คดีทุจริตมันก็ยังมียะอยู่เหมือนเดิมอะ มันสวนทางกันว่าถ้าเราจะแก้กฎหมายอย่างเดียวมันไม่ใช่ทางที่จะช่วยให้คดีทุจริตมันน้อยลงไปได้ แต่มาตรการอื่นเราก็ทำนะครับ นอกจากเรื่องของกฎหมาย เช่น กรณีการรับทรัพย์สินเราก็จะมีกฎหมายเชิงป้องกันออกมาอีกในด้านการรับทรัพย์สินเกิน 3,000 บาทเงี้ยะก็เป็น การป้องกัน ก็จะมีมาตรการที่ใช้เป็นเชิงห้าม ห้ามดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ต่อ เป็นกรณีเชิงนโยบาย เช่น การประกาศ NO GIFT POLICY อะไรแบบเนี่ยะอะครับ ก็เป็นเรื่องของนโยบายภาครัฐในการป้องกันการรับทรัพย์สินอีกทีหนึ่ง”

4) การขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักเกณฑ์ หรือแนวทางดำเนินการเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ในการป้องกันการทุจริตของเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติ

ปัญหาและอุปสรรคในการการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยในปัจจุบัน ประการสุดท้ายที่ผู้วิจัยพบจากการศึกษาในครั้งนี้ คือ การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติในเรื่องของหลักเกณฑ์ ตลอดจนถึงแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน อันเป็นปัญหาในทางปฏิบัติที่สำคัญ ดังจะเห็นได้จากการที่หน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทยต่างก็มีระบบหรือเครื่องมือในการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตที่ค่อนข้างจะครบถ้วน แต่ก็ยังคงพบปัญหาในเรื่องของการทุจริตคอร์รัปชันปรากฏให้เห็นเป็นข่าวอยู่เสมอ ดังนั้น แม้ว่าโดยผลของตัวเลขการวัดและประเมินผลการทุจริต จะชี้ให้เห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ มีการดำเนินงานที่โปร่งใสตรวจสอบได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วก็ยังมีพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชันแฝงอยู่ ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“มีปัญหาในทางปฏิบัติตรงที่หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในหน่วยที่ต้องปฏิบัติเองยังไม่ค่อยเข้าใจ หลักเกณฑ์ แนวทางที่จะดำเนินการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการป้องกันการทุจริตอย่างแท้จริง จะทำในรูปแบบของให้มีมาตรการหรือว่าเป็นเชิงที่ว่ามีมาตรการเพื่อความโปร่งใสในการดำเนินการกับ ตรวจสอบแล้วไม่สามารถที่จะป้องกันการทุจริตได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ที่แท้จริงในระบบ อย่างเช่นกรณีที่เป็นข่าวว่ามีการรับสินบนอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ แต่ว่าถามว่าหน่วยงานพวกนี้เขาทำในระบบการป้องกันการทุจริตตามขั้นตอนที่มีการวัดหมดครบถ้วนเหมือนกัน แต่ยังคงเกิดพฤติกรรมในเรื่องของการรับทรัพย์สินในหน่วยงานที่ยังเกิดขึ้นได้แบบนี้เยอะครับ เพราะฉะนั้นในรูปแบบของมาตรการเครื่องมือต่าง ๆ เยอะ เป็นตัววัด วัดแล้วมี กับเกิดความโปร่งใสที่จะตรวจสอบได้ แต่ไม่ได้หมายความว่ามันจะเป็นตัวจับว่ามันจะไม่เกิดพฤติกรรมแบบนี้เกิดขึ้นในระบบ”

4.4.3 แนวโน้มและความเป็นไปได้ในการที่จะนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

เป็นที่ทราบกันว่าในปัจจุบันนี้ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการอำนวยความสะดวกให้แก่การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์ โดยเฉพาะในเรื่องของเทคโนโลยีทางด้านของการติดต่อสื่อสารผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมต่อกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ซึ่งไม่เพียงแต่การนำมาใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกันแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังคงมีการนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการติดตาม ตรวจสอบ รวมถึงวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน นำมาสู่แนวคิด

ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามและตรวจสอบปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ ในงานศึกษาค้นคว้าวิจัยจึงมุ่งที่จะทำการศึกษาด้านแนวโน้มและความเป็นไปได้ในการที่จะนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปเป็นหัวข้อที่สำคัญได้ดังนี้

1) การทำธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณผ่านทางแอปพลิเคชันของสถาบันการเงินต่าง ๆ

ความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตประการแรก คือ การสนับสนุนให้มีการใช้แอปพลิเคชันของธนาคารหรือสถาบันการเงินต่าง ๆ มาใช้ในการทำธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากการทำธุรกรรมในลักษณะดังกล่าวสามารถติดตามตรวจสอบเส้นทางทางการเงินได้ง่าย และมีความชัดเจน อีกทั้งในปัจจุบันยังพบว่าการชำระเงินด้วยวิธีดังกล่าวก็กำลังได้รับการยอมรับจากประชาชนเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน โดยแนวทางดังกล่าวอาจเป็นการกำหนดเป้าหมายเชิงนโยบายในการลดการใช้เงินสดในการเบิกจ่ายงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ และให้มาใช้การเบิกจ่ายงบประมาณผ่านทางระบบดิจิทัล หรือทางบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ทั้งหมด รวมถึงการประมูลเสนอราคาจัดซื้อจัดจ้างหรือการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐ โดยอาจจะมีการกำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการในการเบิกจ่ายงบประมาณไว้ในเอกสารข้อกำหนดและขอบเขตของการทำงาน (Terms of Reference: TOR) อย่างไรก็ตามในช่วงแรกอาจทำได้ยากเนื่องจากต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับตัวและปรับแนวคิดโดยเฉพาะผู้ที่มิอำนาจในการกำหนดนโยบาย เช่น รัฐบาล หรือหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ อันเป็นหน่วยงานที่อาจถูกตรวจสอบในเรื่องของการบริหารจัดการด้านงบประมาณโดยตรง ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“จริง ๆ มันก็เริ่มมีการใช้กันตามยุคสมัย มันก็เริ่มใช้กันแบบนี้แล้ว ซึ่งมันก็เห็นชัดเจนแหละว่าคุณอะไรนะ โอนกันเมื่อไหร่ แต่ว่าอาจจะ.. ไม่แน่ใจว่าเรายังไม่เห็นปัญหามันหรือเปล่า เพราะว่าคนใช้น้อย หรือว่าเรายังไม่เจอพวกที่เขาเห็นช่องทางว่าเขาจะจัดการกับมันยังไงได้อีก อันนี้แค่งยังไม่เห็นนะ ไม่ได้หมายความว่าไม่มีนะ เพราะเดี๋ยวนี้การอะไรนะ การทำธุรกรรม หรือการอะไรเนี่ยะ มันก็จะมี มีระบบที่แม้กระทั่งเป็นวินาทีใช้มียี่ที่ว่าจากไหน ไปถึงไหน เพราะฉะนั้นตรงนี้น่าจะเป็นหลักฐานที่คนที่มาอะไรตรงนี้ มันก็จะเริ่มที่จะยากขึ้น”

“เดี๋ยวนี้เขาเริ่มใช้แบบนี้กันเยอะแล้ว มันก็จะมีหลักฐานแม้แต่หน่วยงานภาครัฐเอง ยกตัวอย่างไปจนถึง อันนี้เล่าสู่กันฟัง ผมเพิ่งไปเที่ยวอินทนนท์ก่อนที่จะเขาจะใช้อะไรนะ e-ticket หรือเปล่าไม่แน่ใจ ก็

คือตอนที่ขึ้นอุทยานตอนเช้าผมก็เห็นว่า เอ๊ะ ทำไปรธมันไปแน่นหนา ถ้ามีวิธีการที่มันทันสมัยหมายถึงว่า วิธีการยืนยันตัวตน หรือแม้กระทั่งการเอากล้องเข้ามาช่วยอะว่ามีคนเข้าไปในพื้นที่อุทยานหน้าตาแบบนี้ เมื่อไหร่ อายุเท่าไร อะไรแบบนี้ มันเก็บเป็นข้อมูลได้ แต่ที่นี้ผมไปก่อนที่เขาจะใช้ เพราะรู้สึกผมไปธนะ เขาน่าจะเริ่มใช้หลังจากนั้นก็เลยไม่มีข้อมูลตรงนี้มาเล่าให้ฟังว่า เออ หลังจากนั้นแล้วเขาทำอะไรกันยังไง หรือถ้าใช้การสแกนจ่ายเงิน ตัวเลขเงินค่าเข้าอุทยานมันก็จะไปรีพอร์ตปรากฏในบัญชีการเงินของทางอุทยานมันก็จะตรวจสอบได้ มันมีแม้กระทั่งใช้กล้องด้วยนะ สมมติว่าอุทยานเนี่ยะ จะมีความอ่อนไหวในเรื่องของปริมาณคนที่เข้าไปใช้ไหม ถ้าเราสามารถบันทึกได้ว่าคนนี้เข้าไปเมื่อเวลานี้แล้วเขากลับออกมาตอนไหน หรือตอนเข้าเนี่ยะ อย่างประเทศจีน ตอนเข้าคุณอาจจะไม่ต้องเข้มงวดก็ได้ คือให้รู้ว่า เออ คนนี้เข้าไป แต่พอตอนออกเนี่ยะ คุณก็จะเห็นแล้วว่า เออ เขาเข้าไปอยู่ ใช้เวลาเท่าไร อะไรยังไงเนี่ยะ มันเอามาเป็นฐานข้อมูลได้นะในการที่จะเอามาคิด พอตอนออกเนี่ยะ คุณก็จะเห็นแล้วว่าเขาเข้าไปอยู่ ใช้เวลาเท่าไรอะไรยังไง มันเอามาเป็นฐานข้อมูลได้นะในการที่จะคิดต่อไปได้อีกอะ”

“เป็นไปได้อย่างมากเลย คือถ้าทำได้จริงดีมาก เพราะในมุมมองของผมเนี่ยะมองว่าการทุจริตทำไปเพื่ออะไร ทำไปเพื่อหาประโยชน์ หาเงินหาทอง ถ้ามัวแล้วเราจะสามารถกำหนดตัวเงินเนี่ยะ เงินที่มันออกจากภาครัฐเนี่ยะ มันออกไปไหน ไปหาใครบ้างเนี่ยะ เราสามารถตามเส้นทางการเงินได้มัย คือในปัจจุบันเนี่ยะ ถ้าเราเรียกว่าเราทำทุจริต เราทำธุรกรรมในรูปแบบเงินสด ถอนเป็นเงินสด มันจบเลยนะ เพราะเราไม่รู้เลยว่าไปไหนต่อ เราต้องอ้างอิงคำพยานบุคคลซึ่งมันอาจแปรเปลี่ยนหรือเขาเรียกอะไรนะ แปรผันไปได้ตามภาวะอารมณ์ ถ้าเราเอาเทคโนโลยีมาจับ เอาเรื่องเงินเลยยกตัวอย่างง่าย ๆ นะ เราจะรู้เลยว่า เฮ้ย เงินตัวนี้มันวิ่งไปที่บัญชีใคร และมันวิ่งไปที่บัญชีไหนต่อ ซึ่งถ้าทำได้ ถ้าทำจริง ๆ คือ ยกเลิกเงินสดมัย ใช้ทางดิจิทัล หรือใช้ทางบัญชีอิเล็กทรอนิกส์หมดเลย มันง่ายมากเลยนะที่จะทำให้รู้ว่าบัญชีของภาครัฐไปอยู่ที่ใคร และไปไหนบ้าง มันจะง่ายมากเลยมันเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มันเถียงไม่ได้ แต่คำถามคือทำได้มัย ทำได้อยู่แล้วแหละ แต่ถามว่ายากมัย ผมฝากนิดนึง ตอนที่เรออกเรื่องอะไรนะ เป่าตั้งอะ แอปเป่าตั้ง ประเทศไทย หรือคนไทย ชาวบ้านเนี่ยะต่อต้านกันมากกว่าทำไมต้องทำให้มันยุ่งยาก หยุ่นววย อะ ต้องมีมือถือ ต้องมีอะไร แต่พอทำไปซักพักนึง ทุกคนใช้แอปธนาคารเป็น ทุกคนใช้เป่าตั้งเป็น ผมเลยมองว่าเดี๋ยวนี้เรา เมื่อกี้ผมเข้าไปร้านก๋วยเตี๋ยว เข้าไปทานอาหาร เขาโอน เขาไม่ใช้เงินสดเลย ชาวบ้านเขาก็ใช้เป็นนะ เพียงแต่มันถูกต่อต้านในช่วงแรกเท่านั้น แต่ถ้ามันเกิดความเคยชินแล้วมันทำได้ ยิ่งไงผมเชื่อมั่นได้อย่างสนิทใจ ปัญหาคือรัฐบาลกล้าทำมัยละที่จะเอาทุกอย่างให้มันเป็นดิจิทัลหมด ให้มันสืบทอดพยานหลักฐานได้ง่าย อันนี้มุมมองของการหาประโยชน์ถ้าจะทุจริตนะแล้วต้องการได้เงินทอง อีกมุมหนึ่งทำได้มัยรัฐ เอาข้อมูลทุกอย่างของรัฐเพราะข้อมูลทุกอย่างของรัฐจะเอามาใช้เป็นหลักฐานในการทำคดี ในคดีทุจริต รัฐสามารถนำข้อมูลทุกอย่างของรัฐขึ้นในเว็ปไซต์ได้มัย ซึ่งเป็นตัวชี้วัดหนึ่งนะในการประเมิน

คุณธรรมและความโปร่งใสคือการเปิดเผยข้อมูลในองค์กร คือทุกอย่างในการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น ตอนทำบันทึกขออนุมัติจัดซื้อ ซึ่งเราบอกว่ามีหลักการและเหตุผลยังไง มีงบประมาณเท่าไร ใช้วิธีการอย่างไร จำนวนเงินกลางมาจากไหน อะไรพวกเนี้ยะ ตั้งแต่ต้นจนจบอะ สามารถขึ้นในเว็บไซต์ได้มัย คือประชาชนถ้าอยากรู้อยากทราบ เขาจะได้ไปหาข้อมูลในนั้น เขาจะไปหาเอง ทำได้มัย แต่ว่ามันจะเป็นการทำข้อมูลที่มีขนาดใหญ่มากนะ เราอย่าลืมนะว่าหน่วยงานภาครัฐเราเป็นหน่วยงานที่ครอบครองข้อมูลเยอะมาก คือเรากล้ามัยที่จะเอาข้อมูลทุกอย่างลงในเว็บไซต์ เว้นแต่ข้อมูลลับ โอเค อันนั้นเป็นข้อยกเว้นไปอย่างที่บอกอะ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารออกมาตั้งแต่เมื่อไหร่ อะไรนะ เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น แต่ปัจจุบันกฎหมายมันไม่ค่อยได้ใช้ ต้องมีการร้องขอ เปิดเผยเลยไม่ได้หรือ เปิดเผยไปเลย เปิดเผยในเว็บไซต์ ไม่มีการลบให้ประชาชนเขาตรวจสอบ แต่มันเป็นงานที่ใหญ่มากนะครั้น ต้องยอมรับในจุดนี้”

“อาจจะใช้เทคโนโลยีในเรื่องของการป้องกันเรื่องของการเก็บเงินอะครับ หน่วยที่ในการรับเงินหรือเก็บเงินอาจจะใช้ระบบของการสแกนบัญชีผ่านเข้าไปในระบบของหน่วยงานราชการไปเลยอะไรแบบนี้อะครับ โดยที่ไม่ต้องผ่านในรูปของตัวเงิน เห็นมัยครับ เขาก็จะมีระบบของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทั้งสแกนในเรื่องของ QR Code สแกนผ่านใบหน้าหรืออะไรอย่างเนี้ยะ ที่จะผูกไว้กับบัญชีต่าง ๆ ได้อะครับ อันนี้ก็เป็นเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น หรือในกรณีของ ของภาคเอกชนเองที่มีระบบของ unmanaged store อะครับ คือ store ที่ไร้พนักงานอะ เขาก็ใช้ระบบในเรื่องของกล้องวงจรปิด ในการที่คุณจะจ่ายของ จ่ายเอกสาร จะป้องกันในเรื่องของการยกยอกทรัพย์สินได้ อันนี้ก็เป็นเทคโนโลยีที่มันเกิดขึ้นและสามารถนำมาปรับใช้ส่วนฐานข้อมูลที่เราเห็นในระบบราชการเอาระบบเทคโนโลยีมาใช้คือเรื่องของการเก็บข้อมูลเป็น data หรือ big data มากกว่าในการที่จะใช้ในเรื่องของการนวัตกรรมมาใช้ในการป้องกันการทุจริต”

“ถ้าในเชิงเทคนิคเป็นไปได้ครับ ถามว่าเป็นไปได้ยังไง ถ้าเราลองมองเป็นเทคโนโลยีการ เขาเรียกอะไรดี การโอนเงินแล้วกันเนาะ แล้วก็การแทรกที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้และเป็นอัตโนมัติทั้งหมดอะไรแบบนี้ ซึ่งสมมติว่าเราขึ้น TOR มา ต้องมีเงื่อนไข 1 2 3 4 5 เสร็จแล้วก็มียอดเงินเท่าไรที่เป็น budget เสร็จแล้ว ณ เวลา bidding เนี้ยะ เราก็ต้องใส่เงื่อนไขสำหรับแต่ละบริษัทเข้าไปว่าตรงตามเงื่อนไขเหล่านั้นครบถ้วนหรือไม่ ซึ่งอันเนี้ยะมันเช็คให้อยู่แล้วโดยใช้แมชชีนอะนะ หลังจากนั้นก็ไม่ต้องมีคนมา involve อีกแล้ว ก็คือเราใส่ข้อมูลเข้าไปแล้วเครื่องก็จะเป็นคน judge ได้เลย แล้วก็ทำการจ่ายเงินตาม contract ที่ใส่ไว้ในสัญญาได้แบบอัตโนมัติทั้งหมดโดยที่คนไม่ต้องมายุ่ง มันก็สามารถทำได้ แล้วก็ ณ เวลาที่ตรวจสอบเอกสารทั้งหมดสามารถ upload ขึ้นไปแล้วก็ให้ทุกคนสามารถช่วยกันตรวจสอบได้ว่าเอกสารครบถ้วนหรือไม่อะไรแบบนี้ แล้วก็สภาพถ่ายมีหลักฐานยืนยันอะไรก็ว่าไป”

2) การนำเอาเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) มาใช้ในการจัดการงบประมาณ

การนำเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้ในการบริหารจัดการตลอดจนการเบิกจ่ายงบประมาณก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริต ทั้งนี้เนื่องจากเทคโนโลยีดังกล่าวถูกออกแบบมาเพื่อให้สาธารณะชนสามารถตรวจสอบ และรับรองความถูกต้องในการทำธุรกรรมทางการเงินที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนบล็อกเชนก็ไม่อาจทำได้โดยง่าย ดังนั้น หากมีการนำเอาระบบดังกล่าวมาใช้ในการบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดินก็จะช่วยให้การเบิกจ่ายงบประมาณมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้โดยง่ายจากประชาชนโดยตรง และน่าจะช่วยลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันโดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“ถ้าใช้เทคโนโลยีกับ Blockchain ก็ได้ครับ ที่ทุกคนสามารถมองเห็นได้เป็น public”

“แล้วแถมถ้ามีบล็อกเชน คือถ้าธุรกรรมมันเข้าไปถูกบล็อกอยู่สามที่ แล้วไม่สามารถลบได้ มันยิ่งกลัวมีย่แล้ว มันยิ่งกลัวใหญ่เลย เพราะว่ามันสามารถจะเอาไปดูได้เลย ไปตรวจดูได้เลย ว่าเอกสารต่าง ๆ เหล่านี้ว่ามีพิรุณอะไรตรงไหน แล้วถามว่าได้มีหน่วยงานคิดค้นเรื่องบล็อกเชนแล้วจะให้มาจัดตั้งมัย ไม่มีหรอก เพราะว่าอะไร เพราะว่าเดี๋ยวคนจะจับได้ถ้ามันอยากจะโกง ไซมัย แต่รู้มัยว่าเอสโตเนียเนี่ยะ ทำเรื่องบล็อกเชนมาเมื่อ 5-6 ปีที่แล้ว ทำสมบูรณ์แบบที่สุดเลย ลงทุนทำเรื่องบล็อกเชนเพราะรู้ว่าเรื่องทำธุรกรรมเป็นเรื่องสำคัญ จะต้องทำไม่ให้ออกได้ ทำไม่ให้อื่นเปลี่ยนแปลงได้ ทำเพื่อการตรวจสอบทางทุจริต”

3) การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดการติดต่อรหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน

ความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตประการต่อมา คือ แนวทางในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดการพบปะหรือการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนที่มาติดต่อ เช่น การใช้ช่องทางในการยื่นเอกสาร หรือติดต่อเจ้าหน้าที่ผ่านทางระบบออนไลน์ ทั้งนี้เนื่องจากการที่ประชาชนสามารถติดต่อหรือพบปะกับเจ้าหน้าที่ได้โดยตรงก็อาจจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการเสนอ เรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ นอกจากนี้แนวทางดังกล่าวยังมีความสะดวกต่อประชาชนในการตรวจสอบหรือติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่ตนไปติดต่อได้อีกทางหนึ่งด้วย

“มันก็มีแนวทางนะ เพราะว่าถ้าเทียบแล้วเนี่ยะ จริง ๆ มันอาจจะไม่ต้องใช้ อ่า มันไม่ได้สามารถที่จะเอาเทคโนโลยีมาใช้ในระบบราชการทุกขั้นตอนในการป้องกันการทุจริตได้ แต่สามารถใช้ในบางส่วนได้ เช่น มุมมองของบางคนอะ ที่เขามองว่าอย่างกรณีการทุจริตเรื่องของสินบนเนี่ยะ มันมาจากกรณีที่เกิดขึ้นจากการให้การรับที่เรารู้จักกันไง เขาก็ใช้ระบบเทคโนโลยีคือการติดต่อทางออนไลน์ที่จะทำให้คนไม่ต้องมาพบปะกันอะ อย่างนี้ก็อาจจะป้องกันในส่วนของการเรียกรับเงินกันได้ เทคโนโลยีก็นำมาใช้ได้ อย่างบางหน่วยงานอะที่เคยไปแลกเปลี่ยนพูดคุยกันอะ เขามีการป้องกันสินบน เช่น เขาบอกว่าเขามีมาตรการในเชิงระบบว่าให้มายื่นขอในระบบออนไลน์ของเขา คนที่รับเรื่องเจ้าหน้าที่ก็จะไม่ลูก จะห้ามติดต่อกันกับคนที่มายื่นอะ เขาก็จะมาดูให้ว่าถ้ายังขาดเอกสารอะไรก็ให้พิมพ์ไปในระบบ คนที่มายื่นก็จะไปดูในระบบว่าเฮ้ย ยังขาดเอกสารอะไรก็ให้อายื่น แล้วติดตามในระบบเลยว่าขาดอะไรยังไง แล้วก็ระยะเวลากำหนดว่าคุณจะได้เอกสารภายในกี่วันโดยใช้ พ.ร.บ. อำนาจความสะดวกอะเป็นเครื่องมือในการติดตามอีกทีหนึ่ง อันเนี่ยะแหละครับมีบางหน่วยที่เคยพูดว่าเขาจะใช้ตัวเนี่ยะ เพื่อเป็นมาตรการในการป้องกันเรื่องของการรับสินบนของเจ้าหน้าที่ได้อันหนึ่ง”

4) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มช่องทางรับเรื่องร้องเรียนปัญหาการทุจริตให้แก่ประชาชน

ความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตประการสุดท้ายที่ผู้วิจัยได้พบจากการศึกษาในครั้งนี้ คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนปัญหาการทุจริตให้แก่ประชาชน โดยอาจจะอยู่ในรูปแบบของแอปพลิเคชันต่าง ๆ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ประชาชนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดังกล่าวได้ง่ายและสะดวกโดยผ่านการใช้อุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ โดยเฉพาะโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน นอกจากนี้การร้องเรียนปัญหาการทุจริตผ่านทางแอปพลิเคชันเหล่านี้ยังเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของค่าเดินทาง ทั้งยังช่วยรักษาความลับของประชาชนผู้ยื่นเรื่องร้องเรียนได้ในระดับหนึ่งอันเนื่องมาจากไม่จำเป็นต้องเดินทางเข้าไปร้องเรียนกับหน่วยงานผู้รับเรื่องโดยตรง ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าในปัจจุบันเริ่มมีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานใช้แนวทางดังกล่าวเช่นกัน หากแต่ยังคงต้องมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงช่องทางการร้องเรียนปัญหาการทุจริตที่เพิ่มขึ้นด้วย แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงที่จะต้องมีส่วนในการยื่นเรื่องร้องเรียนแบบเดิมไว้ด้วยโดยอาจจะเป็นการดำเนินงานในลักษณะที่เป็นการผสมผสาน ทั้งนี้เนื่องจากยังคงมีประชากรในประเทศไทยบางกลุ่มที่ยังไม่อาจเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต หรืออาจจะไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เช่น ประชากรในกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“ที่เห็นเนี่ยะ ไม่แน่ใจว่าเป็นเรื่องร้องเรียนโดยตรงมัย แต่มันจะมีแอปอยู่ตัวนึงเขาใช้คำว่า We App ตัวนั้นอะมีตัวนึงที่ทางมาตรการของสำนักป้องกันเขาจะให้รวมในเรื่องของข้อมูล”

“มีๆ ของทางหน่วยงานก็มีในเรื่องของแอปพลิเคชันแต่ว่ามันอาจจะต้องประชาสัมพันธ์มากกว่านี้ เพราะว่ามันเป็นช่องทางที่ประชาชนจะเข้ามาผ่านแอปพลิเคชันว่าเอ้อ มันเป็นเรื่องร้องเรียนอะ มันก็เป็นเรื่องของข้อมูล ข้อมูลการส่ง ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลที่ยังเป็นความลับหรือไม่ จะเกิดความปลอดภัยหรือเปล่า อันเนี่ยะครับมันต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เขาส่งข้อมูลให้รับทราบด้วย”

“ก็เนี่ยะแหละ คือระบบของมันตั้งแต่ตอนที่เริ่มต้นเนี่ยะมันต้องวางระบบใหม่โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ผสมผสานกับออนไลน์ หรือว่าใช้หน่วยเคลื่อนที่เร็วในการจับที่เรียกว่าโมบายยูนิท คือมันต้องสอนในเรื่องความตระหนักรู้ตั้งแต่แรกแล้ว ไอ้เงินก็ดี ไบอินวอยซ์อะไรต่ออะไร มันปลอมหรือเปล่า อะไรหรือเปล่า มันต้องรับรู้ละ คือฝ่ายตรวจสอบโดยเฉพาะฝ่ายการเงินเนี่ยะคือฝ่ายที่มีความสำคัญมาก นะครับ เพราะว่าเทคโนโลยีมันก็มาพร้อมกับความรวดเร็วการโอนเงิน ไอ้ระบบการโอนเงินที่เราทำอยู่เนี่ยะ ก็เห็น ๆ อยู่แล้วว่าขนาดคอลเซ็นเตอร์โทรมาให้เข้าแอปพลิเคชันก็ตามมาละ คือเงินไหลออกเป็นสิบ ๆ ล้านเนี่ยะ มันน่ากลัวมาก”

4.4.4 แนวทางในการเตรียมความพร้อมหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

จากการศึกษาถึงแนวทางในการเตรียมความพร้อมในการที่จะนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ผู้วิจัยเห็นสมควรกล่าวถึงปัญหาบางประการที่อาจเกิดขึ้นหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตในเบื้องต้นเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อที่จะได้นำข้อค้นพบดังกล่าวมาใช้เป็นฐานในการกำหนดนโยบาย หรือแนวทางในการเตรียมความพร้อมให้แก่สังคมไทยในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ซึ่งสามารถสรุปเป็นหัวข้อที่สำคัญได้ ดังนี้

1) ปัญหาในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

แม้ว่าจากการศึกษาที่ผ่านมาจะพบว่าผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจะเห็นว่ามีความพร้อมและความเป็นไปได้ที่จะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแนวทางดังกล่าวยังคงค่อนข้างเป็นแนวทางใหม่ที่จะนำมาใช้ในสังคมไทย ประกอบการที่โครงสร้างทางสังคมของประเทศไทยเป็นโครงสร้างในระบบอุปถัมภ์ที่เอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนั้น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบและสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการงบประมาณ และเพื่อลดปัญหาการทุจริตก็อาจจะเกิดปัญหาบางประการขึ้นได้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเทคโนโลยีทั้งของประชาชนและของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่อาจส่งผลให้การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตอาจไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“มีปัญหาแน่ เพราะเราไม่เคยให้ความรู้ที่เพียงพอ เราคิดว่าเทคโนโลยีหมายความว่าเราเอาเอกสารเอาไปใส่ในไฟล์ แล้วเนี่ยะ คือเทคโนโลยีละ ซึ่งมันไม่ใช่ เทคโนโลยีมันคือว่าไม่ว่าคุณจะอยู่ ณ ที่แห่งใดก็ตาม คุณจะต้องสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา กระบวนการทั้งหลายต้องใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่จับภาพได้ อะไรได้ ขนาดอย่างเทคโนโลยีที่ง่ายที่สุด คือไอ้จอภาพที่เราจับภาพเวลาเราเคลื่อนไหวเนี่ยะ ขณะนี้ถามว่ามีก็จุดในมหานครเนี่ยะ หรือว่าในจังหวัดใหญ่ ๆ คุณไปตรวจสอบดูแล้วมันครบถ้วนมั๊ยอะไรมั๊ย ไอ้เนี่ยะคือเทคโนโลยีที่ง่ายที่สุดแล้วคือการจับภาพ ให้รู้ว่าใครไปไหนอะไรยังไง ขนาดรถเนี่ยะ ซึ่งมันต้องจับได้ทุกคนเลยนะว่าเนี่ยะมันมีการเคลื่อนไหวอะไรที่มีความผิดปกติหรือเปล่า ไอ้รถคันนั้นมันอยู่ในข่ายที่เราจะต้องตรวจสอบเนี่ยะ เร็วมั๊ย ทันท่วงทีหรือเปล่า ไอ้ทะเบียนรถอะไรต่ออะไรมันต้องอยู่ในฐานข้อมูลหมด พอสมมติว่าไอ้คนโกงมันเคลื่อนที่ไป มันเคลื่อนที่เร็วไปอยู่ที่ไหนทุกจุดจะต้องจับภาพมันได้หมด ไม่ใช่หมายความว่าแฮ้ย นี่ต้องมาค้นหาทีหลังว่าตรงนั้นมันมีจอภาพหรือเปล่านั้นมีโทรศัพท์วงจรปิดมั๊ย มันไม่ใช่ซะ คุณลองคิดว่าเราทันหรือเปล่าล่ะอย่างนี้ พอเกิดเรื่องแล้วถึงจะมาตรวจกันมันไม่ใช่ พอมีคนมาอยู่หน้าจอภาพทุกจุดเลย คือหมายความว่าต้องมีคอนโทรลรูมเลย สำหรับองค์กรตรวจสอบนะ องค์กรตรวจสอบมันต้องมีฐานข้อมูลอยู่ รู้เลย เหมือนอย่างเรื่อง ปปส. ที่เขาตรวจสอบเรื่องยาเสพติด มันต้องมีฐานข้อมูลใหญ่ที่สามารถจะตรวจดูได้เลยว่าแฮ้ย เงินมันเคลื่อนไปตรงไหน อะไรยังไง ยาเสพติดมันไปตรงไหน ไอ้เงินที่มีการจำหน่ายจ่ายโอน หรือว่ามีการทำธุรกรรมที่ผิดปกติเนี่ยะ จำนวนมากเนี่ยะ ไอ้เคาน์เตอร์ต้องแจ้งทันทีเลยว่าแฮ้ย เงินนี้มาเกินสิบล้าน หรือว่าเกินร้อยล้าน หรือว่าเกินพันล้านอะไรก็สุดแล้วแต่ อยู่ที่ว่าคุณจะตั้งโจทย์อะ มันต้องบีบ จะต้องเข้ามาที่หน่วยตรวจสอบได้ในทันทีเลย ขณะนี้มันยังตรวจไม่ได้ มันต้องรอให้เกิดเรื่องขึ้นก่อน เราถึงจะไปดูว่าเงินมันไปอยู่ที่ไหน อ้าว มันออกไปแล้ว อย่างพวกที่พนันออนไลน์คุณจับได้ซักรายมั๊ย มันไม่ได้

ปัญหาประการต่อมาในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตในประเทศไทย คือการต่อต้านจากหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากอาจเป็นการสร้างภาระให้แก่หน่วยงานภาครัฐทั้งในแง่ของการพัฒนาระบบเทคโนโลยีรวมถึงการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลทั้งหมดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้อยู่ในรูปแบบของ

ไฟล์ข้อมูลดิจิทัล รวมถึงด้วยปัญหาโครงสร้างทางสังคมของประเทศไทยส่งผลให้ปัญหาการทุจริตเป็นปัญหาที่หยั่งรากฝังลึกอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลายาวนาน ดังนั้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตจึงเปรียบเสมือนกับเป็นการรื้อโครงสร้างทางสังคมใหม่ทั้งหมด และอาจส่งผลกระทบต่อการทุจริตต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตแต่ไม่สามารถที่จะตรวจสอบ โดยเฉพาะหากว่าการทุจริตดังกล่าวเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้มีอำนาจในการออกกฎหมายก็ย่อมที่จะเป็นการยากที่กลุ่มคนเหล่านี้จะมีแนวคิด หรือผลักดันร่างกฎหมายที่อาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง ตลอดจนหน้าที่การงานของตนเอง ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้โดยอาศัยแรงขับเคลื่อนและการเฝ้าระวังจากภาคประชาชนผ่านทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“ปัญหาอย่างที่บอกครับ การต่อต้าน การต่อต้านจากหน่วยงานรัฐเองเพราะมันสร้างภาระให้หน่วยงานรัฐ เพราะมันต้องมีการอะไรนะ จัดหาคนที่เกี่ยวกับเรื่องเนี่ยะมาสแกนไฟล์อะไรก็ว่าไป สองปัญหาที่สำคัญคือ เรื่องเปิดเผยข้อมูลเยอะ ๆ เมื่อนำข้อมูลเยอะ ๆ ขึ้นมาบนหน้าเว็บไซต์ หรือในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้คนตรวจสอบได้เนี่ยะ คนทุจริตซึ่งเป็นคนที่มีอำนาจเนี่ยะ เขาจะแก้ไขกฎหมายทำเรื่องนี้ให้เป็นผลร้ายกับตัวเองม๊ยะ นี่คือความท้าทายใจ คือถ้าเราจะแสวงหาผลประโยชน์จากรัฐ แต่ในขณะเดียวกันเราจะต้องออกกฎหมายให้คนเข้ามาตรวจสอบเรา เราก็ต้องพยายามที่จะทำยังไงก็ได้ให้มันลดทอนการเปิดเผยให้น้อยที่สุด นั่นคือปัญหา ดังนั้นสิ่งที่แก้ไขปัญหานี้ได้ก็คือกระแสสังคมนั้นแหละ ผมมองว่ากระแสสังคม กระแสมีเดียนี้แหละ คือจะต้องปลุกเร้ากันว่า เฮ้ย ข้อมูลทุกอย่างของรัฐต้องขึ้นมาบนเว็บไซต์ให้ตรวจสอบได้ เพราะอะไร วันหนึ่ง อย่างอัครา (ชื่อสำนักข่าวแห่งหนึ่ง) อะครับ เอาข้อมูลอะไรนะ ผู้เสนอราคาบริษัทนั้น บริษัทนี้ เอามาขึ้นในเว็บไซต์เขา แล้วก็ไปหาข้อมูลว่า ไอ้คน ๆ เนี่ยะ ที่อยู่บริษัทเนี่ยะ มันเป็นผู้ถือหุ้น มันเป็นผู้จองซื้อบริษัทเป็นนิติบุคคลให้อีกบริษัทหนึ่ง แล้วมันไปเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของอีกคนนึง ซึ่งถามว่าในการทำคดีสมัยก่อนของผม ผมก็เคยยอมรับนะว่านำข้อมูลของอัครามาเชื่อมต่อกัน เขาก็เป็นประชาชนอะถูกม๊ยะ เขาก็มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เราทำหน่วยงานสืบอะ ก็เลยเฮ้ย จริงวะ เราก็ใช้ข้อมูลของเขามาในการหาข้อมูลในการทำคดีเอาเข้าสู่สำนวน ดังนั้น พี่เลยมองว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในการแก้ไขการทุจริตได้มากที่สุด ดังนั้นต้องเริ่มจากตัวนี้ครับ คือภาครัฐจะคุณอยู่ไม่ได้แล้วนะ ถ้าคุณจะมาบังคับเก็บข้อมูล มาอมพะนำข้อมูล ตรวจสอบไม่ได้เลยอะ และข้อสำคัญคือมันจะช่วยให้ ป.ป.ช. นะ ถ้ามีเรื่องร้องเรียนขึ้นมาที่มันช้าเนี่ยะ มันช้าเพราะอะไร มันช้าเพราะ ป.ป.ช. มีหนังสือขอเอกสาร ขอพยานหลักฐานไป เสียเวลาห้าหกเจ็ดวัน กว่าจะตอบกลับมาหนึ่งสองสัปดาห์ สามสัปดาห์ ส่งมาไม่ครบ ขอใหม่ ขอซ้ำ ขอเพิ่ม ซึ่งตอนนั้นคุณเคยทำงานอยู่ น่าจะพอรู้ไหมม๊ยะครับ แต่คำถามคือถ้าข้อมูลเหล่านี้ เอกสารหลักฐานเหล่านี้มันอยู่บนเว็บไซต์ เราดึงมาได้เลย มันไม่ต้องเสียเวลาขอ มันไม่ต้องเสียเวลาเรียก พยานเอกสารไม่ต้องใช้เวลาเลย ดึงข้อมูลเลยมา เราอยากรู้ว่ามีการทุจริตเรื่องนี้ จัดซื้อ

ผ้าห่มภัยกันหนาวของเทศบาลนี้ถูกปะ เราเข้าไปดูในเว็บไซต์ของเทศบาลนี้ ดิงฎีกา ถ้าคุณเคยทำงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเบิกจ่ายงบประมาณอะ เขาจะมีฎีกา ดิงฎีกานี้เราจะรู้เลยข้อมูลตั้งแต่ต้นจนจบว่ามีอะไรบ้าง ดิงมาตรวจสอบ ป.ป.ช. ก็จะมีเอกสารหลักฐานมาง่ายเลย ดิงมา จบ ประชาชนเข้ามาตรวจสอบ เหลือแต่พยานบุคคลที่ ป.ป.ช. ต้องมาเรียกสอบ ทำงานง่ายขึ้นครับ ยืนยันเลยว่างานง่ายขึ้นมาก หรืออย่างเขาเรียกอะไรนะ อย่างตรวจสอบว่าไอ้เงินงบประมาณเนี่ยะ พอมันจ่ายให้ผู้รับจ้างตามคู่สัญญาของรัฐนะ แล้วเงินมันวิ่งไปที่บัญชีใครบ้าง ให้อำนาจ ป.ป.ช. อะ เข้าไปในฐานข้อมูลธนาคารมัย ป.ป.ช. จะได้ไปดิงเลยว่าเฮ้ย เงินมันไหลไปที่นี้ แล้วเงินจำนวนนี้ไหลไปที่ใครต่อ ทำแบบนี้มัยละ เพราะตอนนี้ ป.ป.ช. ทำยังไงครับ ขอเอกสารหลักฐาน สเตทเมนต์มา ดูก็แผ่นอะ เป็นร้อยเป็นพันแผ่น แล้วเรามีความชำนาญในการตรวจสอบเรื่องนี้กันแคไหน เราจบนิติศาสตร์มา เราไม่สามารถที่จะเอาข้อมูลตามเอกสารแล้วมานั่งจัด ทำเป็นอะไรนะ เอ็กซ์เซล ถ้าเราใช้ข้อมูลทางดิจิทัลทำอะ มันจะง่ายขึ้นมัยละ อย่างที่ ป.ป.ง. เขาทำ ซึ่งตอนนี้ ป.ป.ง. เขาก็มีพัฒนาการนะ มีถึงข้อมูลของเขาอยู่”

“ถ้ามองในเชิงเทคนิคก็ไม่มีนะ ถ้าเราเป็นประเทศที่อยากจะเปิดเผยเรื่องของส่วนรวม เรื่องของที่เป็นสาธารณะให้โปร่งใสที่สุดอะไรแบบนี้ ดิงนั่นผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายอาจจะต้องมานั่งคุยกันหน่อย มันเป็นปัญหาเรื่องคนกับ policy มากกว่า ไม่ใช่ปัญหาเรื่องเทคนิคหรอกครับ เอาปัจจุบันที่ใช้กันอยู่แล้วก็ยังเป็นปัญหาอยู่ แบบ e-bidding ปัจจุบันที่เราก็คพยายามมี เข้าระบบ e-bidding เนาะ ซึ่งก็พยายามเปิดเผย โปร่งใส แล้วก็มีการให้ยื่นซอง แล้วก็มีการตรวจสอบทั้งหมดแล้วก็ตาม บางครั้งเนี่ยะ เราเลิกกันด้วย.. มันยากอะครับ ที่จะเอาคุณภาพกับปริมาณมาเทียบกัน คุณภาพหมายถึงคุณภาพของสินค้าเนาะ กับปริมาณในเชิงของราคา หลายครั้งมันจบที่ถูกสุดอย่างเงี้ยะ ซึ่งถ้าสเปคเขียนมาไม่ดี ถูกสุดมันก็ไม่ใช้ที่ดีที่สุดได้ บางทีมันก็ไม่คุ้มค่า หรือ อ่า มันมีอีกหลายเรื่อง เช่น เรื่องคุณภาพของบริษัท การให้บริการของบริษัท ซึ่งอันนี้ก็เป็นข้อมูลที่ ที่ถ้าเอาจริง ๆ มันก็มีการแทรกก็อยู่ตลอดเวลา แล้วก็เป็นการใช้เทคโนโลยีในการแทรกก็อะเนาะ แล้วก็ดีขึ้น แต่ในปัจจุบันมันแทบไม่มีเรื่องข้อมูลพวกนี้เข้ามาเลยอะไรแบบเนี่ยะอะครับ ก็เลยยังเป็นปัญหาอยู่”

“มันก็จะคล้าย ๆ กับระบบ e-bidding เนาะ ที่ทุกคนตอนนี้จะใช้ แต่ e-bidding ก็ต้องยอมรับว่ามันมีความยุ่งยากอยู่มาก และความลำบากจะตกอยู่กับผู้ใช้พอสมควร แต่ถ้าเราพัฒนาไปอีกขั้นนึง ซึ่งลดทอนการใส่เอกสาร แต่เป็นการดึงเอาข้อมูลจากฐานข้อมูลที่มีอยู่แล้วมาใช้งานเนี่ยะ ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วมันแทบจะไม่ต้อง user ที่เข้าไปใช้ระบบมันไม่ต้องทำอะไรเลยอะ มันจะยิ่งง่าย และยิ่งโปร่งใส ... ระบบ e-bidding ที่เข้าใจเนี่ยะ ตอนนี้ก็คือไม่ได้เป็นระบบดิจิทัลแบบดิจิทัลล้วนอะครับ มัน จะบอกว่าไม่ดี เอกสารทั้งหมดมันคือการเตรียมเอกสารที่เป็น paper แล้วสแกน แล้วก็อัปโหลด ดิงนั่นเนี่ยะ การจะ

เชื่อกันว่าเอกสารแต่ละอันว่าจริงหรือเท็จเนี่ยะ สุดท้ายเป็นแมนवलหมดเลย เทำนั้นเอง อย่างสมมติมีการ bidding เขียนอะไรนะ ทำตึกหนึ่งตึกอย่างเงี้ยะ ต้องการคนที่มีประวัติในการก่อสร้างตึกพร้อมเอกสารรับรองว่า อะไรนะ ตึกเหล่านั้นที่เขาเคยสร้างอะ สร้างเสร็จแล้ว แล้วผู้รับจ้างอะออกเอกสารรับรองให้ ทุกอย่างมาเป็น paper หมดเลย แล้วประสบการณ์ของคนที่อยู่ในทีมแบบเนี่ยะ ถามว่าประสบการณ์ 5 ปี 10 ปีเนี่ยะ ถามว่าใครเป็นคนรับรอง ส่วนใหญ่คือรับรองตัวเองนะ การรับรองตัวเองแปลว่าคุณจะพูดอะไรก็ได้ไง”

ปัญหาในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตในประเทศไทยประการต่อมา คือ การออกแบบระบบในการตรวจสอบการทุจริตให้ยากต่อถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือถูกเจาะระบบข้อมูล (hacking) เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลบางรายเห็นว่าอาจมีบางกลุ่มบุคคลที่พยายามหาช่องว่างทางเทคโนโลยีในการสร้างพยานหลักฐานเท็จเพื่อปกป้องตนเองจากการถูกตรวจสอบการทุจริตจากการใช้เทคโนโลยี โดยยกตัวอย่างเปรียบเทียบกับการทำธุรกรรมผ่านทางแอปพลิเคชันของธนาคารโดยอาจจะมีผู้ซื้อสินค้าหรือบริการบางรายที่นำเอาหลักฐานการชำระเงิน (pay-in slip) ที่ได้เคยชำระค่าสินค้า หรือบริการที่ได้ชำระมาแล้วแต่นำมาใช้ซ้ำใหม่ อันเป็นตัวอย่างของเทคนิคพื้นฐานในการหาช่องว่างทางเทคโนโลยีในการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตโดยเฉพาะการทุจริตที่เกิดขึ้นในภาครัฐก็ควรที่จะคำนึงถึงปัญหาดังกล่าวควบคู่ไปด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“เหมือนที่ตอบเมื่อกี้แหละว่ายังจินตนาการไม่ออก เพราะว่าเราไม่ได้คิดแบบคนที่จะหาทางอย่าง QR code เนี่ยะ ที่เราสแกนๆ กันทุกวันนี้เนี่ยะ มันเคยมีที่ประเทศจีนนะ ที่คนร้ายก็ไปสวม QR code เพราะ QR code มันไม่ได้แสดงอะไร ถูกปะ แต่ว่าปัญหานี้คงไม่เกิดในเมืองไทย เพราะว่าเมืองไทยเวลาทำธุรกรรม เขาก็จะมีการส่ง SMS เข้ามาว่าเราจะมีการทำธุรกรรมอะไรแบบนี้ใช่ไหม แต่ที่นี้ผมก็ไม่แน่ใจอีกว่ามันจะมีคนทำแบบนี้มั้ย แม้กระทั่งเวลาคุณไปกินอาหารร้านเดิม เมนูเดิม แล้วคุณก็ทำเป็นเหมือนสแกนแล้วคุณก็เอารูปที่คุณ ที่เป็นของเก่า เอาให้ร้านค้าเขาดู ก็เลยถามว่า ถ้าให้นี่กดตอนนี้ก็ยังไม่ออก แต่ว่าถ้าจะถามว่ามีมั้ย ก็น่าจะมียู่แหละ บางที่ร้านค้าก็รีบ ๆ อย่างบางที่ผมก็ชอบแซวเขา พี่ซื้อของเขาร้อยนึง แล้วเขาก็แค่ฟังว่ามีเงินสดว่ามีเงินเขามาแล้ว ผมบอกว่า เฮ้ย ดูดี ๆ โอนไปแค่สิบบาทเองนะ ด้วยความที่บางที ด้วยความไวใจ ด้วยความเร่งรีบ หรืออะไรก็แล้วแต่ เลยทำให้เขาไม่ได้ดูตาม เพราะว่ามีลูกค้าคนอื่นรออยู่ อันนี้ยกตัวอย่างแบบสเกลเล็ก ๆ เนาะ

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบางรายยังได้ให้ข้อสังเกตหากว่าจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตนั้น ควรที่จะต้องมีการพิจารณาในเบื้องต้นเสียก่อนว่าการทุจริตที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการทุจริตที่เกิดขึ้นในกระบวนการใด โดยหากว่าการทุจริตดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในเรื่องของขั้นตอนหรือกระบวนการ ก็อาจจะสามารถนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริตได้ แต่หากว่าปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของพฤติกรรมของมนุษย์ก็อาจจะต้องมีการออกแบบ หรือเลือกนำเทคโนโลยีบางอย่างมาใช้เพื่อให้ตรงกับลักษณะของการทุจริตที่เกิดขึ้น เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิดในบริเวณที่ใช้ในการเก็บหรือจ่ายเงิน เพื่อช่วยลดโอกาสในการทุจริตของเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน เป็นต้น ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“ต้องดูว่าในระบบจริง ๆ แล้วอะ การทุจริตมันอยู่ในเรื่องของอะไร เช่น ถ้ามันอยู่ในเรื่องของขั้นตอน หรือกระบวนการอย่างเงี้ย เราอาจจะใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการป้องกันได้นะครับ แต่ถ้าเกิดมันเป็นเรื่องของพฤติกรรมเนี่ยะ อาจจะต้องเปลี่ยนในเรื่องของที่ อ่า เทคโนโลยีอาจจะช่วยอะไรไม่ได้นะครับ เพราะฉะนั้นมันต้องดูขั้นตอนในการดำเนินการนะครับ เพราะว่าบางทีการทุจริตเนี่ยะมันมาจากพฤติกรรมของบุคคลที่ดำเนินการแล้วก็อาศัยโอกาสที่ขั้นตอนมันเปิด หรือว่ามันไม่สามารถตรวจสอบได้เป็นเครื่องมือ เพราะฉะนั้นถ้าในระบบใช้เทคโนโลยีในเรื่องของขั้นตอนที่มันโปร่งใสตรวจสอบในลักษณะของการป้องกันไปในตัวเนี่ยะ พฤติกรรมบางอย่างมันทำไม่ได้ เช่น การเอากล้องวงจรปิดมาจับอย่างเงี้ย เขาก็ไม่กล้าละ เขาก็มองว่ามีกล้องจับอยู่มันก็จะเป็นเทคโนโลยีที่เอามาใช้ได้ปรากฏการณ์นี้หรือแค่กล้องวงจรปิดตรงที่จ่ายเงินอย่างเงี้ย การรับเงินหรือตรงที่จ่ายในเรื่องของค่าบริการอย่างเงี้ย เราติดกล้องตรงส่วนนั้นเจ้าหน้าที่อาจจะไม่กล้าดำเนินการก็ได้ ที่จะรับนะฮะ หรือว่าตัวกรณี อย่างถามว่าเทคโนโลยีมันก็มีประโยชน์ในเชิงที่ช่วยป้องกันในการที่จะเป็นเครื่องมือ หรือจะเป็นพยานหลักฐานตัวหนึ่งเหมือนกันที่เกิดขึ้นในระบบนะครับ เช่น กรณีการรับสินบนต่าง ๆ เนี่ยะ มันก็มีการอัดคลิปวิดีโอ อัดเทปนะฮะ คลิปกล้องวงจรปิดต่าง ๆ เนี่ยะ มันก็ทำให้เราทำคดีได้ง่ายขึ้นและใช้เป็นพยานหลักฐานได้ด้วย”

“ต้องดูว่า อ่า หนึ่งคือเครื่องมือที่เราเอามาใช้อะ มันใช้ในรูปแบบไหน เช่น ในกรณีที่เราจะใช้ในการที่จะไปดำเนินคดีในคดีทุจริตเนี่ยะ มันเป็นเรื่องยากที่จะใช้เทคโนโลยีไปจับตั้งแต่ต้น แต่กรณีที่เป็นการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบกระบวนการของเขา ของหน่วยที่จะดำเนินการในเรื่องนั้นเอาเรื่องเทคโนโลยีมาใช้มันอาจจะจะเป็นประโยชน์มากกว่านะฮะ ป้องกันอะ ในเชิงป้องกันในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาในเชิงป้องกันน่าจะสะดวกกว่าในการใช้ในการปราบปราม”

ปัญหาประการสุดท้ายในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศไทย คือ รัฐควรจะต้องมีแนวทางในการสร้างและพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี รวมถึงการมีแนวทางในการรักษาบุคลากรในด้านนี้ให้อยู่ในระบบให้นานที่สุด ซึ่งแม้ว่าจะประสบผลในการสร้างและรักษาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีอาจจะมีจำนวนที่ค่อนข้างสูง แต่หากสามารถพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวได้สำเร็จก็จะสามารถประหยัดรายจ่ายในด้านอื่น ๆ เช่น จำนวนบุคลากรที่จะนำมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริต การลดการใช้เอกสาร การลดกระบวนการและระยะเวลาในการตรวจสอบ เป็นต้น โดยหน่วยงานจะทำหน้าที่เพียงแต่การติดตามตรวจสอบ (monitor) แต่เพียงเท่านั้น และที่สำคัญคือการลดมูลค่าความเสียหายของภาครัฐจากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอันเป็นผลประโยชน์สำคัญที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศ และประชาชนในท้ายที่สุด ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“ถ้าในเชิงเทคโนโลยี คือถ้าปัญหาเทคโนโลยีก็คือคนที่พัฒนาได้ในประเทศไทยเรื่องเทคโนโลยีแบบเนี่ยะมีอยู่ แต่มีจำนวนจำกัดแล้วก็ราคาจะค่อนข้างสูงหน่อย เพียงแต่ว่าพอทำเสร็จแล้วเนี่ยะ ผู้ใช้อะครับ คือเราตัดมนุษย์ออกจากระบบเนาะ มันก็จะโปร่งใสพอสมควร มันจะเห็นทุกอย่างอะครับ มันก็จะง่ายสำหรับผู้ใ้ เสร็จแล้วประชาชนเองก็จะเห็นว่าเงินที่เขาใส่เข้าไป หรือว่า budget ของแต่ละหน่วยงานเนี่ยะมันวิ่งยังไง วิ่งไปที่ใคร ก็ให้เห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตรวจสอบได้ง่ายยิ่งขึ้นครับ เออ มันจะง่ายขึ้นเพราะความ ... (ได้อินไม่ชัด)... และ interface ที่ใช้มันก็จะไม่มีเอกสารอะไรยุ่งยาก เพราะทุกอย่างเป็นดิจิทัลที่สามารถเชื่อมโยงได้แบบอัตโนมัติจากทุกที่อะครับ มันจะลด process ลด cost ลดเวลา ลดความกำกวม ลดทุกอย่างหายหมดเลย เสร็จแล้วเงินที่วิ่งออกไปก็เห็นว่าวิ่งไปที่บริษัทไหน วิ่งไปเท่าไร แบบนี้อะครับ แล้วเสร็จแล้วบริษัทนั้นเอาไปใช้ทำอะไรจริง ๆ อย่างเนี่ยะ ก็สามารถแทรกได้หมด คนแทบจะไม่ต้อง involve มาก ก็คือไปทำอย่างอื่น ใช้คนลดลง สำหรับการใช้งานก็เป็น user ธรรมดาเหมือนใช้พวก window ใช้แบบฟอร์มทำอะไรแบบเนี่ยะ ก็กรอกแล้วก็จบ ที่เหลือก็ทำงานด้วยตัวเองสำหรับบริษัท แล้วก็ทางราชการเองก็ไม่ต้องทำอะไรนอกจากคอย monitor แล้วก็ไปคิดถึง policy แทนว่าจะทำอะไรต่ออะไรแบบเนี่ยะ แต่เรื่องให้การแทรกก็ระหว่างทางว่าเงินในโครงการจ่ายแล้วเขาทำหรือยัง หรือว่าอะไรแบบนี้ พวกเนี่ยะก็จะกลายเป็น automate หมดเลย แล้วทุกคนที่เป็นฝ่ายตรวจสอบเนาะ ก็สามารถเข้ามาตรวจสอบได้ทันทีไม่จำเป็นต้องไปขอศาล ไม่จำเป็นต้องไปดูว่ามันเป็นต้นฉบับจริงมั้ย ทั้ง copy นี้ถูกเปลี่ยนแปลงหรือเปล่า มันไม่ต้องแล้วอะ ทุกอย่างมันคือ original อันเดียวอะ แล้วทุกคนก็ดูบนนั้นนะ

2) การปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับการพัฒนาทางเทคโนโลยี

แนวทางในการเตรียมความพร้อมหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยประการต่อมา ได้แก่ การปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เนื่องจากโดยข้อจำกัดต่าง ๆ จึงส่งผลให้กฎหมายมักจะตามไม่ทันความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเท่าที่ควร ซึ่งไม่เพียงแต่กฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแต่เพียงเท่านั้น หากแต่ยังหมายรวมถึงกฎหมายอื่นที่อาจมีความเกี่ยวข้องด้วย อาทิเช่น กฎหมายลักษณะพยานที่ควรเปิดโอกาสให้มีการยอมรับฟังพยานหลักฐานทางดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น หรือกฎหมายที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานภาครัฐในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงสภาพการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังควรมีการทบทวนรวมถึงแก้ไขกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขององค์กรหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริตต่าง ๆ รวมถึงองค์กรอัยการ และศาลยุติธรรมเพื่อให้มีความสอดคล้องกัน รวมถึงตลอดถึงควรมีการสร้างร่วมมือในระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่ มีข้อมูลหรือองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในประเทศไทยให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“คือ กฎหมายมันก็จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายพยานหลักฐานเนี่ยะ ที่จะรับรองได้แค่ไหน เพียงใคว่ามันเป็น เอ่อ ศาลท่านฟังได้ ไม่ได้อะไร มันต้องเป็นที่รับรู้กันทั่วไปหมด เพราะฉะนั้นระบบของพยานหลักฐานเราก็ต้องปรับเปลี่ยนละ ผมก็ไปบรรยายให้ปริญญาโทเนี่ยะ เขาฟังว่าพยานหลักฐานทางดิจิทัลเนี่ยะมันเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะว่าเราค้นหาได้ก็จริงอยู่ แต่ถ้าศาลท่านไม่รับรองเนี่ยะ มันก็เป็นประเด็น ท่านก็บอกว่าเนี่ยะมันยังไม่น่าเชื่อถือ เรื่องของพยาน เรื่องของระบบการพิจารณาคดีของศาลเนี่ยะต้องเป็นอันดับแรกเลยในการวางระบบ”

“กฎหมายของ บปช. เองก็ต้องมีการแก้ไขด้วย ให้มันสอดคล้องกับของศาล ที่ผมบอกเนี่ยะ หมายถึงว่ามันต้องไปด้วยกันระหว่างองค์กรตรวจสอบ อัยการ กับศาล มันต้องเป็นส่วนเดียวกันหมด ที่ผมเคยเอามาใช้เกี่ยวกับเรื่องเทคโนโลยีก็คือ การตรวจสอบที่ดิน การตรวจสอบทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก็คือรีโมทเซ็นซิง ระบบจอภาพ เอ่อ ระบบตรวจสอบจากดาวเทียม ภาพถ่ายดาวเทียมทางอากาศเนี่ยะ มันมีความสำคัญมากในระบบตัวอย่างทางเทคโนโลยีทางด้านทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มันโงะมากที่สุด เราจะเห็นได้ว่าจิสต้าเนี่ยะ โห ไปไกลเลย มองภาพถ่ายดาวเทียมทางอากาศรู้ว่าสิบปีก่อน ยี่สิบปีก่อนเนี่ยะ สถานที่นั้นเป็นป่าหรือเปล่า เคยปลูกต้นไม้มี้อ อะไรมี้อ มาปลูกต้นไม้เมื่อไหร่ มันสามารถมาตรวจสอบระยะเวลาได้อะไรก็ได้ แล้วไม่ต้องมาเขียนไอ้ ออกไปเดินสำรวจอะไรต่ออะไรเลย เพราะมองจากดาวเทียมก็รู้แล้ว ตอนที่ทำคดีต่าง ๆ เนี่ยะ ผมได้รับผิดชอบในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผมมองเห็นเลยว่าเทคโนโลยีภาพถ่ายดาวเทียมทางอากาศเนี่ยะเป็น

สิ่งที่มีความสำคัญที่สุด ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญมาอ่านภาพถ่ายดาวเทียม แล้วก็มาแปลงเป็นองค์ความรู้ แล้วก็ไปเป็นพยานหลักฐานที่จะนำสืบ แล้วศาลเชื่อเลยเพราะว่ามันเห็นภาพที่ปฏิเสธไม่ได้ แต่ก็น่าเสียดายที่ความจริง ๆ แล้วที่มะงุมมะงาหราทำ หรือเดินสำรวจที่ดินตามแบบดั้งเดิมนี่มันไม่ถูกเรื่องแล้ว พอเราเอาภาพถ่ายดาวเทียมไปจับเนี่ยะ รู้เลยว่าอันนี้มันปลอม นส. 3 ก. สค. 1 ว่าเนี่ยะ มันไปนั้นมา พอไปเขียนเนี่ยะ เขาเรียกว่า สค. 1 บวม มันก็บวมออกมาเยอะเยอะเลย มันเกินพื้นที่ที่ตัวเองได้รับเป็นไหน ๆ เลย หรือว่าเป็นการย้ายที่ด้วยซ้ำไป อันนี้เป็นการตรวจสอบโดยการใส่เทคโนโลยีสารสนเทศจริง ๆ เลย ก่อนออกโฉนดมันต้องจับจองที่ดินก่อน แล้วมันต้องได้รับอนุญาตให้ทำกิน มันทำกินหรือเปล่า ก็เปล่า เพราะว่า มันบวม หรือว่ามันย้ายเอาเป็นความเท็จทั้งนั้นเลย มันเป็นข้อมูลที่เป็นเพชฌฆาตอะไ้วพวกเนี่ยะ แต่ก็ยังทำกันอยู่ ยังซำกัอยู่ ยังออกโฉนดให้อยู่ จนกระทั่งต้องมาล้างที่หลัง แล้วก็ล้างไม่ได้ เพราะว่าอะไร เพราะว่าตัวเองคนล้างเนี่ยะ มีส่วนร่วมด้วยในการกระทำความผิดด้วย แล้วมันจะยอมแก้หรือ เรียกว่ามีปัญหาทุกจุดอะ”

“อันนี้ก็ไม่ออก เพราะว่า คุณเคยได้ยินคำนี้มั๊ย เทคโนโลยีกระต่าย กฎหมายเต่า เคยได้ยินหรือเปล่า เพราะว่าเทคโนโลยีมันจะเคลื่อนที่ไปด้วยความเร็ว แต่นักกฎหมายอะ เคลื่อนที่ไปด้วยความรอบคอบ ใช้คำนี้ก็แล้วกัน คือบางอย่างแทนที่แบบ เราไปเอาจุดเล็ก ๆ อะ มาตีจุดใหญ่ ๆ อะ สมมติว่า 100 เปอร์เซ็นต์ มีคนทำดีซัก 95 เปอร์เซ็นต์ แล้วเราไปเอาไอ้ 5 เปอร์เซ็นต์เนี่ยะ มานั่งพูดกันอยู่ว่า เนี่ยะ เห็นมั๊ย มันยังมีข้อเสีย ถามว่าในโลกแห่งความเป็นจริงมันจะมีไอ้ 100 เปอร์เซ็นต์ที่ตรงไหนล่ะ ถ้าคุณจะทำคุณก็ทำ อย่างผมยกตัวอย่างเช่น การยื่นภาษีของสรรพากรอะ ที่ออนไลน์เมื่อก่อนอะ ถามว่า ถ้าเทียบ กับที่เขาเริ่มทำกับตอนเนี่ยะ การยอมรับเขาค่อย ๆ เพิ่มขึ้นมา เพราะว่าเขาก็แก้ไขของเขาไปเรื่อย ๆ อย่างผมเนี่ยะ เคยยื่นตั้งแต่สมัยแรก ๆ เมื่อก่อนจะดูยากกว่านี้ แต่เขาก็ฟังเสียงสะท้อนว่าคุณต้องทำยังไง แล้วเขาก็แก้ไข ถามว่าถ้าเขาไม่กล้าเดินตั้งแต่วันนั้นมันจะมาถึงวันนี้มั๊ยละ เหมือนอย่างที่คุณถามผมว่า เออ ถ้าเราเอาเทคโนโลยีมาใช้ โอเคแหละ มันก็จะมีบางอย่างที่เรายังไม่เห็นว่ามันจะมีปัญหารวันนี้ มันก็คงมี แต่พอถึงเวลาที่มันมีปัญหาเนี่ยะ คุณจะแก้มันยังไง คุณจะให้มันเดินต่อมั๊ย หรือว่าคุณจะ หุย อันนี้มันแย่ มันแก้ไม่ได้ละ กลับไปใช้แบบเดิม อย่างนั้นหรือ ผมมองอย่างนั้นมากกว่า คือบางทีแรก ๆ มันก็อาจไม่ 100 เปอร์เซ็นต์หรอก คุณก็ทำไปก่อนสิ แล้วคุณก็ค่อย ๆ ปรับปรุงแก้ไขไปเรื่อย ๆ”

“คุณคิดว่าโควิดเนี่ยะ มันเป็นตัวเร่งทำให้ ไอ้ cashless มันเข้ามาใช้ในระบบเยอะหรือเปล่านั้น ร้านค้าทั้งหมดที่รัฐบาลเขาอะไรนะ ออกนโยบายคนละครึ่งอะไรอย่างเนี่ยะ ถามว่าเมื่อก่อนแม่ค้ารถเข็นอะไรเนี่ยะ เขาก็ไม่ยอมทำใช้มั๊ย แต่พอสุดท้ายแล้วเขารู้สึกว่า เอ้ย มันง่าย มันได้ประโยชน์ มันอะไรแบบเนี่ยะ ซึ่งก็แล้วแต่ว่าเขาจะมองในมุมไหน เหมือนกับว่าสถานการณ์มันบังคับว่าพอเกิดโควิด คนก็ไม่

อยากจะไปสัมผัสเงิน ไม่อยากไปติดต่อกัน ตรงนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างก็เปลี่ยนไป เพราะฉะนั้นเราอาจจะไม่ต้องรอสถานการณ์อย่างนั้นก็ได้ อย่างที่คุณถามผม ผมก็ว่า เอ้ย ในเมื่อโลกมันเดินมาถึงขนาดนี้แล้ว ด้วยความเร็วของอินเทอร์เน็ต ด้วยความเร็วของเทคโนโลยี โอเคแหละว่ามันต้องมีปัญหาอยู่แล้วละ ไอ้พวกผู้ร้ายที่มันเปลี่ยนไปอยู่บนนั้นแทน ผมก็เลยมองว่ามันก็เป็นไปตามยุคสมัยที่กระแสของเทคโนโลยีมันพาไปอะ มันก็ต้องไปว่ากันข้างหน้าต่อไปแหละ

“ความพร้อมเนี่ยะ อย่างแรกเลยคือ ต้องเรียนนะ ต้องแก้กฎหมายให้มันมีอำนาจที่จะเข้าถึง ที่จะเข้าถึงข้อมูล คำถามคืออำนาจในการเข้าถึงข้อมูลเนี่ยะ แก้ไขข้อที่หนึ่งก่อน แก้ไขข้อที่สองปัญหาหลักที่เห็นอยู่ก็คือว่า เรา สภาพบังคับอะ ในการเรียกข้อมูลมา หรือเข้าถึงข้อมูลมา ถ้าเขาไม่ส่งมา เขาไม่แจ้งข้อมูลเรามา คำถามคือเราต้องวิ่งไปดำเนินคดีกับเขา ว่าเขาขัดหมาย ซึ่งกว่าจะพิสูจน์ว่าเขาเจตนาขัดหมายอะไรจริง ต้องใช้เวลา เขามีแทกติกเยอะแยะไปหมดเลยในหน่วยงานรัฐ เช่น ส่งเอกสารมาแล้วไม่ครบมันจะฟังว่าขัดหมาย หรือไม่ขัดหมายก็ยาก มันต้องแก้ไขกฎหมายไปถึงขนาดว่าถ้าไม่ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนด ให้มีอำนาจเหมือนศาลอะ สั่งชั่งได้มัย หรือให้ถือว่าเป็นความผิดในทางวินัยไปเลยได้มัย คือให้มีสภาพบังคับโดยเด็ดขาดและโดยเร็วมันจะทำให้หน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานที่ครอบครองข้อมูลเนี่ยะ ส่งข้อมูลมาภายในเวลาที่รวดเร็ว ถ้ายังไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลในเว็บไซตได้นะ แต่คือผมว่าถ้าจะสั่งชั่งเลยเนี่ยะ ผมก็ว่ามันอาจจะรุนแรงไปนะเพราะเราไม่ใช่ศาล แต่ให้ถือว่าเป็นความผิดทางวินัยไปเลยได้มัย ว่าถ้าคุณส่งไม่ครบถ้วน หรือไม่ปฏิบัติตามกำหนดเวลา ให้ถือว่าเป็นความผิดวินัย มีผลผูกพันอาจจะมีความผิดวินัยไม่ร้ายแรงก็ได้ คือไม่จำเป็นต้องถึงขนาดร้ายแรง อาจจะตักเตือนไป ทำผิดมาสองครั้งผิดวินัยไม่ร้ายแรงแต่ก็ตัดเงินเดือนไป อะไรแบบนี้ เพื่อให้เป็นสเต็ปไป เพราะมีฉะนั้นแล้วเราจะเจอลูกเล่นของหน่วยงานรัฐว่าส่งข้อมูลไม่ครบ ส่งข้อมูลไม่เป็นไปตามกำหนด เลื่อนแล้วเลื่อนอีก ใช้เทคนิคในการประวิงเวลาข้อมูล คือมันต้องมีสภาพบังคับอะ เป็นผมผมก็ไม่เป็นไร ขอเลื่อนไปก่อน อ่างนู่นอ่างนี้แล้วคำถามคือ ป.ป.ช. ก็ทำงานข้ามมัย ก็ต้องซัด เพราะอะไร เพราะหน่วยงานที่ต้องส่งข้อมูลมันไม่ส่ง มันส่งมาแล้วไม่ครบ แต่คำถามคือใครถูกตำ ป.ป.ช. ถูกตำ ว่าทำไมทำงานช้าจัง เพราะเราได้ข้อมูลช้า แล้วพอเราได้ข้อมูลเสร็จ เราก็ต้องเอาข้อมูลนั้นไปเป็นประเด็นในการสอบปากคำบุคคลอีก คือขอให้เข้าใจว่าไอ้การทำงานข้ามมันไม่ได้ช้าเพราะองค์กรผู้ทำหน้าที่ในการปราบทุจริตช้า แต่มันมาจากส่วนร่วมหรือความร่วมมือของภาครัฐเอง ซึ่งเป็นผู้ครอบครองพยานหลักฐาน แต่อย่างไรก็ตามอย่างที่บอก ถ้าเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ได้จริง ข้อมูลทุกอย่างขึ้นในเว็บไซต สามารถเข้าไปแล้วดึงข้อมูลมาหมดได้ ปัญหาเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นเลย พอข้อมูลมาเรารู้พยานหลักฐานหมดเลย แต่คำถามคือรัฐจะแก้ไขกฎหมายตัวนี้มัยละ ไม่ต้องบอกว่า ไม่ต้องใช้ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร ไม่ต้องมีการร้องขอ ทุกข้อมูลขึ้นหมดเลยยกเว้นข้อมูลที่อยู่ในชั้นความลับ แต่ว่ามันต้องเตรียมความพร้อมคือ อันนี้คำถามอย่างที่คุณถามอะ งบประมาณ การเตรียมความ

พร้อมด้านคน แล้วก็ต้องทำความเข้าใจกับประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยว่า เฮ้ย มันเป็นส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากเลยนะ แต่มัน แต่ในช่วงแรกจะถูกต่อต้านแน่นอน อะ อย่างที่บอก ถ้าทำ ต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป”

3) การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การเตรียมความพร้อมในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประการต่อมา คือ การมีนโยบายในการสร้างการมีส่วนร่วมให้แก่ภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เนื่องจากภาคประชาชนถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการติดตาม ตรวจสอบ รวมถึงสอดส่องปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมเพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด และง่ายต่อการพบเห็นปัญหาดังกล่าว ซึ่งไม่ควรจำกัดอยู่แต่เพียงการมีส่วนร่วมในการแจ้งเรื่องร้องเรียนปัญหาการทุจริตเท่านั้น แต่ควรเพิ่มโอกาสให้แก่ประชาชนในการติดตามและตรวจสอบถึงการดำเนินงาน การบริหารจัดการงบประมาณ รวมถึงรายละเอียดขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสมากที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการเตรียมความพร้อมและให้ความรู้ในเรื่องของการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการร้องเรียนปัญหาการทุจริตต่าง ๆ รวมถึงควรมีแนวทางในการรักษาความลับและความปลอดภัยของข้อมูลโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลอ่อนไหว (sensitive data) บางอย่างที่สามารถตามรอยย้อนกลับมาที่ผู้ร้องเรียนได้ เพื่อให้ประชาชนผู้ร้องเรียนเกิดความมั่นใจและรู้สึกปลอดภัยในการแจ้งเรื่องร้องเรียน ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“ก็อาจจะต้องให้ประชาชนเขามีข้อมูลในเชิงที่ว่าเขามีส่วนร่วมมากขึ้นในการที่จะมาปราบปรามการทุจริตได้ในแง่ที่เขาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในแง่ไหนได้รวดเร็วมากกว่ากรณีแค่ที่เขาร้องเรียน ก็อาจจะเอาเครื่องมือทางเทคโนโลยีมาใช้ในลักษณะแบบไหนนะครับ ที่ให้เขาร่วมตรวจสอบไปในตัวได้ด้วย โดยผ่านเครื่องมือต่าง ๆ ทางเทคโนโลยีนะครับ เช่นมีหน่วยที่เขาเสนอบางหน่วยที่ อ่า ให้ประชาชนสามารถรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดงบประมาณ การก่อสร้างรูปแบบ แบบแปลนอะไรที่ไม่ชอบตั้งแต่ต้นเนี่ยะ มันก็อาจจะทำให้ ให้ทาง อ่า ประชาชนได้รับทราบข้อมูล และสามารถส่งข้อมูลร้องเรียนมาได้รวดเร็วมากกว่าการที่ต้องมาเขียนเอกสารส่งกันอะครับ

4) การเตรียมความพร้อมทางด้านเอกสารหรือข้อมูลเพื่อให้ได้รับการจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัล

การเตรียมความพร้อมประการสุดท้ายหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ได้แก่ การเตรียมความพร้อมทางด้านเอกสาร หลักฐาน หรือข้อมูลต่าง ๆ ทั้ง

ที่เป็นเอกสารทั่วไปรวมถึงเอกสารสัญญา ข้อตกลง ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเงินหรือการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อให้ได้รับการจัดเก็บในรูปแบบของข้อมูลทางดิจิทัลทั้งหมด ซึ่งอาจจะต้องใช้กำลังคน และใช้ระยะเวลาในการดำเนินการค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการพิสูจน์ความถูกต้องแท้จริงของเอกสาร รวมถึงเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในเอกสารเหล่านั้นทั้งหมดซึ่งในความเป็นจริงแล้วจะค่อนข้างที่จะทำได้ยาก รวมถึงอาจจะส่งผลกระทบต่อในด้านลบกับเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานบางหน่วยงาน ที่อาจจะมีผลประโยชน์ทับซ้อน หรืออาจเสียประโยชน์หากมีการตรวจสอบเอกสาร หลักฐาน หรือข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ขึ้นมาอีกครั้ง ทั้งนี้ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“กฎหมายตอนนี้มัน คือกฎหมายเดิมผมว่าก็ใช้ได้แหละว่า มันก็ พรบ.คอมพิวเตอร์ PDPA อะไรก็ว่าไป แล้วก็กฎหมายการ e-bidding หรือว่าการพัสดุของรัฐอะไรแบบเนี่ยะ มันก็ใช้งานของมันได้เพียงแต่ว่า ณ เวลาที่ ที่จะ implement จริงเนี่ยะ ใช้ออกสารที่ต้องใช้ทั้งหมดมันจะเปลี่ยนจากรับจากผู้ให้บริการกลายเป็น (เสียงไม่ชัด) ยังไงที่เป็นดิจิทัลทั้งหมดอยู่แล้ว แปลว่าไม่ต้องห่วงเอกสารละละ แต่ว่าดึงทั้งหมดจากระบบที่มีอยู่ แต่ว่าข้อมูลที่ก่อนใส่เข้าไปก็ต้อง approve ก่อนว่ามันเป็นของจริง ซึ่งตอนเริ่มเนี่ยะมันจะเหนื่อยมาก เหนื่อยมาก ๆ เพราะว่าตอนนี้จะบอกว่าทั้งหมดที่อยู่ในระบบน่าจะขยะทั้งหมดซึ่งไม่ใช่ของจริงเลยทั้งนั้นอะครับ แล้วการที่จะรู้ทั้งหมดทั้งประเทศอะ มันก็จะเป็นเรื่องแบบมหากาพย์มากอะ มันถึงขั้นที่ว่าต้องทิ้งของเก่าแล้วขึ้นใหม่จะง่ายกว่า แล้วก็มันมีเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนที่ ที่เป็นปัญหาใหญ่กว่าว่าถ้าสมมติเอาของเก่าขึ้นมาชุดอะ ผมว่าข้าราชการกินค่อนประเทศต้องถูกไล่ออกอะ มันเลยทำไม่ได้ไง เพราะปัจจุบันมันจะเทา ๆ เกือบทั้งหมดอะครับในการ bidding อะ”

5) การกำหนดหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลระบบเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการตรวจสอบและติดตามปัญหาการทุจริต

การเตรียมความพร้อมให้แก่สังคมไทยในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริตประการต่อมา คือ การกำหนดหน่วยงาน หรือองค์กรเพื่อทำหน้าที่ในการเป็นผู้ดูแลระบบเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการติดตาม ตรวจสอบ และป้องกันปัญหาการทุจริต โดยในเรื่องดังกล่าวผู้วิจัยสามารถแบ่งข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากการศึกษาในครั้งนี้ออกได้เป็น 3 กลุ่มที่สำคัญ ดังนี้

ก) กำหนดให้เป็นที่ของหน่วยงานภาครัฐในการทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลระบบเทคโนโลยี

ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มแรกมีความเห็นว่า ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นผู้ดูแลระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่มีการนำมาใช้ในการป้องกันปัญหาการทุจริต โดยผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มนี้ได้ให้เหตุผลว่า เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐถือได้ว่าเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทและหน้าที่หลักในการตรวจสอบ และไต่สวนเรื่องราวที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันโดยตรง อีกทั้งเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและดำเนินคดีทุจริตส่วนใหญ่มักจะเป็นเอกสารที่อยู่ในชั้นความลับ ดังนั้นจึงควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องของการดูแลระบบเทคโนโลยี โดยอาจจะเป็นการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ หรืออาจจะกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานมีหน้าที่ในการดูแลและรับผิดชอบร่วมกันก็ได้ แต่ควรมีกฎหมายในการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าหากจะกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่ดังกล่าวอาจจะมีผลซ้ำซ้อน ไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลง รวมถึงการมีระเบียบขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีความยุ่งยากมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานในภาคเอกชน ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“มันก็ต้องหน่วยงานทุกหน่วยแหละ ตัวเองทำอยู่มันต้องถูกบังคับโดยลักษณะของเทคโนโลยีเนี่ยะ ไม่ใช่ไปอยู่ภายใต้กำมือของกระทรวงเทคโนโลยี มันไม่ใช่ กระทรวงเทคโนโลยีจะไปรู้เรื่องหรือการพิจารณาคดีของศาล จะรู้เรื่องมียกก็ไม่รู้ ของเรามักจะไปคิดแต่ว่าต้องมีองค์กรกำกับดูแล เพราะฉะนั้นมันถึงเกิดองค์กรสารพัดองค์กรขึ้นมา แต่เหลวแหลกคือทำงานไม่ได้ เพราะว่าองค์กรพวกนี้จะไปรู้ดีเท่าองค์กรที่เขาดำเนินการอยู่หรือ แต่สิ่งที่มีความสำคัญที่สุดก็คือว่าต้องมีการทำงานที่ประสานกัน แบบจับมือกัน ต้องผนึกกำลังกัน ต้องทำงานด้วยกันแบบบูรณาการที่เรียกว่า integrate อะ แต่ลักษณะของการทำงานแบบนี้ไม่อยู่ในหัวคนไทยเลยถ้าจะว่าแบบนั้นก็ได้อะ แล้วคุณต้องยอมรับว่าคุณเผลอแล้วตอนนี้ เหตุที่คุณจะฉลาดขึ้นคือคุณต้องเปลี่ยนแนวความคิดที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศให้หมด ผมถามว่ากระทรวงมหาดไทยที่ดูแลในเรื่องของทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน ทำหมดหรือยังเป็นเทคโนโลยี หรือว่าเอาแค่จากเอกสารไปถ่าย ไปลงในคอมพิวเตอร์เท่านั้น คิดว่าทำแค่นั้นมันจะพอแล้วหรือ ผมบอกแล้วไงมันไม่ใช่ มันไม่ใช่การเปลี่ยนเอกสารเป็นคอมพิวเตอร์ ลงระบบคอมพิวเตอร์ มันไม่ใช่ มันเป็นเรื่องระบบการใช้งานต่างหาก トラบไตที่คุณไม่รู้เรื่องเลยว่า เออ นี่นะ ไอ้บัตรประจำตัวประชาชน ไอ้ดีการ์ด จะเอาไปใช้ประโยชน์ทางด้านเทคโนโลยีอะไรได้บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทะลุทะลวงถึงความรู้ หรือ access to information เนี่ยะ มันมีความสำคัญมากทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

“เอกชน รัฐน่าจะไม่ค่อยไว้วางใจนะ น่าจะต้องให้เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มี แล้วก็ต้องไปเขียน เอ่อ ต้องไปดูกฎหมาย ดูภารกิจเขาให้ชัดเจน เพราะเดี๋ยวพอเวลาอะไรนะ พอเกิดอะไรขึ้นมาก็ไปหาคนรับผิดชอบอะ เดียวก็จะเกี่ยวกันไปเกี่ยวกันมาอีก ก็คิดว่าน่าจะยังเป็นภาครัฐ แต่ที่เนี่ยะ ความทันสมัยหรือ

ความก้าวหน้าของหน่วยงานภาครัฐอะ มันจะอยู่ตรงนี้ หมายถึงว่าคนรุ่นใหม่อะ คนรุ่นใหม่ทันสมัย หมายถึงว่าระดับที่ไม่ใช่คนตัดสินใจอะ ทันสมัย แต่คนที่นั่งหัวโต๊ะอะ อาจจะไม่ทันสมัยเท่ากับเด็กยุคใหม่ แล้วก็อาจจะไม่กล้าที่จะเสี่ยงใช้อย่างนั้น ก็อาจจะเป็นไปได้”

“เมื่อข้อมูลที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมันเกี่ยวข้องกับหน่วยงานรัฐ ภาครัฐนั้นแหละจะต้องเป็นเจ้าของ เพราะเป็นผู้ครอบครองเอกสาร เป็นผู้ครอบครองหลักฐาน หรือหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่โดยตรงเนี่ยะ ตอนนี้อย่างนี้ เขาเรียกว่าองค์การมหาชนอะ สำนักงานรัฐบาลดิจิทัล มันคือองค์การมหาชนที่ตั้งขึ้นมาเพื่อจะรองรับให้รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐเนี่ยะอยู่ในรูปแบบดิจิทัลหมด คือจำได้เหมือนผมเคยไปฟังอยู่นะ โห แต่นานมากละคือคล้ายคล้ายคล้า คือเขาพยายามที่จะให้รัฐบาลเนี่ยะ ลดภาระเรื่องการใช้ออกสาร เรื่องอะไรนู่นนี่นั่น คือจะทำให้รัฐบาล เอ่อ หน่วยงานรัฐเนี่ยะ เป็นสมาร์ตดิจิทัลให้หมด ถ้าทำได้ ดีครับ ทำเป็นเหมือนข้อมูลอะไรก็ว่าไป คือถ้าจะเอามาใช้เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเนี่ยะ มันน่าจะให้ ป.ป.ช. ป.ป.ท. ส.ต.ง. ไปช่วยในการที่ออกแบบว่าการเข้าถึงข้อมูลในขั้นทั่วไปควรเป็นใครบ้าง ในขั้นความลับควรเป็นใครเข้าถึงได้บ้างอะไรประมาณเนี่ยะ ทำยังไงให้หน่วยงานตรวจสอบพวกเนี่ยะ สามารถเข้าถึงพยานหลักฐาน คือพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุเนี่ยะ ได้เร็วและง่ายเพื่อช่วยในการตรวจสอบครับ”

“มันต้องร่วมกันอะครับ เพราะว่าหนึ่งคือ เวลาใช้เครื่องมือพวกนี้บางข้อมูล เชิงที่เอาเทคโนโลยีมาใช้มันอาจจะมีการเก็บข้อมูลหรือรายละเอียดในการตรวจสอบได้ด้วย เพราะฉะนั้นสำหรับเครื่องมือเวลาที่ใช้เทคโนโลยีแล้วมีการเก็บข้อมูลในเชิงระบบเนี่ยะ มันสามารถให้หน่วยงานภาครัฐที่เป็นหน่วยงานตรวจสอบเนี่ยะมันเอาข้อมูลไปใช้เพิ่มเติมได้ด้วย หน่วยที่ดำเนินการจริงคุณเองก็สามารถป้องกันการทุจริตที่อาจจะเกิดกับหน่วยได้โดยตรง แต่ว่าหน่วยตรวจสอบก็สามารถใช้ได้ด้วย เพราะฉะนั้นการที่จะใช้เทคโนโลยีบางตัวมันอาจจะต้องร่วมมือกัน หรือว่าบางตัวอาจจะเป็นเรื่องของหน่วยที่จะดำเนินการเองได้ ตั้งแต่ต้นเหมือนกัน แล้วแต่ประเภทของเทคโนโลยีกับรูปแบบของกิจกรรม หรือว่าอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยว่าเกี่ยวข้องในเรื่องอะไร”

ข) กำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชนในการทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลระบบเทคโนโลยีร่วมกัน

ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มที่สอง มีความเห็นว่าในเรื่องการดูแลระบบเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น ควรเป็นการสร้างความร่วมมือกัน

ในระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนในลักษณะที่เป็นการสนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน โดยหน่วยงานภาคเอกชนมีหน้าที่ในการบำรุงรักษาตลอดจนดูแลระบบเทคโนโลยีให้มีความปลอดภัย และมีความทันต่อความเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการทำงานของภาคเอกชนในเรื่องดังกล่าวจะมีความคล่องตัวมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งอาจจะอยู่ในลักษณะของการทำงานร่วมกันมาตั้งแต่แรก หรืออาจจะอนุญาตให้หน่วยงานภาคเอกชนเป็นผู้รับดำเนินงานแต่เพียงบางส่วนในฐานะที่เป็นหน่วยงานภายนอก (out-source) ก็ได้ ทั้งนี้ตั้งตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“มันเกิดขึ้นได้นะถ้าเราจะทำ อย่างเช่นในกรณีการรับสินบนอะไรเงี้ยะ มันก็เป็นภาพที่ว่าถ้าไม่มีคนให้มันก็ไม่มีคนรับเห็นมั้ย มันก็เป็นสองฝ่ายส่วนใหญ่ก็คือธรรมาภิบาล ภาคเอกชนก็จะธรรมาภิบาลของการที่จะไม่ให้สินบนกับทางเจ้าหน้าที่ ถ้าถามว่าในระบบเองอะ เขาจะไม่ให้ แต่ถ้าเกิดเขาเสนอติดต่อกับหน่วยงานราชการอะ แล้วมันไม่ผ่านซักที แต่เขาเปิดช่องที่เขาจะเรียกสินบนขึ้นมาอย่างงี้ ถ้าถามว่าในระบบเอกชนจะป้องกันได้หรือ ธุรกิจเขาจะดำเนินการได้ยังไงถ้าเกิดเขามาติดต่อกับแล้วเขาไม่ได้ใบอนุญาตหรือไม่ผ่านซักทีอะ เห็นมั้ยครับ มันเลยต้องร่วมมือกันในบางเรื่องเหมือนกันว่าแล้วภาครัฐเราตั้งใจที่จะป้องกันในเรื่องของสินบน เรารณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ห้ามรับทรัพย์สินอย่างเดียว แต่ไม่ดูในระบบเลยว่าเอกชนอะเขาให้ จะไม่รับ หรือยังไง อย่างเงี้ยะ มันเลยต้อง บางอย่างมันต้องไปด้วยกัน แต่ที่ทำฝ่ายเดียวจริง ๆ ในเชิงระบบนะ ทำฝ่ายเดียวอาจจะไม่ได้ผล แต่มันเป็นเชิงแค่เป็นการรณรงค์อะทำได้ รณรงค์ว่าห้ามรับ ห้ามให้ อย่างเงี้ยะ แต่ถ้าถามว่าในระบบจริง ๆ เนี่ยะ มีการให้มีการรับอย่างในทุกวันนี้มั้ย คดีก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่เนี่ยะ

“แต่ก็ยังคงคิดว่าน่าจะต้องเป็นหน่วยงานภาครัฐ ส่วนที่ถ้าจะไปเชื่อมโยงลักษณะที่จะไปจ้าง out-source ก็คือให้เอกชนทำเนี่ยะ ไม่แน่ว่าจะได้ซักแค่ไหนนะ มองอย่างนั้นได้มั้ย เพราะจริง ๆ แล้ว ซอฟต์แวร์ที่พัฒนาอะไรกันทุกวันนี้เอกชนก็เป็นคนเข้ามาดูแลนะ อาจจะมองเป็นเรื่อง ๆ อะ ว่าเรื่องเนี่ยะ มันเป็นความลับมัย หรือว่าเขาจะ จะอะไรนะ มันเป็นข้อมูลที่จะต้องดูแล ต้องคุ้มครองกันขนาดไหน อาจจะต้องลงรายละเอียดว่าเอกชนจะเข้ามาดูแลรับผิดชอบได้แค่ไหน”

ค) การดูแลระบบเทคโนโลยีโดยระบบ “สัญญาอัจฉริยะ”

นอกจากแนวคิดในการกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานภาคเอกชน หรือทั้งสองหน่วยงานมีหน้าที่ในการดูแลรักษาระบบเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแล้ว ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้ทราบถึงแนวทางในการดูแลรักษาระบบเทคโนโลยี

ดังกล่าวโดยไม่ต้องอาศัยมนุษย์ในการทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลระบบแต่อย่างใด ซึ่งวิธีการดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ผ่านทางระบบที่เรียกว่า “สัญญาอัจฉริยะ” (smart contract) อันจะสามารถช่วยประหยัดงบประมาณและลดจำนวนบุคลากรอันไม่เป็นการสร้างภาระในทางการคลังให้แก่ประเทศเพิ่มเติมแต่อย่างใด นอกจากนี้การใช้แนวทางดังกล่าวยังยากต่อการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่ได้รับการบันทึกไว้แล้วอีกด้วย ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“ต้องบอกว่าระบบที่ผมพูดถึงมันจะขึ้นและอยู่ของมันเองโดยไม่ต้องมีคนดูแล น่าสนใจม๊ยะ มันจะกลายเป็น smart contract อะครับ ซึ่งพอเขียนโปรแกรมลอยขึ้นไปปั๊บเนี่ยะ ไม่ต้องมีใครเข้าไปยุ่งแล้วก็ไม่มีใครเข้าไปแก้ไขอะไรได้อีกแล้วอะไรแบบเนี่ยะ อันนี้คือภาพแบบ ideal มาก ๆ นะครับ ... ถ้าเป็นไปได้ไม่ต้องมีใครดูแลทั้งนั้น ขึ้นเป็นโปรแกรมลอย ๆ ไว้สำหรับการ bidding ใครก็ได้มาใช้ได้เลยนะ แล้วก็ใส่เป็น TOR ว่าหน่วยงานที่ถือตั้งค์เนี่ยะ แล้วก็เอาตั้งค์ใส่ไว้ใน wallet ที่เป็นดิจิทัล wallet ด้วยนะ เสร็จแล้วพอ bid เสร็จปั๊บเนี่ยะ เงินนี้จะถูกล็อกและไม่สามารถใช้ได้ พอเกิด progress ขึ้น งานเดินดำเนินไป สมมติว่ามีหน่วยงานตรวจสอบหน่วยก็ อันนั้นก็ว่ากันไป ก็ฮั้วกันได้อยู่ดี แต่ ณ จังหวะที่ส่ง report หรือว่าส่งเอกสารเข้าไปแล้วก็ทำการ approve อะ หน่วยงานเจ้าของก็จะเป็นคน approve พอเสร็จปั๊บระบบก็จะส่งเงินตัดออกไปโดยอัตโนมัติเพื่อเข้าไปสู่บริษัท แล้วบริษัทอาจจะต้อง declare หน่อยว่า เอ้ย เอาไปใช้เกี่ยวกับเรื่องอะไร ซึ่งก็จะมีระบบการจ่ายเงินข้างนอกอีกเนาะ ซึ่งถ้าเชื่อมกันได้มันก็จะเห็นภาพว่าเงินมัน flow ไปทางนั้นจริงหรือเปล่า ในเบื้องต้นก็จะสามารถเช็คได้หมด”

“ต้องบอกว่าปัจจุบันบน smart contract ที่เป็น etherium หรืออะไรพวกนี้มันก็มี.. คือถ้าตัว debt คนแรกที่ debt smart contract ขึ้นไปเนี่ยะ ผมไม่แน่ใจว่าต้องจ้างเท่าไรเนาะ แต่ว่าถ้าขึ้นไปอยู่บน smart contract ที่เป็น online แล้วเนี่ยะ มันก็จะมีค่าที่เรียกว่าค่า fee หรือค่าแก๊สอะไรแบบเนี่ยะนะครับ ซึ่งอันนั้นก็แล้วแต่ที่เราจะสร้างระบบของเราเองม๊ยะ เป็นโหนดของรัฐม๊ยะ อะ อย่างงี้ก็ได้นะ เป็นโหนดของรัฐร่วมกับเอกชนขึ้นโหนดร่วมกันอะไรแบบนี้ แต่ต้องมีแบบ คือโหนดเนี่ยะสมมติว่าเป็นเครือข่ายของตัว computing tower เป็นคอมพิวเตอร์หลาย ๆ เครื่องเนาะ ต่อเชื่อมกันทั้งหมดเลย เสร็จแล้วก็ช่วยกันประมวลผล คราวนี้พอโยน smart contract ลงไปในเครือข่ายแบบนี้ ไอ้ตัวโปรแกรมเนี่ยะ มันจะไม่ได้อยู่ที่เดียวละ มันจะอยู่หลาย ๆ ที่มาก ๆ เลย แปลว่าใครจะแก้โปรแกรมนี้ได้เนี่ยะ อาจจะต้อง hacking ทั้งระบบทั้งอะ แล้วก็แก้ทั้งหมด ซึ่งเป็นไปได้ยาก แล้วมันก็จะรันอยู่บนเนี่ยะ ซึ่งค่าใช้จ่ายก็สามารถ sharing ได้ระหว่างคนที่อยากเข้าร่วมโครงการ รัฐ subsidies เข้ามาเป็นค่าน้ำ ค่าไฟ อะไรก็ว่าไป นั่นก็ทำได้ ก็เหมือนคอมพิวเตอร์ทั่วไปแหละครับ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าระบบดังกล่าวจะได้รับการออกแบบมาเพื่อให้ยากต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูล รวมถึงเพื่อลดปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากการดูแลรักษาระบบเทคโนโลยีดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ผู้ให้ข้อมูลบางรายก็ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าก็ยังอาจมีช่องทางการทุจริตได้อยู่แน่นอน โดยใช้วิธีที่อยู่นอกเหนือการตรวจสอบโดยระบบเทคโนโลยี เช่น การสมยอมกันระหว่างผู้ประมูลในการเสนอราคาเพื่อจัดซื้อจัดจ้าง หรือที่เรียกกันว่าการ “ฮั้วประมูล” ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างทางสังคมของประเทศไทยที่แม้ว่าจะออกแบบระบบในการตรวจสอบการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดก็ยังสามารถเกิดปัญหาในลักษณะดังกล่าวได้อยู่แน่นอน ทั้งนี้ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“มีครับ สมมติเป็นเรื่องของซื้อลูกฟุตบอลละกันอะ ซื้อลูกฟุตบอลให้โรงเรียน เสร็จแล้วไม่มีใครผลิตลูกฟุตบอลได้เลย มีอยู่เจ้าเดียวที่อยู่ข้างนอกแล้วเป็นบริษัทผลิตอย่างเดียวด้วยนะไม่ขายด้วย เขาก็ผลิตเสร็จปั๊บ เสร็จแล้วเขาก็จะมีเจ้าย่อยที่เอาลูกฟุตบอลเนี่ยะไปขายตามโรงเรียน แต่ว่าทางเขต ก. มีเจ้าถิ่นอยู่เจ้านึง เขาก็บอกว่า เฮ้ย ลูกฟุตบอลของโรงเรียนทั้งเขต ก. เนี่ยะ เดี่ยวผมขอเหมาได้มัย ใครมาขอลูกฟุตบอลจากคุณไปเนี่ยะ คุณให้ราคาเขาสูงหน่อย ของผมอะต่ำหน่อยได้มัย คราวนี้โรงงานฟุตบอลเนี่ยะ เขาก็เออ โอเคๆ ลือคูแลโซนนี่ไปเลย เขต ก. ใครมาขอไปเข้าที่แถบเขต ก. เดี่ยวฮั้วให้ราคาสูง ๆ ไปต้นทุนทุกคนที่จะไปแข่งกับเจ้าที่อยู่ในเขต ก. เจ้าเก่าเนี่ยะ ก็จะไม่สามารถแข่งขันได้ในเชิงราคาแน่นอน ก็ใช้เทคนิคนี้กันเกือบหมดแหละครับ เป็นการคุยกันจบบตั้งแต่บอกวงแล้วอะครับ”

นอกจากข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้รับจากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลตามประเด็นข้อคำถามที่ผู้วิจัยต้องการทำการศึกษาดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยยังได้รับข้อเสนอแนะอื่น ๆ นอกเหนือไปจากประเด็นข้อคำถามที่น่าสนใจ และน่าจะสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตโดยการใช้เทคโนโลยีของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของโครงสร้างทางสังคมของประเทศไทย ดังที่จะสรุปออกได้เป็นหัวข้อต่อไปนี้

1. การที่จะปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรที่จะให้โอกาสแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานราชการได้อย่างสะดวก โดยหน่วยงานรัฐควรเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดเพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานได้ในทุกขั้นตอนผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลที่เท่าเทียมกับหน่วยงานภาครัฐ หรือผู้ที่ทำหน้าที่ในฝ่ายบริหาร เช่น นายกรัฐมนตรี เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการลด “วัฒนธรรมความลับ” อันเป็นวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการทุจริต ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“การจะจัดการกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันได้เนี่ยะ คุณจะต้องให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ทุกจุด หมายความว่าอะไร หมายความว่าหน่วยราชการต้องเปิดเผยข้อมูลหมด ต้องให้ประชาชนเขารู้ว่าคุณทำอะไรบ้าง แล้วก็ไปลงในแอปพลิเคชันที่ประชาชนสามารถขอดูได้ ประเทศที่เจริญแล้วและสามารถที่จะเอาชนะต่อการทุจริตได้คือประเทศที่ให้ประชาชนรู้เท่า ๆ กับผู้บริหารระดับสูง หรือนายกรัฐมนตรี คือต้องรู้เท่ากัน ไม่ใช่ฝ่ายๆ ก็ไม่รู้ ประชาชนก็ไม่รู้ มีชีวิตอยู่คนเดียว แบบนี้มันเข้าเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศมึนๆ พอคุณสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ คุณคือคนพิเศษในทันที แล้วทำไมบางคนถึงรู้ว่าใครไปเปิดเว็บไซต์ที่เป็น การพนันออนไลน์ ใครบ้าง ในระดับไหนบ้าง ทำไมถึงรู้หมดอะ แล้วทำไมตำรวจไซเบอร์ไม่รู้ ต้องให้เขาบอกถึงจะรู้ แล้วก็ต้องไปตาม ซึ่งมันก็ทีหลังเขาแล้ว”

“มันต้องวางระบบอย่างที่ผมบอก ต้องให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ไม่ใช่เอาความลับ เป็นเกราะป้องกัน ถ้าเมื่อไหร่ก็ตามที่วัฒนธรรมของเราเป็นแบบวัฒนธรรมความลับ มันก็จะเป็นวัฒนธรรม แห่งการทุจริต การใช้ระบบเทคโนโลยีมันคือการให้ประชาชนเข้าถึงองค์ความรู้ แล้วก็ข้อมูล ฐานข้อมูลที่เขาต้องรู้ ไม่ใช่ควรจะรู้นะ ต้องรู้ ผมมักจะยกตัวอย่างแบบนี้เสมอเลยว่าประเทศเอสโตเนียเขาเจริญ แล้ว เขาก็มาทำให้ผมดู เอาบัตรประจำตัวประชาชนเสียบเข้าไปในคอมพิวเตอร์ แล้วก็กดรหัสปุ๊บ คุณก็รู้ได้ในทันทีเลย อยากรู้อะไรก็ถาม อยากรู้ว่ากระทรวงกลาโหมทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้างเมื่อไหร่ กับใคร กดดูก็เห็นเลย บริษัทที่มาประมูลขายของให้กระทรวงกลาโหม โดยประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูล เหล่านี้ได้ คุณอยากอยู่มึนในประเทศแบบนี้ ไม่ใช่เราอยากรู้เพราะสู้รู้ แต่มันเป็นสิทธิอย่างหนึ่ง The right to access to information เป็นสิ่งที่สำคัญมากในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะความรู้ดั้งเดิมมัน ต้องไปเปิดดู ไปตรวจสอบจากเอกสารต่าง ๆ แต่อันนี้มันไม่ใช่ ประเทศมันเปลี่ยนไปแล้ว มันต้องเอาไปอยู่ในคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ประชาชนจะได้เข้าถึงได้ทั้งตัวเอกสาร และทั้งเทคโนโลยี มันเป็นสิทธิอะ โดยเอาแบบอย่างมาจากประเทศสิงคโปร์ เพราะฉะนั้นไม่ต้องสงสัยว่าทำไมพวกประเทศเหล่านี้ไอ้คะแนน CPI มัน จึงได้สูงมาก เพราะว่าเขาให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างไม่มีข้อจำกัดใจ พออาชญากร หรือคนที่มันจะโกงพอรู้ว่า เฮ้ย มันที่รู้ว่าคุณทำธุรกรรมเนี่ยะนะ มีคนสามารถจะจับจ้องมองคุณได้เนี่ยะ คุณกลัวมึนละ คุณไม่กลัวองค์กรตรวจสอบหรอกเพราะไอ้มันมาทีหลัง แต่นี่ทันทีที่คุณกำลังเซ็นเอกสารทางออนไลน์ไปเนี่ยะ เฮ้ย คนดูทั่วประเทศเลย”

2. ควรมีการคิดค้นเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการตรวจสอบ และติดตามการโอนเปลี่ยนมือทรัพย์สินประเภทที่ไม่ ต้องมีการจดทะเบียน เนื่องจากในปัจจุบันนี้การติดตามตรวจสอบดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้แต่เพียงทรัพย์สิน ประเภทที่ต้องมีการจดทะเบียน เช่น ที่ดิน หรือสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ แต่เพียงเท่านั้น สำหรับทรัพย์สินที่ไม่ต้องมีการ

จดทะเบียนเมื่อมีการโอนเปลี่ยนมือซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์นั้น ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีแนวทางในการตรวจสอบแต่อย่างใด ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“ทุกอย่าง อ่า ถ้าในการทุจริตอย่างที่บอก กลับไปที่คำตอบเมื่อกี้ ทุกอย่าง ทุกคน ถ้าจะทุจริตก็เพราะต้องการจะแสวงหาประโยชน์ ดังนั้นทำให้ทรัพย์สินทุกอย่างเป็นดิจิทัลหมด หมายความว่ายังไง คือทรัพย์สินในโลกเนี่ยะ ให้ความเห็นผมนะ แบ่งเป็นสองอย่าง ไม่ใช่ว่าคือสังหา หรืออสังหา ในความหมายของผมมองว่ามันมีอยู่สองประเภท คือทรัพย์สินที่มีทะเบียนกับทรัพย์สินที่ไม่มีทะเบียน ทรัพย์สินที่มีทะเบียนคืออะไร ที่ดิน เงินฝากธนาคาร อะไรที่มันมีชื่ออะ สามารถปรากฏตรวจสอบได้ว่าทรัพย์สินนี้เป็นของใคร ไอ้พวกเนี่ยะสามารถทำได้ง่ายมากเลยว่า อ่า ทำให้เป็นระบบดิจิทัล คือสามารถสืบค้นได้ เดี๋ยวนี้เราทำได้นี่ ใช่มั้ยครับ เราอยากรู้ว่าที่ดินแปลงนี้มีราคาประเมินเท่าไร เราก็เข้ากรมที่ดินไป แล้วเราก็ขยี้เลขโฉนด ภูมิมัย ถ้าเราพัฒนาต่อไปว่าเฮ้ย ไอ้ทรัพย์สินตัวเนี่ยะ ทรัพย์สินที่มีทะเบียนตัวเนี่ยะ มันเป็นชื่อของใคร เออ ถ้ามันพัฒนาไปถึงขั้นนั้นนะ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือทรัพย์สินที่ไม่มีทะเบียน เราจะทำยังไงให้รู้ว่าทรัพย์สินที่ไม่มีทะเบียนมันไปอยู่ที่ใครบ้างนั่นคือปัญหา ถ้าจะทำเรื่องการป้องกันการทุจริต เช่น วันนี้คุณไปซื้อทอง มีการตรวจสอบมัยว่าวันนี้คุณไปซื้อทองคำ แต่ตอนนี้อาจจะเริ่มใช้แล้วนะ ถ้าจะไปซื้อก็ต้องมีบัตรประชาชน ใช่มั้ย คือ เออ เริ่มพัฒนาละ ว่าทรัพย์สินตัวนี้คือทอง ชื่อโดยใคร แต่คำถามคือ แล้วทองเส้นนั้นไปไหน ไม่รู้ไง พระเครื่องราคาเท่านี้ พระเครื่องชิ้นนั้นไปไหน ถ้าทุกอย่างโดยเฉพาะทรัพย์สินที่ไม่มีทะเบียนเนี่ยะ ถ้าสามารถพัฒนาได้นะ คิดหาวิธีการว่ามันทำยังไงถึงจะรู้ว่าไอ้ทรัพย์สินตัวเนี่ยะแต่ก่อนมันอยู่กับใคร แล้วมันไปที่ใคร แต่มันก็เป็นเรื่องยากนะ แต่ถ้าทรัพย์สินที่มีทะเบียนไม่มีปัญหาหรอก มันทำได้ง่ายเพียงแต่ที่เราจะทำหรือเปล่า”

3. ควรสนับสนุนให้มีความพยายามในการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้ในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยอย่างจริงจังมากขึ้น เนื่องจากแม้ว่าในปัจจุบันนี้จะเริ่มมีการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอยู่บ้างแต่ก็ยังเป็นเพียงขั้นเริ่มต้นเท่านั้น โดยเฉพาะในหน่วยงานภาครัฐที่นำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเพียงที่เก็บข้อมูล หรือใช้เป็นช่องทางในการรายงานผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่ยังไม่ได้นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการป้องกันการทุจริตอย่างจริงจังเช่นเดียวกันกับในภาคเอกชน ทั้งนี้ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“อยากให้เห็นว่าเรามีความพยายามในการที่จะใช้เทคโนโลยีในกระบวนการของการตรวจสอบทั้งหมดแหละ แต่ว่าส่วนใหญ่ในระบบของราชการคือ เราแก้ปัญหาเทคโนโลยีเบื้องต้นอะ เราใช้แค่เป็นข้อมูลในเชิงระบบ เช่น รายงานผ่านคอมพิวเตอร์ เออ ข้อมูลที่เป็น data ก็ให้ไปดูข้อมูลที่รวมกันอยู่ใน

ระบบแค่นั้นเอง เราใช้ในการเก็บ data มากกว่าอะ เป็นแบบนี้ แต่ไม่ได้เอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือจริง ๆ เหมือนภาคเอกชน ภาคเอกชนเขาคิดเนี่ยะ เขาไม่ได้คิดในเชิงที่จะ ให้เป็นข้อมูลอย่างเดียวในการที่จะดูข้อมูลง่าย แต่เขาพัฒนาขั้นตอนกระบวนการไปในตัวด้วย พอมีเรื่องของ unmanaged store อย่างที่บอกเมื่อกี้ ตัวภาคเอกชนจริง ๆ เรื่องนี้เขาไม่ได้ตั้งใจที่จะป้องกันในเรื่องของบุคคลจะมายกยอกทรัพย์สินเนาะ แต่ประเด็นคือเขามองในเรื่องเขาลดต้นทุนในการผลิต เห็นมั๊ย เขาพัฒนาและใช้เทคโนโลยีตัวนี้ แต่กลายเป็นว่าวัตถุประสงค์อะมันตอบโจทย์ได้หลายตัว ตอบโจทย์ในเรื่องของการป้องกันไปได้ในตัวด้วยแบบนี้อะครับ มันเป็นเรื่องที่ต้องดูทั้งระบบอย่างเงี้ยะ บางอย่าง อะ อย่างกรณีบางหน่วยที่บอกว่าจะป้องกันในเรื่องของสินบนใช้ระบบขั้นตอนในการติดต่อ ห้ามติดต่อกันเนี่ยะ มันก็เป็นแค่ในพาร์ทเดียวที่ป้องกันในกรณีติดต่อที่จะทำให้ไม่เจอกันผ่านระบบ แต่ถามว่าถ้าเขาจะโทรคุยกันนอกรอบมันก็ป้องกันไม่ได้ชัดเจนร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นถ้าจะป้องกันในระบบเลยเนี่ยะ มันต้องดูว่าหน่วยตั้งใจจะใช้เทคโนโลยีที่แก้ไขในขั้นตอนนั้นได้จริง ๆ หรือเปล่า อย่างหน่วยจัดเก็บรายได้เงี้ยะ หรืออย่างกรณีค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ถ้าให้มันสแกนผ่านระบบเข้าบัญชีไปเลยแบบเนี่ยะ อันเนี่ยะอาจจะป้องกันได้โดยแท้ แต่ว่าระเบียบรองรับหรือเปล่า ระเบียบราชการรองรับหรือเปล่า ถ้ามีการจัดเก็บแบบนี้ตัวเงินมันไม่สามารถกระเด็นไปตรงไหนได้เลยมันก็เข้าสู่บัญชีเลย แต่ถามว่าก่อนที่จะสแกน ก่อนที่จะจ่ายเงี้ยะ มันมี การที่จะต้องติดต่อประสานงานในรูปแบบไหน อาจจะต้องใช้ระบบว่าคุณจะติดต่อประสานงาน หรือว่าจะจ่ายเงี้ยะ เครื่องสแกนจะต้องติดตั้งตรงนี้ และมีการติดกล้องวงจรปิด เพื่อที่จะ ป้องกันในเรื่องของการจะไปเรียกรับอยู่นอกระบบอีกทีหรือเปล่า เห็นมั๊ยครับ มันต้องดูรายละเอียดอีกทีด้วยครับ อย่างกรณีของเงินอย่างเงี้ยะ ที่เขาใช้ระบบสแกนใบหน้าขึ้นรถไฟฟ้า เขาไม่ต้องใช้เงินเลย เขาขึ้นสถานีหนึ่งเขาก็ผูกแอฟลิเคชั่นไว้กับมือถือ ขึ้นสถานีหนึ่งก็สแกนใบหน้าไว้ว่าขึ้นสถานีไหนพอสแกนใบหน้าตอนลงเขาจะตัดเงินจากระบบบัญชีเลยโดยที่ไม่ต้องพกเงิน โดยที่ไม่ต้องเห็นตัวเงิน เห็นมั๊ยฮะ อันนี้อาจจะเอามาใช้ได้กับหน่วยต่าง ๆ ที่จัดเก็บรายได้ ที่รวบรวมเงินแล้วต้องเอาไปส่งอีกระบบหนึ่งที่มีการเรียกกันไป เรียกกันมาแบบนี้อะครับ มันก็เป็นเรื่องของเทคโนโลยีเหมือนกัน”

4. ควรมีการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการใช้จ่ายงบประมาณโดยไม่ต้องมีการร้องขอจากประชาชน โดยอาจเป็นการเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของทางหน่วยงานหรือของทางราชการ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามนโยบายที่ได้แจ้งไว้หรือไม่ ในลักษณะที่เป็นข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นก็จะเป็นหมุดหมายเริ่มต้นในการเปิดเผยข้อมูลพื้นฐานของภาครัฐอันเป็นสิทธิของประชาชนที่จะรู้และตรวจสอบได้ถึงการบริหารจัดการงบประมาณดังกล่าว ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“เริ่มต้น โอ.. มันก็เยอะอยู่นะ เอาแค่ ที่ผมตอนนี้กำลังลองทำกันดูอยู่ก็คือเรื่องข้อมูลของงบประมาณ เอาแค่เปิดเผย report ระดับหน่วยงานอะให้ออกมาให้ได้ว่า เอ่อ หรือขอแล้วมี จริง ๆ มันควรจะเปิดเผยนะ ว่ามีงบประมาณเท่านี้ลงไปเรื่องอะไร เอาไปทำอะไร แบบเนี่ยะ เป็นโครงการย่อย ๆ ให้เห็นตัวเลขหน่อยก็ดี ว่าตอนเนี่ยะ จับต้นชนปลายไม่ค่อยถูกแล้วว่า ข้อมูล สมมติเข้ามา ล้านเนี่ยะ คุณเอาไปทำอะไรบ้างในล้านนี้ตรงไปตามนโยบายนโยบายมัย อะไรแบบเนี่ยะอะครับ แค่ตอนเนี่ยะ ข้อมูลเบื้องต้นแบบเนี่ยะก็ยังไม่ค่อยได้ ค่อนข้างยาก แล้วบัญชีมันไม่ค่อยชกันอะ ปีต่อปี เงินเข้าเงินออกอะไรแบบเนี่ยะ ข้อมูลมันมาไม่ครบเลย ๆ แหะละ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มันเป็นจุดเริ่มต้นอยู่ละในการเปิดเผยข้อมูลของรัฐอะเนาะ สมมติเงินเข้าไปที่กรุงเทพที่พันล้านก็หมื่นล้านเนี่ยะ มันไปลงหมวดไหน น้อยเท่าไร และมันเป็นไปตามนโยบายที่ได้ตั้งไว้มัย เป็นไปตามที่ประชาชนคาดหวังมัยเงี้ยะครับ”

5. หน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนผู้บริหารระดับสูงของแต่ละหน่วยงานควรที่จะให้ความสำคัญ และความใส่ใจในการทำความเข้าใจกับระบบเทคโนโลยีในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังควรสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่ถูกต้องให้แก่ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ ตลอดจนประชาชน เพื่อให้การนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ทั้งนี้ตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปนี้

“เรื่องเทคโนโลยีคงไม่ใช่ปัญหาหรอกครับ เพียงแต่ว่าผู้บริหารระดับสูงก็ไม่เข้าใจเทคโนโลยีไง อันนี้หนึ่งเลย ผมว่าเข้าใจจะเข้าใจแต่เขาไม่เอาก็ได้ คราวนี้หน่วยงานก็มักจะเป็นเรื่องไม่เข้าใจมากกว่าว่าเทคโนโลยีเอาไปทำอะไรกันแน่ แล้วก็เทคโนโลยีมันไปเร็ว แล้วก็ อ่า การที่เรา ผมก็ยังต้องย้อนกลับมาที่คือนอกจากผู้บริหารที่อยู่ ณ เวลาปัจจุบันเนาะ คนที่อยู่ข้างในเราก็คงจำเป็นต้อง educate เพื่อให้เขาเข้าใจว่าเทคโนโลยีมันทำอะไรได้ ทำอะไรไม่ได้ และควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านไหน เสร็จแล้วสำหรับเด็ก ๆ ในยุคปัจจุบันก็คงต้องมานั่งบูกันอีกเรื่องเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ว่าเอาไปประยุกต์ใช้ยังไง ไม่ต้องคิดเรื่องใหญ่ บางครั้งคิดแค่เรื่องย่อย ๆ เรื่องตรงหน้าตัวเองก็ได้ เทคโนโลยีมันก็มีช่วยได้เยอะแยะแล้วอะไรแบบนี้อะครับ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เพิ่มความถูกต้องในการทำงานอะไรแบบเนี่ยะอะครับ ก็สามารถใช้ได้ เรื่องเทคโนโลยีเป็นเรื่องจำเป็นที่เราที่ยังไม่ค่อยพูดถึง ผมก็ไม่เข้าใจเหมือนกันนะ”

4.5 อภิปรายผล

จากที่ได้ทราบถึงผลการศึกษาในเรื่องของความเป็นไปได้และแนวทางการป้องกันอาชญากรรมโดยการใช้เทคโนโลยีศึกษาเฉพาะกรณีการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยทั้งผลการศึกษาในเชิงปริมาณ และผลการศึกษาในเชิงคุณภาพดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะได้ทำการอภิปรายผลการศึกษาที่ได้เพื่อนำไปสู่บทสรุปและข้อเสนอแนะในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทในทางสังคมของประเทศไทยต่อไป โดยผู้วิจัยจะได้ทำการอภิปรายผลการศึกษาโดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.5.1 ความเป็นไปได้รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย

จากที่ได้ทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยนั้น ผู้วิจัยสามารถแบ่งการอภิปรายผลในหัวข้อดังกล่าวออกได้เป็น 3 ประเด็นที่สำคัญ ดังที่จะได้กล่าวถึงต่อไปนี้

1) สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยปัจจุบันอาจจะไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่งลงอย่างเห็นได้ชัดมากนัก ดังจะเห็นได้จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามกับผู้ตอบแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณที่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะไม่เคยจ่ายเงินหรือให้สิ่งของต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่ทั้งในหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชนเพื่อวัตถุประสงค์พิเศษบางอย่าง ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาในเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่าแม้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจะยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญในสังคมไทย แต่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาสถานการณ์ดังกล่าวก็ไม่ได้มีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นแต่อย่างใด โดยเหตุที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเนื่องมาจากในปัจจุบันนี้ประชาชนมีช่องทางในการที่จะตรวจสอบ ติดตาม รวมถึงการเฝ้าระวังเพิ่มมากขึ้น ทั้งยังพร้อมที่จะมีการแจ้งเหตุหากมีการพบเห็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันผ่านทางช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ หรือติดต่อกับสื่อมวลชนได้โดยตรงผ่านทางช่องทางออนไลน์ได้ด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากที่ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนเลือกที่จะทำการร้องเรียนเมื่อพบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันโดยการเผยแพร่คลิปผ่านทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลที่ต้องการร้องเรียนได้รับรู้ในวงกว้าง หรือเลือกที่จะร้องเรียนผ่านทางสื่อมวลชน

นอกเหนือไปจากการแจ้งเรื่องร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริตโดยตรง

ปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการนำเอามาตรการการลงทัณฑ์ทางสังคม (social sanction) มาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งในปัจจุบันนี้สามารถเกิดขึ้นได้โดยผ่านทาง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่นอกจากประชาชนส่วนใหญ่จะสามารถเข้าถึงช่องทางดังกล่าวได้ง่ายแล้ว การใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการเผยแพร่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในวงกว้างทั้งที่เป็นการเผยแพร่จากตัวประชาชนผู้พบเห็นการทุจริตเอง หรือเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนที่ได้รับการแจ้งเรื่องร้องเรียนผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ยังนำไปสู่ความตื่นตัวของหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วกว่าการร้องเรียนผ่านทางช่องทางปกติ ดังนั้นวิธีการดังกล่าวจึงมีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น และน่าจะเป็นแนวทางที่สำคัญอีกแนวทางหนึ่งในการที่จะช่วยลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าวิธีการเช่นนี้จะเป็วิธีการที่ค่อนข้างจะได้ผลอยู่ในปัจจุบันก็ตาม แต่ก็มีข้อควรคำนึงถึงคืออาจจะเป็นการสร้างสังคมแห่งความหวาดระแวงที่เกิดจากความไม่ไว้วางใจรวมถึงการจ้องจับผิดซึ่งกันและกันในระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งหากไม่ได้มีแนวทางที่เหมาะสมในการควบคุมการตรวจสอบการทุจริตโดยภาคประชาชนด้วยวิธีการดังกล่าวก็อาจที่จะนำไปสู่ความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในสังคมได้เช่นกัน และถึงแม้ว่าในภาพรวมของสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจะไม่ได้มีแนวโน้มหรือทิศทางที่แยกลงดังที่กล่าวมาแล้ว แต่จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยก็ยังคงพบเห็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้อยู่บ้าง โดยเฉพาะในเรื่องของการเสนอว่าจะให้เงิน หรือสิ่งของแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระค่าปรับ เช่น ใบสั่งจราจร อันถือได้ว่าเป็นปัญหาการทุจริตในระดับพื้นฐานของสังคมไทยที่พบเห็นได้บ่อยครั้ง และมักที่จะไม่มีการร้องเรียนแต่อย่างใดเนื่องจากเป็นเรื่องที่สมประโยชน์กันทั้งสองฝ่าย

นอกจากนี้ประเด็นเรื่องของการสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยยังมีข้อสังเกตที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยได้พบจากการศึกษาในครั้งนี้ คือ ประชาชนส่วนใหญ่ (คิดเป็นร้อยละ 96.3) มักเลือกที่จะไม่ร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีอำนาจ หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีเจ้าหน้าที่รัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานเอกชนกระทำการเรียกรับสินบน ทั้งนี้โดยมีเหตุผลที่สำคัญคือเห็นว่าเป็นการเสียเวลาและขอเรียกร้องของตนดังกล่าวอาจจะไม่มีผู้สนใจ รวมถึงความยากต่อการเข้าถึงบุคคล หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการรับเรื่องราวการร้องเรียนการทุจริตที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังมีอีกสาเหตุหนึ่งที่น่าสนใจคือการที่ผู้ร้องเรียนเกรงว่าอาจจะเกิดผลกระทบด้านลบกับตัวเองจากการร้องเรียนปัญหาการทุจริต แม้ว่าในปัจจุบันนี้จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 อันเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์สำคัญในการรับรองและคุ้มครองสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญาเพื่อให้ได้รับการคุ้มครอง และได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมแล้วก็ตาม อีกทั้งเมื่อมีการร้องเรียน หรือแจ้งความดำเนินคดีในกรณีพบการทุจริตแล้วกลับพบว่าส่วนใหญ่แล้วมักไม่ได้รับการแจ้งผลร้องเรียนกลับไปยังตัวประชาชนผู้แจ้งเรื่องร้องเรียนแต่อย่างใด และถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินการ

สอบสวนเกี่ยวกับเรื่องที่มีการร้องเรียนก็มักจะอยู่ในลักษณะของการสอบสวนเป็นการภายใน ซึ่งกระบวนการในการดำเนินการลักษณะดังกล่าวอาจส่งผลให้ประชาชนรู้สึกไม่ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตเท่าที่ควร และอาจนำไปสู่ความรู้สึกเบื่อหน่ายได้ในที่สุด ดังนั้น จากข้อค้นพบดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียนและตรวจสอบปัญหาการทุจริตควรมีแนวทางในการให้ความสำคัญกับการยื่นเรื่องร้องเรียนปัญหาการทุจริตจากประชาชนเพิ่มขึ้น โดยอาจอยู่ในรูปแบบของการแจ้งผลการดำเนินการ หรือการไต่สวนข้อร้องเรียนให้แก่ผู้ร้องเรียนได้ทราบเป็นระยะ นอกจากนี้ยังควรมีมาตรการทั้งในทางกฎหมาย และในทางสังคมเพื่อสร้างความมั่นใจ และความรู้สึกปลอดภัยให้กับประชาชนผู้แจ้งเรื่องร้องเรียนนอกเหนือไปจากที่มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ก็น่าจะเป็นการลดข้อกัังวล และช่วยเสริมความเข้มแข็งให้กับการตรวจสอบการทุจริตโดยภาคประชาชนให้เพิ่มมากขึ้นด้วย

2) ความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ในประเด็นการศึกษาถึงแนวโน้มและความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งหากว่าจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการแจ้งความ หรือร้องเรียนปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้ประชาชนมีความกล้าที่จะแจ้งเหตุการณ์ทุจริตที่ตนเป็นผู้พบเห็นมากขึ้น อันน่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การทุจริตคอร์รัปชันลดลง โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความเชื่อถือกับระบบเทคโนโลยีในการตรวจสอบ ติดตาม และเฝ้าระวังปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมากกว่า การตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเฉพาะในเรื่องของการตรวจสอบเส้นทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีบล็อกเชน (blockchain) ที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของข้อมูลโดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารจัดการงบประมาณได้โดยง่ายกว่าการใช้มนุษย์ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาในเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยได้มาจากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ความคิดเห็นว่าหากมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางให้กับประชาชนในการร้องเรียนปัญหาการทุจริต โดยเฉพาะการออกแบบให้อยู่ในรูปแบบของแอปพลิเคชันที่สามารถใช้กับโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน (smartphone) ได้โดยสะดวก ก็น่าจะช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทุจริตโดยภาคประชาชนที่สำคัญได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการตรวจสอบ ติดตาม และเฝ้าระวังการเบิกจ่ายงบประมาณแผ่นดินรวมถึงการชำระเงินให้แก่หน่วยงานราชการ เช่น ค่าธรรมเนียม หรือค่าปรับ เป็นต้น โดยเป็นการตรวจสอบผ่านทางแอปพลิเคชันของสถาบันการเงินต่าง ๆ รวมถึงการนำเอาเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้ในการบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดิน ก็จะมี

สามารถช่วยให้การตรวจสอบ ติดตาม และเฝ้าระวังปัญหาการทุจริตโดยเฉพาะในหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้มากขึ้น นอกจากนี้การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเป็นการลดโอกาสที่เจ้าหน้าที่จะสามารถพบกับประชาชนได้โดยตรง เช่น การกำหนดให้มีการยื่นเรื่องร้องเรียนผ่านทางแอปพลิเคชัน หรือการติดต่อผ่านทางระบบออนไลน์ต่าง ๆ ก็น่าจะช่วยลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันโดยเฉพาะในเรื่องของการเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งยังเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการที่จะติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานในเรื่องที่ตนได้เคยยื่นเรื่องร้องเรียนไปอีกทางหนึ่งด้วย

จากผลการศึกษาดังกล่าวจึงอาจสรุปได้ว่ามีแนวโน้มและความเป็นไปได้ค่อนข้างมากหากว่าจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ ติดตาม และเฝ้าระวังปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยอาจจะแบ่งลักษณะของเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ออกเป็น 2 ระดับ โดยระดับแรก คือ การใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบการทุจริตในระดับประชาชน ซึ่งเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ร่วมในการตรวจสอบการทุจริตในระดับนี้ควรเป็นเทคโนโลยีที่มีการออกแบบให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ง่าย ไม่ซับซ้อน และมีความสะดวกต่อการใช้งาน ตัวอย่างเช่น แอปพลิเคชันต่าง ๆ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยมักจะมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ในรูปแบบของสมาร์ทโฟน รวมถึงอุปกรณ์ดิจิทัลต่าง ๆ ที่สามารถพกพาได้สะดวก เป็นอุปกรณ์สื่อสารพื้นฐานที่สามารถดาวน์โหลดแอปพลิเคชันเหล่านี้มาใช้งาน และในระดับที่สอง คือ การใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบการทุจริตในระดับชาติ อันได้แก่การพัฒนาและสนับสนุน เพื่อนำเอาเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้ในการบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดิน รวมถึงงบประมาณอื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันนี้เทคโนโลยีบล็อกเชนถือได้ว่าเป็นหนึ่งในเทคโนโลยีที่มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้โดยง่ายถึงความถูกต้องของจำนวนเงินงบประมาณที่อยู่ในรูปแบบของข้อมูลดิจิทัล ซึ่งการตรวจสอบการทุจริตโดยใช้เทคโนโลยีทั้งสองระดับดังกล่าวน่าจะสามารถช่วยเพิ่มความเข้มแข็งและศักยภาพให้การติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นเรื่องของปัจจัยแทรกแซง (intervention) ต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์การพิจารณา หรือใช้เป็นมาตรวัดความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้เพื่อแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น จากการศึกษาพบว่ามีปัจจัยแทรกแซงที่น่าสนใจหลายประการ ซึ่งหากมีการพัฒนาปัจจัยแทรกแซงเหล่านี้เพื่อนำมากำหนดเป็นหลักเกณฑ์เพื่อใช้เป็นมาตรวัดความพร้อมของสังคมไทยหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริต ก็น่าจะเป็นการช่วยเพิ่มความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยปัจจัยแทรกแซงที่สำคัญประการแรก ได้แก่ ความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องของเทคโนโลยีให้แก่ประชาชน เนื่องจากการตรวจสอบการทุจริตโดยภาคประชาชน ถือได้ว่าเป็นการตรวจสอบที่มีความใกล้ชิด และสะท้อนถึงปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้ค่อนข้างชัดเจนที่สุด ดังนั้น การสร้างความรู้ และความเข้าใจให้แก่ประชาชนนอกจากจะ

เป็นการเพิ่มความเข้มแข็งให้กับการตรวจสอบการทุจริตโดยภาคประชาชนแล้ว ยังถือได้ว่าเป็นมาตรวัดสำคัญถึงความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตในประเทศไทยอีกประการหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม การให้ความรู้ดังกล่าวควรจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับความรู้ของประชาชนในแต่ละกลุ่ม และในแต่ละช่วงวัยประกอบด้วยเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความหลากหลายของกลุ่มประชากรที่เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญ และค่อนข้างจะมีสูงในสังคมไทย

ปัจจัยแทรกแซงประการต่อมา ได้แก่ ความพร้อมของบุคลากร เจ้าหน้าที่ ตลอดจนหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบ ป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรต่าง ๆ ซึ่งความพร้อมดังกล่าวไม่เพียงแต่การสร้างความรู้ และความเข้าใจ รวมถึงระบบการทำงานและเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตแล้ว ยังควรที่จะต้องมีการสร้างทัศนคติที่ดีของบุคลากร และเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้ในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตประกอบด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ควรเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระงานในการเก็บรวบรวม หรือจัดเตรียมข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) เพื่อรองรับระบบเทคโนโลยีในการตรวจสอบ ซึ่งแม้ว่าในช่วงแรกอาจจะต้องมีการใช้กำลังคน และใช้เวลาค่อนข้างมาก แต่เมื่อผ่านช่วงระยะเวลาดังกล่าวไปแล้วก็จะเป็นการลดภาระในการทำงาน หรือการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ลงได้อีกมาก

ปัจจัยแทรกแซงประการที่สาม คือ ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเทคโนโลยีระดับพื้นฐานที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ เช่น การทำธุรกรรมผ่านทางแอปพลิเคชันของสถาบันการเงิน หรือเทคโนโลยีระดับสูงที่มีความเป็นสากล และค่อนข้างที่จะยากต่อการทำความเข้าใจ เช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน เหรียญคริปโตเคอร์เรนซี (cryptocurrency) ซึ่งเป็นเงินตราสกุลดิจิทัล รวมถึงสินทรัพย์ดิจิทัลอื่น ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัวโดยไม่สามารถที่จะถูกทดแทน หรือแทนที่ได้ (Non-Fungible Token; NFT) ที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในพื้นที่ไซเบอร์ เป็นต้น ซึ่งความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีก็ถือได้ว่าเป็นอีกเกณฑ์หนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อป้องกัน หรือบรรเทาปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย

ปัจจัยแทรกแซงประการสุดท้าย คือ ความพร้อมในเรื่องของงบประมาณ เนื่องจากการจะนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ร่วมในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการบำรุงรักษา การปรับปรุงระบบเทคโนโลยี (update) ให้มีความทันสมัยและทันต่อความเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการป้องกันระบบเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตจากการถูกโจมตีทางไซเบอร์ที่อาจเกิดขึ้นได้อีกด้วย ซึ่งหากเกิดปัญหาในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณในเรื่องดังกล่าวก็อาจจะส่งผลให้เป็นการลดโอกาส หรือความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตในประเทศไทยลงได้เช่นเดียวกัน

3) ปัญหาและอุปสรรคในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

แม้ว่าจากผลการศึกษาในครั้งนี้นี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่ามีความเป็นไปได้อย่างมากที่จะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามก็ดีเนื่องจากนำเอาวิธีการดังกล่าวมาใช้เพื่อตรวจสอบการทุจริตยังคงค่อนข้างที่จะเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย ดังนั้นจึงอาจที่จะเกิดปัญหาหรืออุปสรรคบางประการหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบ ติดตาม และเฝ้าระวังการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยอยู่บ้างบางประการ ดังที่จะได้ทำการอภิปรายผลในประเด็นดังกล่าวออกได้ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรกที่ผู้วิจัยพบจากการเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามถึงประเด็นข้อคำถามที่ว่าหากมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือร่วมในการตรวจสอบการทุจริตอย่างจริงจังแล้ว อาจเกิดปัญหาในเรื่องของการถูกแทรกแซง หรือถูกควบคุมการตรวจสอบการทุจริตโดยรัฐ อันอาจส่งผลให้การตรวจสอบการทุจริตโดยทางเทคโนโลยีไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควรอันเนื่องมาจากการถูกครอบงำโดยรัฐ นอกจากนี้การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริตอาจจะไม่ยืดหยุ่นมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับตรวจสอบการทุจริตโดยใช้เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริตเช่นในปัจจุบัน จากข้อกังวลดังกล่าวจึงอาจแสดงให้เห็นถึงการขาดความไว้วางใจ หรือไว้เนื้อเชื่อใจในระหว่าง “รัฐ” กับประชาชนที่อยู่ในรัฐอันถือได้ว่าเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญ ที่ไม่เพียงแต่ส่งผลต่อเรื่องของการตรวจสอบการทุจริตที่เกิดขึ้นเท่านั้น หากแต่ยังหมายความรวมถึงปัญหาในเรื่องของการบริหารราชการแผ่นดินโดยภาพรวมอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากความไว้วางใจที่ประชาชนมีให้กับรัฐนั้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับการรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งหากสังคมใดที่รัฐไม่อาจสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มประชาชนของตนได้แล้ว ก็จะมีแนวโน้มสูงที่สังคมนั้นอาจเกิดความไม่สงบสุขขึ้นได้นั่นเอง นอกจากนี้ในเรื่องของการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการทุจริตนั้นยังอาจไม่มีความยืดหยุ่นมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับตรวจสอบการทุจริตโดยใช้มนุษย์เป็นผู้ตรวจสอบ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากว่าโครงสร้างทางสังคมของไทยที่แม้ว่าจะอยู่ในรูปแบบของสังคมอุปถัมภ์ที่ค่อนข้างจะเอื้อต่อการทุจริตก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันการให้สิ่งของต่าง ๆ ก็อาจจะพิจารณาในแง่ของเป็นการตอบแทนในลักษณะที่เป็นสินน้ำใจจากการได้รับการช่วยเหลือ หรือได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่ ภายหลังจากที่ได้ติดต่อหรือรับบริการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งกรณีดังกล่าวอาจจะต้องได้รับการพิจารณาหรือใช้ดุลพินิจเป็นรายกรณีไปซึ่งอาจเกิดความไม่ยืดหยุ่นในการใช้ดุลพินิจหากว่ามีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตขึ้นได้

ปัญหาประการต่อมา เมื่อผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงประเด็นในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคหากว่าจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นใน

ประเทศไทย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มนี้จะมีข้อกังวลที่แตกต่างออกไป โดยส่วนใหญ่จะเห็นว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทยที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันอาจจะยังไม่มี ความทันสมัย และไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งนอกจากกฎหมายหลายฉบับจะมีผลบังคับใช้มาเป็นเวลานานแล้ว กระบวนการในการบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยก็ยังคงค่อนข้างที่จะมีความซับซ้อน และอาจจะใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน ขณะที่ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีนั้นเกิดขึ้นอยู่เกือบตลอดเวลา นอกจากนี้ยัง อาจเกิดปัญหาในเรื่องของการขาดการทำงานในลักษณะที่เป็นการประสานความร่วมมือ หรือบูรณาการกัน ในระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบ ป้องกัน และปราบปรามการทุจริตที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นค่อนข้างมาก ทั้งที่อยู่ในรูปแบบของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) หรือแม้แต่อยู่ใน รูปแบบของมูลนิธิต่าง ๆ ที่อาจจะยังขาดการทำงานที่สอดประสานเป็นเนื้อเดียวกัน ซึ่งหากสามารถสร้างความ ร่วมมือในลักษณะเช่นนี้ได้ก็น่าที่จะช่วยให้การตรวจสอบการทุจริตในประเทศไทยเป็นไปอย่างเข้มแข็งและมี ประสิทธิภาพมากขึ้น

ปัญหาที่สำคัญอีกประการที่สาม คือ การขาดความหลากหลายของเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยจากการศึกษาพบว่าเครื่องมือส่วนใหญ่ที่ประเทศไทยนำมาใช้ในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในปัจจุบันมักจะอยู่ในรูปแบบของการใช้กฎหมาย หรืออยู่ในรูปแบบของการบรรยาย ให้ ความรู้ หรือจัดฝึกอบรมให้แก่ประชาชน ซึ่งอาจจะไม่เกิดผลในการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของประชาชน โดยเฉพาะในเรื่องของการสร้างความตระหนักรู้ถึงอันตรายร้ายแรงที่แฝงซ่อนอยู่ในการทุจริตคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตาม ในประเด็นดังกล่าวพบว่าได้มีความพยายามในการคิดค้นแนวทางใหม่ ๆ เพื่อช่วยในการเสริมความเข้มแข็ง ให้กับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น เช่น การจัดทำหลักสูตรต่อต้านการทุจริตโดย กำหนดให้เป็นหลักสูตรภาคบังคับในสถานศึกษาในทุกระดับ รวมถึงการมีแนวทางในการป้องกันการทุจริตในเชิงรุก เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบปัญหาการทุจริตในภาคประชาชนให้เพิ่มมากขึ้น อันถือได้ว่าเป็น การแสดงออกถึงความพยายามของสังคมไทยในการที่จะดำเนินการกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่ฝังรากลึกมา เป็นเวลานาน ในประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะมีการติดตาม และประเมินผลถึงการดำเนินการตลอดจน ตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเป็นระยะ เพื่อให้ทราบถึงปัญหา หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นตลอดจนเพื่อให้เกิดการพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และทันต่อความ เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่อาจมีการนำไปใช้เป็นช่องทางใหม่ ๆ ในการทุจริต

ปัญหาประการสุดท้ายที่อาจเกิดขึ้นได้หากว่ามีการนำเอาเทคโนโลยีมาเข้าร่วมในการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในประเทศไทย คือ การขาดความเข้าใจที่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติในเรื่องของ หลักเกณฑ์ หรือแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ใน การปราบปรามการทุจริต เนื่องจาก แม้ว่าจะมีการคิดค้นเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมในการตรวจสอบ ติดตาม เฝ้าระวัง รวมถึงการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้ดีเพียงใด แต่หากเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติงานยังขาดความรู้ ความ

เข้าใจในเรื่องของหลักเกณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริต ก็อาจจะส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวยังไม่อาจลดลงได้เท่าที่ควร นอกจากนี้ในการให้ความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ที่ควรที่จะต้องจัดให้มีการทบทวน ปรับปรุง เพื่อให้เนื้อหาที่มีความทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา รวมถึงควรมีการติดตามรูปแบบ หรือวิธีการในการทุจริตรูปแบบใหม่ ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือด้วยเช่นเดียวกัน

4.5.2 แนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

นอกจากจะได้ทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยแล้ว ในการศึกษาครั้งนี้ยังมีวัตถุประสงค์ในการค้นหาแนวทางที่เหมาะสมหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยอีกประการหนึ่งด้วย ดังที่กล่าวแล้วว่าโดยโครงสร้างทางสังคมของประเทศไทยอยู่ในรูปแบบของสังคมอุปถัมภ์ที่ค่อนข้างเอื้อต่อการเกิดปัญหาการทุจริต แต่ถึงกระนั้นในอีกด้านหนึ่งก็เป็นที่ยอมรับกันว่าคนไทยมักจะแสดงน้ำใจต่อกันผ่านทาง การให้สิ่งของ หรือทรัพย์สินเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อเป็นการตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานหรือองค์กรที่ตนติดต่อดูด้วยเพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณในลักษณะที่เป็นสินน้ำใจมากกว่าที่จะเป็นเรื่องของการให้สินบน ซึ่งในบางครั้งก็ยากที่จะแยกให้ออกจากกันได้ว่าการให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์เช่นว่านั้นเป็นไปในลักษณะใด ด้วยเหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้สังคมไทยดูคล้ายกับเป็นสังคมที่มีบริบททางสังคมแตกต่างไปจากสังคมอื่นโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศทางซีกโลกตะวันตก ส่งผลให้การออกแบบแนวทางในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันโดยการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้เป็นเครื่องมือก็อาจที่จะมีความแตกต่างไปจากประเทศอื่นเช่นเดียวกัน ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมของประเทศไทยหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน และอาจนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยให้ลดน้อยลงให้ได้มากที่สุดต่อไป ดังที่จะได้กล่าวถึงต่อไปนี้

1) ควรมีแนวทางในการให้ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ตลอดจนประชาชนให้มีความเหมาะสมกับประชากรในแต่ละกลุ่ม

แนวทางที่เหมาะสมกับประเทศไทยหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประการแรกคือการให้ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่และประชาชน ซึ่งแม้ว่าใน

ปัจจุบันนี้ประชาชนไทยจะสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกขึ้น แต่ก็อาจจะยังขาดความรู้ หรือความเข้าใจในเรื่องของเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตที่อาจจะมีความซับซ้อนมากกว่าเทคโนโลยีอื่น อาทิเช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน ที่แม้ว่าจะมีประโยชน์ในแง่ของการตรวจสอบความถูกต้องและความโปร่งใสของข้อมูลดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงิน หรือการทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ แต่เทคโนโลยีดังกล่าวก็ยังถือได้ว่าเป็นข้อจำกัดที่จะใหม่ต่อสังคมไทย และข้อจำกัดที่จะทำความเข้าใจได้ยากอันเนื่องมาจากเป็นเทคโนโลยีที่มีลักษณะเฉพาะ และมีความซับซ้อนสูง อีกทั้งการเข้าถึงเทคโนโลยีดังกล่าวเองก็ยังคงมีจำกัดเฉพาะผู้ที่มีความรู้ หรือความเชี่ยวชาญเฉพาะเท่านั้น ซึ่งหากมีแนวทางในการสรุปลงความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในเรื่องของระบบการทำงานของเทคโนโลยีดังกล่าวให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้นก็น่าจะยังเป็นการช่วยเสริมพลังให้แก่การป้องกันการทุจริตในประเทศไทยโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนได้อย่างเข้มแข็ง เป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐบางส่วนก็ยังไม่อาจนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะในเรื่องของการนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในฐานะเพียงแค่เครื่องมือในการเก็บข้อมูล หรือเครื่องมือในการสืบค้นข้อมูลเท่านั้น แต่ยังไม่ได้นำมาใช้ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการติดตาม ตรวจสอบ หรือป้องกันการทุจริตมากนัก ซึ่งประเด็นดังกล่าวถือได้ว่าเป็นข้อท้าทายที่สำคัญเนื่องจากสังคมไทยเป็นอีกสังคมหนึ่งที่มีความเหลื่อมล้ำค่อนข้างสูงซึ่งรวมถึงความเหลื่อมล้ำในด้านการศึกษา ส่งผลให้เกิดความแตกต่างหลากหลายทางด้านของพื้นฐานทางความรู้ของประชากรในแต่ละกลุ่มที่อาจจะยากต่อการให้ความรู้ที่เหมาะสม

2) ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการมีทัศนคติที่ดีในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันให้แก่หน่วยงานภาครัฐ

แนวทางที่สำคัญประการต่อมาคือควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการมีทัศนคติที่ดีในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันให้แก่เจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรที่ปฏิบัติงานในภาครัฐ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบข้อเท็จจริงที่ว่าแม้การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจะได้รับการยอมรับรวมถึงมีแนวโน้มที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดผลจริงได้ แต่อย่างไรก็ตามในอีกด้านหนึ่งก็อาจที่จะถูกต่อต้านจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐเองก็ได้เช่นกัน โดยสาเหตุสำคัญอาจเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่อาจเกรงว่าจะเป็นการเพิ่มภาระให้แก่หน่วยงานทั้งในด้านของการพัฒนา การบำรุงรักษา โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ทั้งหมดที่มีอยู่ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์ข้อมูลดิจิทัล ซึ่งอาจจะต้องใช้ทรัพยากรทางด้านบุคลากร เวลา รวมถึงงบประมาณจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความถูกต้องแท้จริงของเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในเอกสารเหล่านั้น นอกจากนี้การดำเนินงานในลักษณะเช่นนี้อาจจะเปรียบได้กับเป็นการรื้อโครงสร้างทางสังคมทั้งหมด และอาจพบหลักฐาน หรือ

ข้อนำสงสัยว่าอาจจะเคยเกิดการทุจริตคอร์รัปชันขึ้นในอดีต ที่อาจส่งผลกระทบต่อในด้านลบกับเจ้าหน้าที่บางราย หรือบางหน่วยงาน จึงยอมเป็นธรรมดาที่บุคคล หรือเจ้าหน้าที่ผู้เสียผลประโยชน์ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องพยายามที่จะปกปิด หรือไม่ต้องการให้มีการรู้พื้นข้อมูลต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบของเอกสารทางการเงินขึ้นมาอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่มีอำนาจในการออกกฎหมายก็ยิ่งเป็นการยากหากว่าจะมีการบัญญัติกฎหมายเพื่ออาจเอาผิดกับตนหรือบุคคลในกลุ่มของตนได้ ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะค่อนข้างยากเนื่องจากดังที่กล่าวมาแล้วว่าโดยลักษณะทางโครงสร้างของสังคมไทยที่ค่อนข้างเอื้อต่อการทุจริต ดังนั้นประเด็นดังกล่าวจึงเป็นความจริงที่แฝงซ่อนอยู่ในสังคมไทยโดยเฉพาะในหน่วยงานภาครัฐ โดยแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอาจจะอยู่ในรูปแบบของการออกกฎหมายที่มีผลเป็นการนิรโทษกรรมแก่ผู้ที่เคยทุจริตคอร์รัปชันมาก่อนที่จะมีการอนุญาตให้นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตก็น่าจะเป็นแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งแม้ว่าในเบื้องต้นอาจจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมอยู่บ้างในเบื้องต้น แต่หากสามารถผลักดันให้แนวทางในการแก้ปัญหาคอร์รัปชันโดยการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้ให้เกิดเป็นกฎหมายได้ก็น่าจะที่จะช่วยให้การแก้ปัญหาดังกล่าวมีความยั่งยืนมากขึ้น

3) ควรมีการออกแบบระบบเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตเพื่อให้ง่ายต่อการถูกแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือจากการถูกเจาะระบบ

แนวทางประการต่อมาหากว่าจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยคือควรจะต้องมีการออกแบบตัวระบบเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตเพื่อให้ง่ายต่อการถูกแก้ไข เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการถูกเจาะระบบ (hacking) เพื่อเข้าไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูล หรือเพื่อสร้างพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นเท็จให้ผู้กระทำผิด หรือยากต่อการเอาผิด ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยเป็นอีกหนึ่งสังคมที่มักจะหาช่องทางในการที่จะหลบเลี่ยงกฎหมาย หรือหลบเลี่ยงจากการถูกดำเนินคดี แม้ว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตจะช่วยให้เกิดความชัดเจนแน่นอนในเรื่องของพยานหลักฐานในการเอาผิดแก่ผู้กระทำความผิดได้ก็จริง แต่หากว่าระบบดังกล่าวมีช่องโหว่ก็อาจจะเปิดโอกาสให้กับอาชญากร หรือผู้กระทำความผิดเข้าไปแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวได้โดยง่ายด้วยเช่นกัน ซึ่งการที่จะป้องกันปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นไม่อาจเกิดขึ้นได้จากการนำกฎหมายมาเป็นเครื่องมือแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความร่วมมือกับนักพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อคิดค้นระบบ หรือวิธีการในการป้องกันการถูกเจาะระบบเข้ามาเพื่อแก้ไข เปลี่ยนแปลงข้อมูลดังกล่าว ทั้งยังอาจจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณมาเพื่อใช้ในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดังกล่าวและอาจจะต้องมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน หรือองค์กรนักพัฒนาระบบเทคโนโลยีทั้งในและต่างประเทศ ก็น่าจะเป็นส่วนเสริมสำคัญที่จะช่วยให้การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริต

คอร์รัปชันในประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยแนวทางดังกล่าวอาจรวมถึงการสร้างและพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี รวมถึงการรักษาบุคลากรที่ได้รับการส่งเสริม และพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยีเช่นว่านี้ให้มีอัตราการคงอยู่ในระบบให้ได้มากและนานที่สุด เช่น การให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับภาระงาน และความสามารถ ซึ่งประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าหากสังคมไทยสามารถควบคุม และลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้ตามเป้าหมายที่ได้มีการตั้งไว้ก็น่าจะไม่ใช่เป็นการยากในการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินมาเพื่อใช้ในการดังกล่าวได้เช่นกัน

4) ควรมีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้ความทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

แม้ว่าในปัจจุบันนี้จะเป็นที่ยอมรับกันว่าแนวทางในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมนั้นไม่อาจเกิดขึ้นได้จากการใช้กฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ควรที่จะต้องมีการนำเอาแนวทางในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านอื่น เช่น บรรทัดฐาน หรือค่านิยมทางสังคม มาใช้ควบคู่กันไปก็ตาม แต่ก็ไมอาจที่จะปฏิเสธได้ว่ากฎหมายยังคงเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่ยังคงมีความสำคัญในการป้องกันการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความชัดเจนทั้งในแง่ของบทบัญญัติรวมถึงการกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนประกอบโดยผ่านกระบวนการยุติธรรมที่เป็นระบบ อย่างไรก็ตามกระบวนการดังกล่าวมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร หรือรัฐสภา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความครบถ้วนและรอบด้านก่อนที่จะประกาศใช้เป็นกฎหมาย ซึ่งอาจจะไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและเกือบตลอดเวลา ดังนั้นหากจะใช้กระบวนการปกติในการพิจารณาและประกาศใช้กฎหมายจึงอาจจะไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นในประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงเสนอให้การออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยอาจจะกำหนดให้อยู่ในรูปแบบของพระราชกำหนดอันเป็นกฎหมายในส่วบริหารที่อนุญาตให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจในการประกาศใช้ไปพลางก่อนได้ โดยอาศัยเหตุที่ว่าเพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดินก็น่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการผลักดันให้กฎหมายดังกล่าวสามารถมีผลบังคับใช้ได้เร็วและสะดวกมากขึ้น โดยกฎหมายดังกล่าวอาจรวมถึงการกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการป้องกันและให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนผู้แจ้งเหตุการณ์ทุจริตในเรื่องของความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลที่อาจถูกสวรอย (trace) ย้อนกลับมาถึงตัวผู้ร้องเรียนได้เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการแจ้งเหตุการณ์ทุจริต นอกจากนี้ยังควรมีการทบทวนกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตลอดจนกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น กฎหมายลักษณะพยาน กฎหมายที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานภาครัฐในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกันโดยเฉพาะในเรื่องของการรับฟังพยานหลักฐานทาง อิเล็กทรอนิกส์ หรือการนำสืบพยานนอกศาลโดยการใช้ระบบเทคโนโลยีการประชุมทางไกลในกรณีที่ยานผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเทคโนโลยีบาง

รายอาจจะมีถิ่นพำนักในต่างประเทศ และอาจไม่สะดวกต่อการเดินทางมาให้การในฐานะที่เป็นพยานในประเทศไทย โดยให้การเบิกความผ่านทางระบบเทคโนโลยีการประชุมทางไกลดังกล่าวมีผลเท่ากับเป็นการเบิกความในห้องพิจารณาคดี ก็จะช่วยประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังได้ความรู้ หรือความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์จากพยานผู้เชี่ยวชาญในต่างประเทศมาเพื่อใช้ประกอบดุลพินิจในการพิจารณาคดีของศาลได้อีกทางหนึ่งด้วย

5) การกำหนดหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลระบบเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการตรวจสอบและติดตามปัญหาการทุจริต

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยคือการกำหนดหน่วยงานที่จะมาทำหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลระบบเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการตรวจสอบและติดตามปัญหาการทุจริต เนื่องจากบุคคลหรือหน่วยงานที่จะมาทำหน้าที่ดังกล่าวจะต้องมีความเป็นกลางและได้รับการยอมรับรวมถึงได้รับความไว้วางใจจากทุกฝ่าย ซึ่งค่อนข้างที่จะเป็นการยาก นอกจากนี้จากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยยังพบว่าข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกส่วนใหญ่แล้วจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นองค์กรอิสระและมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล การพัฒนาระบบ รวมถึงการบำรุงรักษา ระบบเทคโนโลยีดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากอาชีพของผู้ให้ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับราชการ หรือเป็นพนักงานของรัฐมากกว่าอาชีพอื่น โดยเหตุผลหนึ่งที่น่าสนใจคือข้อมูลที่ได้จากการไต่สวน หรือพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต คอร์รัปชัน โดยทั่วไปแล้วจะไม่ใช่ที่เปิดเผยต่อสาธารณะทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสียหายต่อรูปคดีที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้นการที่จะกำหนดให้เป็นหน้าที่ของบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรอื่นที่ไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ ก็อาจที่จะต้องระมัดระวังในแง่ของการรั่วไหลของข้อมูล ดังนั้นการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการกำกับ ดูแล ตลอดจนการพัฒนาระบบเทคโนโลยีก็น่าที่จะเป็นการเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

แม้ว่าข้อสรุปดังกล่าวอาจนำไปสู่ข้อกังวล หรือข้อเคลือบแคลงถึงความโปร่งใสตรวจสอบได้ แต่จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบางรายก็ได้มีการเสนอให้มีหน่วยงานภาครัฐมากกว่า 1 หน่วยงานเข้ามาทำหน้าที่ในการกำกับดูแลระบบเทคโนโลยีดังกล่าวในลักษณะที่เป็นการบูรณาการ หรืออาจจะเป็นการสร้างความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนก็ได้ เนื่องจากการบริหารงานในลักษณะของเอกชนจะมีความทันสมัย และมีความคล่องตัวสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหรือลักษณะของการเกิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยีได้เหมาะสมกว่าภาครัฐ ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงสามารถรักษาความลับสำคัญในสำนวนคดีเพื่อป้องกันการล่วงรู้ข้อเท็จจริงสำคัญที่อาจจะช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลุดรอดพ้นจากการถูกดำเนินคดี หรือ

ถูกลงโทษไปพร้อมกัน ถึงกระนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบข้อเท็จจริงหนึ่งที่น่าสนใจในประเด็นดังกล่าว คือ ในปัจจุบันนี้ได้มีความพยายามในการนำเอาระบบเทคโนโลยีที่เรียกว่า “สัญญาอัจฉริยะ” (smart contract) อันเป็นระบบเทคโนโลยีที่เพิ่งได้รับการคิดค้นขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ โดยระบบดังกล่าวสามารถนำมาใช้ในการ กำกับดูแลระบบเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการตรวจสอบและติดตามปัญหาการทุจริตโดยใช้เทคโนโลยี และไม่ต้องอาศัยมนุษย์เข้ามาทำหน้าที่ดูแลระบบแต่อย่างใด ทั้งยังเป็นการช่วยประหยัดงบประมาณ ประหยัดเวลา และประหยัดทรัพยากรบุคคลในการตรวจสอบ รวมถึงเป็นการช่วยแก้ปัญหาความลำเอียง (bias) ที่อาจเกิดขึ้นจากการตรวจสอบโดยมนุษย์ ดังนั้นระบบเทคโนโลยีสัญญาอัจฉริยะดังกล่าวจึงอาจมีความเหมาะสมที่สุดหากว่าจะมีการนำมาใช้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลระบบเทคโนโลยีในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน และควรที่จะมีการศึกษาและทำการพัฒนาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาถึงความเป็นไปได้และแนวทางการป้องกันอาชญากรรมโดยการใช้เทคโนโลยี ศึกษาเฉพาะกรณีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย ดังที่จะแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน โดยในส่วนแรกจะเป็นการสรุปภาพรวมของการศึกษาในเรื่องวัตถุประสงค์ของการศึกษา แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษา และระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้ ในส่วนที่สองจะเป็นการสรุปถึงข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษา และในส่วนสุดท้ายจะเป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ภาพรวมของการศึกษาในครั้งนี้

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นและหยั่งรากฝังลึกอยู่ในสังคมไทยมาเป็นระยะเวลายาวนาน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการที่โครงสร้างทางสังคมในระบบอุปถัมภ์ที่ค่อนข้างจะเอื้อต่อการทุจริต ซึ่งแม้ว่าจะมีการจัดตั้งองค์กร หรือหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนขึ้นเป็นจำนวนมากเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตแต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังไม่ได้บรรเทาลงเท่าที่ควร นอกจากนี้บุคคลผู้อยู่ในขอบข่ายที่จะสามารถกระทำการอันเป็นการทุจริตส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ หรือที่ในทางอาชญาวิทยาจะเรียกอาชญากรรมประเภทนี้ว่า “อาชญากรรมคอปกขาว” (white collar crime) เนื่องจากอาชญากรรมดังกล่าวค่อนข้างที่จะมีความซับซ้อน อีกทั้งยังเป็นอาชญากรรมที่ตรวจพบ หรือค้นหาและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเอาผิดแก่ผู้กระทำได้ค่อนข้างยากกว่าการก่ออาชญากรรมพื้นฐาน (street crime) ขณะที่ผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตคอร์รัปชันกลับรุนแรง และส่งผลกระทบเป็นวงกว้างโดยเฉพาะต่อชีวิตหรือความเป็นอยู่ของประชาชน และเมื่อมาประกอบกับการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการทุจริตคอร์รัปชัน ก็ยิ่งทำให้ยากต่อการติดตาม ตรวจสอบ รวมถึงป้องกันและปราบปรามมากขึ้น

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้และแนวทางการป้องกันอาชญากรรมโดยการใช้เทคโนโลยี โดยเลือกทำการศึกษาเฉพาะกรณีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย และ 3) เพื่อศึกษาถึงแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

สำหรับระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชากรทั่วไปทั้งประเทศจากข้อมูลจำนวนประชากรไทยที่มีอยู่ในปี พ.ศ. 2564 ตามที่ปรากฏในประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 20-50 ปี ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 จำนวนรวมทั้งสิ้น 29,678,877 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด 219 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญโดยใช้แบบสอบถามทางออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณซึ่งมีเนื้อหาในแบบสอบถามแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามถึงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามเพื่อสำรวจถึงสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย และส่วนที่ 3 เป็นการสอบถามถึงความเป็นไปได้และแนวทางในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยโดยใช้เทคโนโลยีและในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์การทำงานทางด้านป้องกันการและปราบปรามการทุจริต และทางด้านเทคโนโลยี อันได้แก่ นักวิชาการ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีความรู้และ/หรือความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ทางด้านกฎหมาย และทางด้านอาชีววิทยา จำนวนทั้งสิ้น 22 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง และใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยมีแนวคำถามสัมภาษณ์ที่สอดคล้องกับความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 4-6 ข้อ โดยการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (validity) ของเครื่องมือที่นำมาใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณใช้การหาค่า IOC (Index of item-Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

การเก็บข้อมูลงานศึกษาในครั้งนี้ทั้งการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณที่ผู้วิจัยกำหนดไว้จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้ทำการแจกแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมการสร้างแบบสอบถามออนไลน์สำเร็จรูปกูเกิ้ลฟอร์ม (Google Form) ในการจัดทำแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการกระจายแบบสอบถามออนไลน์ไปตามสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ได้แก่ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ และไลน์ โดยมีอัตราการตอบกลับ (response rate) ของแบบสอบถามอยู่ที่ 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75 ของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลทั้งหมด ซึ่งเกินกว่าจำนวนอัตราการตอบกลับขั้นต่ำที่สามารถยอมรับได้ในการตอบแบบสอบถามทางออนไลน์ที่ร้อยละ 33 (Nulty, 2008) สำหรับการใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ รวมถึงการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป SPSS ช่วยในการทำการวิเคราะห์

5.2 สรุป

ผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลเชิงคุณภาพส่วนใหญ่สามารถนำมาใช้ในการอธิบาย และ ค่อนข้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ รวมถึงยังเป็นการเสริมข้อสังเกตในบางประเด็นที่ไม่สามารถพบได้ จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บข้อมูลในครั้งนี้สามารถนำมาใช้อธิบายประกอบในฐานะที่เป็นความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี โดยผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถสรุปเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

5.2.1 สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

จากผลการศึกษาในภาพรวมของสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยมีพฤติการณ์จ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชน เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง อย่างไรก็ตามเมื่อมาพิจารณาในกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามที่มี หรือเคยมีพฤติการณ์ในการจ่ายเงิน หรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชน พบว่า วัตถุประสงค์สำคัญประการแรกในการจ่ายเงินดังกล่าว คือ เพื่อหลีกเลี่ยงการชำระค่าปรับโดยเฉพาะค่าปรับจราจร นอกจากนี้ยังพบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามบางรายที่ยอมรับว่าตนเองเคยจ่ายเงินหรือให้สิ่งของกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการหรือเอกชน เพื่อทราบขั้นตอนในการหลบเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การตกแต่งบัญชี ซึ่งเป็นการยอมรับว่าผู้ตอบแบบสอบถามเคยมีการให้สินบนเจ้าพนักงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะหลบเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมายอย่างชัดเจน ซึ่งแม้ว่าจะมีผู้ตอบแบบสอบถามในลักษณะดังกล่าวเป็นจำนวนที่น้อยมาก กล่าวคือมีเพียงจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.5 ของผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็นดังกล่าวทั้งหมดก็ตาม แต่ก็มีความเป็นไปได้เช่นกันว่าในความเป็นจริงแล้วอาจจะมีการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ในลักษณะเช่นนี้โดยที่ไม่มีการรายงานต่อสาธารณะ (underreport) รวมถึงผู้ตอบแบบสอบถามบางรายอาจที่จะไม่กล้าให้ข้อมูลตามความเป็นจริงก็ได้เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นเรื่องสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้นยังพบข้อเท็จจริงที่ว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามบางรายยอมรับว่าตนเคยให้เงินหรือสิ่งของแก่เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นการรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างตนกับเจ้าหน้าที่รายนั้น ๆ โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์พิเศษอื่นอันเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใดนอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามบางรายยังเคยให้เงินหรือสิ่งของอื่นแก่เจ้าหน้าที่เพื่อช่วยให้การดำเนินการตามขั้นตอนปกติเป็นไปได้อย่างรวดเร็วขึ้น โดยที่มิได้เป็นการลัดขั้นตอน หรือเป็นการจูงใจให้เจ้าพนักงานกระทำการอันผิดไปจากหน้าที่ของตนด้วยแต่อย่างใด ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของสังคมไทยที่มักจะมีของติดไม้ติดมือเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปฝากให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบใน

ลักษณะที่เรียกว่าเป็นการให้สินน้ำใจที่อาจจัดได้ว่าเป็นการคอร์รัปชันสีเทา (gray corruption) ได้เช่นกัน แม้ว่าทั้งตัวผู้ให้และผู้รับจะไม่ได้มีเจตนาถึงขั้นที่จะเป็นการกระทำความผิดโดยชัดแจ้งก็ตาม ซึ่งการคอร์รัปชันสีเทานี้ อาจจัดได้ว่าเป็นการทุจริตที่ค่อนข้างน่าเป็นกังวลเนื่องจากความไม่ชัดเจนของการกระทำ รวมถึงยากต่อการที่จะระบุให้ชัดเจนลงไปได้ว่าการให้เงินหรือสิ่งของเช่นนั้นเป็นการให้ในฐานะที่เป็นสินน้ำใจในการตอบแทนการทำงาน หรือเป็นการให้สินบนในลักษณะที่เป็นการจูงใจให้เจ้าพนักงานปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายที่ถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

นอกจากนี้ จากการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้ทราบว่าสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยอาจจะไม่ได้ดีขึ้นหรือแย่ลงอย่างชัดเจน แต่เนื่องจากความรวดเร็วของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารในปัจจุบันส่งผลให้เกิดความรับรู้ในเรื่องของการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในวงกว้างมากกว่าในอดีต อีกทั้งยังมีช่องทางในการแจ้งเหตุ หรือร้องเรียนถึงการทุจริตคอร์รัปชันที่มีหลากหลายมากขึ้น จึงส่งผลให้ดูคล้ายกับว่าสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น หากจะพิจารณาถึงปัญหาความรุนแรงในการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยให้มีความชัดเจน และตรงตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จึงควรพิจารณาจากจำนวนคดีความที่ได้รับการร้องเรียนซึ่งได้รับการไต่สวน และชี้มูลว่าได้มีการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นจริงก็เรื่อง เป็นคดีที่ได้รับการพิพากษาจากศาลว่าเป็นการกระทำความผิดจริงก็เรื่องควบคู่กันไปด้วยเสมอ ก็น่าจะช่วยให้เห็นถึงความรุนแรงของสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น

5.2.2 ความเป็นไปได้รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย

ในประเด็นเรื่องความเป็นไปได้ในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้จากการนำเอาเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้นั้น จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถได้ข้อสรุปว่า มีความเป็นไปได้อย่างมากในการที่จะนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันนี้การกระทำความผิดหลายลักษณะรวมถึงการทุจริตคอร์รัปชันได้มีการขยายขอบเขตของตนมาอยู่บนพื้นที่ไซเบอร์มากขึ้น ทำให้ยากต่อการป้องกัน หรือปราบปรามการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวที่ยิ่งทวีความซับซ้อนขึ้นมากกว่าในยุคก่อน ดังนั้น การนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้ในฐานะที่เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งในการติดตาม ตรวจสอบ หรือป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันจึงอาจจะช่วยลด หรือบรรเทาปัญหาความรุนแรงของการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นได้ทั้งในโลกทางกายภาพ และในพื้นที่ไซเบอร์ลงได้ไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนที่มีต่อระบบการตรวจสอบการทุจริตในประเทศไทย รวมถึงความกล้าที่จะแจ้งเหตุเมื่อพบเห็นการทุจริตผ่านทางระบบเทคโนโลยี

ต่าง ๆ เนื่องจากผลการศึกษาในครั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้ประชาชนไม่กล้าที่จะแจ้งเหตุในเรื่องของการทุจริตก็เนื่องมาจากความกังวลในความปลอดภัยของตนเอง หรือครอบครัวภายหลังจากที่ได้มีการแจ้งเหตุไปแล้ว นอกจากนี้การนำเอาระบบเทคโนโลยีที่สามารถตรวจสอบได้ถึงความต้องการในการทำธุรกรรมทางการเงินทั้งในระดับพื้นฐาน เช่น การใช้แอปพลิเคชันของสถาบันการเงินต่าง ๆ หรือเทคโนโลยีในระดับสูง เช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน มาใช้ หรือร่วมใช้ในการเบิกจ่ายงบประมาณต่าง ๆ ก็ย่อมที่จะเป็นการช่วยให้การเบิกจ่ายงบประมาณโดยเฉพาะงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐมีความถูกต้อง ชัดเจน น่าเชื่อถือ อีกทั้งยังสามารถถูกตรวจสอบเส้นทางการทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ได้โดยง่าย อันจะยังเป็นการช่วยลดโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันลงได้ โดยที่เป็นการประหยัดทั้งทรัพยากรทางด้านบุคลากร หน่วยงาน และเวลา อีกทั้งวิธีการดังกล่าวยังได้รับความเชื่อถือมากกว่าการตรวจสอบโดยการใช้มนุษย์ ที่อาจเกิดความลำเอียง หรือเกรงกลัวผลร้ายที่อาจตามมาทั้งต่อตนเองหรือต่อครอบครัว

สำหรับการออกแบบระบบเทคโนโลยีดังกล่าวเพื่อเป็นการเพิ่มโอกาส หรือช่องทางให้แก่ประชาชนในการร้องเรียน แจ้งเหตุ หรือตรวจสอบติดตามการทุจริตนั้น ควรออกแบบให้มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้งานผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟนที่มีใช้กันอย่างค่อนข้างแพร่หลายในสังคมไทย เพื่อเป็นการช่วยสร้างการมีส่วนร่วม และเพิ่มความเข้มแข็งในการตรวจสอบการทุจริตในภาคประชาชน นอกจากนี้ในเรื่องของการชำระเงินค่าธรรมเนียม หรือค่าปรับต่าง ๆ ก็ควรที่จะกำหนดให้เป็นการชำระผ่านทางแอปพลิเคชันของทางสถาบันการเงินที่หน่วยงานนั้น ๆ มีบัญชีเงินฝากอยู่เพื่อให้ง่ายต่อการตรวจสอบ นอกจากนี้ยังอาจมีการนำเอาเทคโนโลยีบล็อกเชนมาร่วมใช้ในการเบิกจ่ายงบประมาณจำนวนมาก เช่น งบประมาณแผ่นดิน หรืองบประมาณรายจ่ายในแต่ละกระทรวง เพื่อช่วยให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้รวมถึงการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และเพื่อเป็นการลดโอกาสในการติดต่อกับประชาชนโดยตรงก็จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการช่วยลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเฉพาะในเรื่องของการเรียกรับ หรือเสนอว่าจะให้สินบน รวมถึงผลประโยชน์อื่นใดที่มีขอบด้วยกฎหมายลงได้เช่นกัน ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าหากจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้ในการตรวจสอบการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ก็ควรที่จะมีการแบ่งเทคโนโลยีดังกล่าวออกเป็น 2 ระดับใหญ่ ๆ อันได้แก่ การใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบการทุจริตในระดับประชาชนที่มีความง่าย และไม่ซับซ้อน และการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบการทุจริตในระดับชาติ ที่ควรนำมาใช้กับการเบิกจ่ายงบประมาณแผ่นดินที่มีจำนวนมากเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และสามารถได้รับความเชื่อถือในด้านของการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงในการทำธุรกรรม

อย่างไรก็ดี เนื่องจากการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้ในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่อยู่พอสมควร ดังนั้นจึงอาจเกิดปัญหาหรืออุปสรรคอยู่บ้างบางประการ โดยในการศึกษาครั้งนี้สามารถที่จะสรุปลักษณะของปัญหาที่สำคัญออกได้เป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ปัญหาในเรื่องข้อกั่วงวลในการถูกแทรกแซง ควบคุม หรือครอบงำการตรวจสอบการทุจริตโดยรัฐ อันเนื่องมาจากเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสีย อาจส่งผลให้การตรวจสอบการทุจริตโดยใช้เทคโนโลยีไม่เกิดประสิทธิภาพ หรือบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้เท่าที่ควร
2. ปัญหาในเรื่องของความไม่ทันสมัยของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทยที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน และไม่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี อีกทั้งกระบวนการในการบัญญัติกฎหมายที่มีความซับซ้อน และอาจจะต้องใช้เวลาานาน
3. ปัญหาในเรื่องของการขาดการทำงานในลักษณะที่เป็นการประสานความร่วมมือ หรือบูรณาการกัน ในระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบ ป้องกัน และปราบปรามการทุจริตทั้งที่อยู่ในรูปแบบของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) หรือแม้แต่อยูในรูปแบบของมูลนิธิต่าง ๆ ที่อาจจะยังขาดการทำงานที่สอดประสานเป็นเนื้อเดียวกัน
4. ปัญหาในเรื่องของการขาดความหลากหลายของเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของการบรรยายให้ความรู้ หรือจัดฝึกอบรมให้กับประชาชน ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวอาจไม่เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของประชาชนมากเท่าที่ควร
5. ปัญหาในเรื่องการขาดความเข้าใจที่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติในเรื่องของเทคโนโลยีนวัตกรรมในการติดตาม ตรวจสอบ รวมถึงป้องกันและปราบปรามการทุจริต ที่มีความซับซ้อน และอาจจะยากต่อการทำความเข้าใจถึงลักษณะการทำงานของระบบเทคโนโลยีที่นำมาใช้ที่อาจส่งผลให้การนำเทคโนโลยีมาใช้ไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร

5.3 ข้อเสนอแนะ

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า บริบททางสังคมของประเทศไทยค่อนข้างที่จะมีความแตกต่างจากสังคมอื่น โดยเฉพาะในเรื่องของการแสดงออกถึงความโอ้อวมอารี และความมีน้ำใจไมตรีอันดีต่อกัน อย่างไรก็ตามจุดเด่นอันเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยดังกล่าว ในอีกด้านหนึ่งก็อาจจะถูกพิจารณาในแง่ที่ว่า เป็น “การคอร์รัปชันสีเทา” อันหมายถึงความถึงการทุจริตคอร์รัปชันที่มีความใกล้เคียงกันกับการแสดงออกถึงน้ำใจจนยากที่จะแยกออกมาให้เห็นได้ถึงเจตนาภายในที่แท้จริง อันเป็นลักษณะของความแตกต่างที่มีสำคัญระหว่างสังคมไทยกับประเทศในทางซีกโลกตะวันตก ดังนั้นหากว่าจะมีการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้ในการป้องกันการทุจริตซึ่งส่วนใหญ่แล้วเทคโนโลยีเหล่านี้ก็มักจะถูกคิดค้นขึ้นโดยชาวตะวันตก จึงมีข้อกั่วงวลที่พบจากการศึกษาคืออาจทำให้ขาดความยืดหยุ่นในบางกรณีที่อาจจะต้องใช้ดุลพินิจเป็นพิเศษ ส่งผลให้การที่จะนำเทคโนโลยีมาร่วมใช้ในการแก้ไขปัญหาการทุจริต

คอร์รัปชันในประเทศไทยจะต้องได้รับการออกแบบเพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบททางสังคมของประเทศไทย เพื่อให้การนำแนวทางดังกล่าวมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะได้ทำการกล่าวถึงข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ดังที่จะสามารถสรุปออกได้เป็นหัวข้อต่อไปนี้

1. ควรมีแนวทางในการให้ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ตลอดจนประชาชนให้มีความเหมาะสมกับประชากรในแต่ละกลุ่ม เนื่องจากเทคโนโลยีดังกล่าวยังคงค่อนข้างที่จะมีความซับซ้อน และยังเป็นสิ่งที่ค่อนข้างใหม่อยู่มากในสังคมไทย ดังนั้นจึงควรมีการสรุปองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในเรื่องของระบบการทำงานของเทคโนโลยีดังกล่าวให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น เพื่อเป็นการช่วยเสริมพลังให้แก่การป้องกันการทุจริตในประเทศไทยโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนได้อย่างเข้มแข็ง เป็นรูปธรรม และเพื่อให้มีการนำเอาเทคโนโลยีทั้งที่มีอยู่แล้ว และที่จะจัดให้มีขึ้นในอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามประเด็นสำคัญที่ควรให้ความสำคัญถึงคือความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยเฉพาะในเรื่องของความเหลื่อมล้ำทางด้านความรู้และการศึกษาอันเป็นอีกหนึ่งข้อท้าทายที่สำคัญ
2. ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการมีทัศนคติที่ดีในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันให้แก่หน่วยงานภาครัฐ โดยไม่ควรมีทัศนคติว่าการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วมใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตจะเป็นการเพิ่มภาระให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน หากแต่เมื่อระบบการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันโดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการช่วยตรวจสอบสามารถนำมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพแล้ว ก็จะเป็นการช่วยลดภาระในการทำงาน การตรวจสอบ หรือการแสวงหาพยานหลักฐานต่าง ๆ อันจะเป็นการช่วยประหยัดทั้งทรัพยากรทางด้านเวลา และทรัพยากรทางด้านบุคคลลงได้อีกมาก
3. ควรมีการออกแบบระบบเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตเพื่อให้ยากต่อการถูกแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือจากการถูกเจาะระบบ โดยควรมีแนวทางหรือมาตรการในการออกแบบตัวระบบเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการตรวจสอบการทุจริตเพื่อให้ยากต่อการถูกแก้ไข เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการถูกเจาะระบบ (hacking) เพื่อเข้าไปแก้ไขเปลี่ยนแปลง ข้อมูล หรือเพื่อสร้างพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นเท็จให้ผู้กระทำความผิด หรือยากต่อการเอาผิด
4. ควรมีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้มีความทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี รวมถึงการลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นต่าง ๆ ในการออกกฎหมาย เพื่อเกิดความคล่องตัวให้การออกกฎหมาย โดยอาจจะกำหนดให้แนวทางในการออกกฎหมายดังกล่าวอยู่ในรูปแบบของพระราชกำหนดอันเป็นกฎหมายในส่วบริหารที่อนุญาตให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจในการประกาศใช้ไป

พลางก่อนได้ โดยอาศัยเหตุที่ว่าเพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน เพื่อให้กฎหมายสามารถมีผลบังคับใช้ได้เร็วและสะดวกมากขึ้น โดยกฎหมายดังกล่าวอาจรวมถึงการกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการป้องกันและให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนผู้แจ้งเหตุการณ์ทุจริตในเรื่องของความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลที่อาจถูกสาวรอย (trace) ย้อนกลับมาถึงตัวผู้ร้องเรียนได้เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการแจ้งเหตุการณ์ทุจริต นอกจากนี้ยังควรมีการทบทวนกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตลอดจนกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้สอดคล้องกันโดยเฉพาะในเรื่องของการรับฟังพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือการนำสืบพยานนอกศาลโดยการใช้ระบบเทคโนโลยีการประชุมทางไกลในกรณีที่พยานผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเทคโนโลยีบางรายอาจจะมีถิ่นพำนักในต่างประเทศ และอาจไม่สะดวกต่อการเดินทางมาให้การในฐานะที่เป็นพยานในประเทศไทย โดยให้การเบิกความผ่านทางระบบเทคโนโลยีการประชุมทางไกลดังกล่าวมีผลเท่ากับเป็นการเบิกความในห้องพิจารณาคดี ก็จะช่วยประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังได้ความรู้ หรือความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์จากพยานผู้เชี่ยวชาญในต่างประเทศมาเพื่อใช้ประกอบดุลพินิจในการพิจารณาคดีของศาลได้อีกทางหนึ่ง

5. ควรมีการกำหนดหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลระบบเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการตรวจสอบและติดตามปัญหาการทุจริตให้มีความชัดเจน โดยอาจกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐมากกว่า 1 หน่วยงานเข้ามาทำหน้าที่ในการกำกับดูแลระบบเทคโนโลยีดังกล่าวในลักษณะที่เป็น การบูรณาการ หรืออาจจะเป็นการสร้างความร่วมมือกันในระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน เนื่องจากการบริหารงานในลักษณะของเอกชนจะค่อนข้างมีความคล่องตัวกว่าการดำเนินงานโดยรัฐ ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหรือลักษณะของการเกิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยีได้มากกว่า ในขณะที่เดียวกันก็กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักเพื่อเป็นการรักษาความลับสำคัญในสำนวนคดีเพื่อป้องกันการล่วงรู้ข้อเท็จจริงสำคัญที่อาจจะช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลุดรอดพ้นจากการถูกดำเนินคดี นอกจากนี้ยังอาจพิจารณาในการนำเอาระบบเทคโนโลยีที่เรียกว่า “สัญญาอัจฉริยะ” (smart contract) มาเพื่อใช้ในการกำกับดูแลระบบเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการตรวจสอบและติดตามปัญหาการทุจริตโดยการใช้เทคโนโลยี และไม่ต้องอาศัยมนุษย์เข้ามาทำหน้าที่ดูแลระบบ ก็จะช่วยประหยัดงบประมาณ ประหยัดเวลา และประหยัดทรัพยากรบุคคลในการตรวจสอบ รวมถึงเป็นการช่วยแก้ปัญหาความลำเอียง (bias) ที่อาจเกิดขึ้นจากการตรวจสอบโดยมนุษย์ได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- กิติพัฒน์ นนทปัทมะดูล. (2558). การศึกษาระบบอุปถัมภ์กับปัญหาสังคมไทย: การประยุกต์ใช้ของนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพ. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 23(1), หน้า 177-197.
- พชรदनัย วัชรธนพัฒนธาดา. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 12(2), หน้า 37-54.
- วิชา มหาคุณ. (2562). การทุจริตคอร์รัปชันเชิงนโยบายและผลประโยชน์ทับซ้อน: คอร์รัปชันสี่เทา. *วารสารกฎหมายและสังคมรังสิต*, 1(2), หน้า 1-13.
- วีระพงษ์ บุญโญภาส และ สุภัตรา แผนวิจิต. (2557). *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crime)*. พิมพ์ครั้งที่ 7. นิติธรรม.
- Adam, I. & Fazekas, M. (2021). Are emerging technologies helping win the fight against corruption? A review of the state of evidence. *Information Economics and Policy*, 57, <https://doi.org/10.1016/j.infoecopol.2021.100950>
- Chene, M. (2011, April 12). *Use of mobile phones to detect and deter corruption*. U4 Anti-corruption Resource Centre. Retrieved January 17, 2021, from <https://www.u4.no/publications/use-of-mobile-phones-to-detect-and-deter-corruption>
- Chêne, M. (2014). *The impact of corruption on growth and inequality*. https://knowledgehub.transparency.org/assets/uploads/helpdesk/Impact_of_corruption_on_growth_and_inequality_2014.pdf
- Ebahnasawy, N. G. (2014). E-Government, internet adoption, and corruption: An empirical investigation. *World Development*, 57, p. 114-126.
- Engdahl, O. (2015). White-collar crime and first-time adult-onset offending: Explorations in the concept of negative life events as turning points. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 43, <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijlcj.2014.06.001>
- García, H. C. E. (2021). Blockchain innovation technology for corruption decrease in Mexico. *Asian Journal of Innovation and Policy*, 10(2), p. 177-194. DOI: <http://dx.doi.org/10.7545/ajip.2021.10.2.177>
- Girila, L. & Rub, J. (2015). White-collar crime: Definitional issues and classification. *Revista Nacionala De Drept*, 8, p. 19-26.

- Gottschalk, P. & Gunnesdal, L. (2018). *White-collar crime in the shadow economy: Lack of detection, investigation and conviction compared to social security fraud*. Springer.
- Kossow, N. & Dykes, V. (2018). *Embracing digitalization: How to use ICT to strengthen anti-corruption*. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ).
- Kukutschka, R. M. B. (2016, November 28). *Technology against corruption: The potential of online corruption reporting apps and other platforms*. U4 Anti-corruption Resource Centre. Retrieved January 4, 2021, from <https://www.u4.no/publications/technology-against-corruption-the-potential-of-online-corruption-reporting-apps-and-other-platforms>
- Maslii, N., Zakharchenko, N., Butenko, V., Savastieieva, O., Butenko, T., & Shyriaieva, L. (2018). Modern technologies of detection and prevention of corruption in emerging information society. *Problems and Perspectives in Management*, 6(1), p. 58-67.
- Miah, S. U., Rahman, M., Mukta, S. H., and Ahsan, A. A. (2020). Introduction to blockchain. In M. Ahmed (Ed.), *Blockchain in data analytics* (p. 1-18). Cambridge Scholars Publishing.
- Mungiu-Pippidi, A. (2006). Corruption: Diagnosis and treatment. *Journal of Democracy*, 17(3), p. 86-99.
- Nam, T. (2018). Examining the anti-corruption effect of e-government and the moderating effect of national culture: A cross-country study. *Government Information Quarterly*, 35, p. 273-282.
- Nulty, D. D. (2008). The adequacy of response rates to online and paper surveys: What can be done? *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 33(3), p. 301-314.
- Sarker, S., Henningsson, S., Jensen, T., and Hedman, J. (2021). The use of blockchain as a resource for combating corruption in global shipping: An interpretive case study. *Journal of management Information Systems*, 38(2), p. 338-373.
- Schoonenboom, J. & Johnson, R. B. (2017). How to Construct a Mixed Methods Research Design. *Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*. DOI 10.1007/s11577-017-0454-1
- Senker, C. (2017). *Cybercrime and the darknet: Revealing the hidden underworld of the internet*. Sirius Publishing.

- Setor, T. K., Senyo, P. K., and Addo, A. (2021). Do digital payment transactions reduce corruption? Evidence from developing countries. *Telematics and Informatics*, 60, <https://doi.org/10.1016/j.tele.2021.101577>
- Transparency International. (2021). *Corruption Perceptions Index (CPI) 2021*. <https://www.transparency.org/cpi>
- Volpicelli, G. (2021). *Cryptocurrency: How digital money could transform finance*. Random House Business.
- We are social. (2021). Digital 2021: Global overview report. <https://wearesocial-cn.s3.cn-north-1.amazonaws.com.cn/common/digital2021/digital-2021-global.pdf>
- Wickberg, S. (2013, March 28). Technological innovations to identify and reduce corruption. U4 Anti-corruption Resource Centre. Retrieved January 4, 2021, from <https://www.u4.no/publications/technological-innovations-to-identify-and-reduce-corruption>

